

קונטרס

הבינו

פרשת תזריע -
החודש תשפ"ב

שנה ד'
חוברת כ"ט
גליון 194

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

מכון תלמידי חכמים ללימוד וחינוך

קול הבינני

בארה"ב: 718.686.8300

ארץ ישראל: 072.257.7726

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל גפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון - שיעור ק"מ

יום שלישי פרשת שמיני - י"ט אדר ב' תשפ"ב

תפקידו של בעל היסורים להורות דרך לרבים.....ה

ממנו יראו וכן יעשו | שכל דבריו אמת וצדק | כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה | אשריך שראיתני בכך | משל לכותב ספר | מרביץ תורה ברבים | שם שמים מתאהב על ידו | לימוד לאחרים על-ידי דוגמא אישית | לימוד לאחרים הנמצאים במרחקים | הוא בחדרו ומצודתו פרוסה על כל העולם | כל אחד מלמד | כך ה' חסיתי אל אבושה | מי יודע אם לעת כזאת הגעת למצב זה | משפיע ולא מחנך | שיעור כללי בבוסטון | הראיתם אשר בחר בו ה' | הלל מחייב את העניים | תפקידו של רבי אלעזר בן דורדיא | הסרת החשש שיגיעו למסקנא הפוכה

יום ראשון פרשת תזריע - כ"ד אדר ב' תשפ"ב

סגולת הימים להתנתק מההרגלים הישנים.....יח

ד' פרשיות כנגד ד' פרשיות שבתפילין | פרה והחודש כנגד שמע והיה אם שמוע | שני מהלכים בעבודת ה' | שהם עתידים להתחדש כמותה | התחדשות על-ידי קבלת עול מצוות | החרש היה לבם | החודש הזה לכם | נפתח עולם חדש | השב מאהבה זדונות הנפכים לזכויות | והתענג על ה' | כי ממנו ניקח לעבוד את ה' | לא רחוקה היא ממך | ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם

יום שני פרשת ויקהל פקודי - כ"ד אדר ה'תשפ"א

פרשת החודש - כח התשובה לתקן את העבר.....כז

שמור את חודש האביב | להיות מושלים בקרב תבל | אין לו גבול ותכלה | אין לך דבר העומד בפני התשובה | מאור קטן שהוא גדול | מי שם פה לאדם | האדם משתלם על ידי חסרונותיו | אין לך אדם שהוא כשלון | הטעויות כחלק מהצלחתו של אדם | שינוי לטובה מתקן את העבר | ההשתוקקות גורמת לקפיצת הדרך | כי קרוב אליך הדבר מאוד

יום שלישי פרשת ויקהל פקודי - כ"ה אדר ה'תשפ"א

תכלית מיעוטה של הלבנה.....לד

לכי ומעטי את עצמך | מי שאמר לעולמו די | צדיקים יקראו על שמך | החושך מביא אל התכלית | הצלחת ישראל דומה לירח | להאיר את חשכת הלילה | ללמד על הכלל כולו יצא | גילוי אהבתו של הקב"ה | צדיקים שממעטים את עצמם | ירידה לצורך העלאה

מדור עיון תפילה - שיעור מ"ו

יום רביעי פרשת פרשת שמיני - כ' אדר ב' תשפ"ב

כוונת בכל דרכיך דעהו בקריאת שמע..... מ

שויתי ה' לנגדי תמיד | כן יתן לידידו שינה | קודש קדשים הוא לה' | הקטנת הנסיונות | לאו ליהנות ניתנו | גוף בריא בנפש בריאה | כלים לעבודת ה' | קניית הממון לתכלית ידיעת ה' | הדרך היותר קרובה אל התכלית | נצור לשונך ושפתיך | מדרגה עליונה וקשה | לאהבה את ה'

מוצאי שבת קודש פרשת שמיני - פרה ה'תשפ"ב

האהבה והאחוה בעקבות זכירת היעד..... מט

למען תספר באזני בנך | אהבה ואחוה ושלום ורעות | שלום שלום לרחוק ולקרוב | אשר ברא חתן וכלה | בורא נפשות רבות וחסרונן | אוהב ימים לראות טוב | עולם נאה ומקובל | איזהו חכם הלומד מכל אדם | בדקינן בשמה | האמת והשלום אהבו | כל הנהרות הולכים אל הים | כל הלומד תורה לשמה | כזה ראה וקדש | זוכה לדברים הרבה | אל מקומו שואף זורח | עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים

מדור אור החיים הקדוש

ערב שבת קודש פרשת תזריע - כ"ט אדר ב' תשע"ט

חיבור תורה שבע"פ עם תורה שבכתב..... נא

רבי עקיבא היה דורש מה שלא ידע משה | אין חכם יודע יותר ממשה | עבודת לומדי התורה | לראות בטוב ה' בארץ חיים | בירור המצבים גשמיים | בירור ההמצאות החדשות

מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש פרשת ויקהל פקודי - כ"ח אדר תשפ"א

הרה"ק רבי יעקב יוסף בהרה"ק רבי דוד מסקווירא זיע"א..... סג

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה | תוכו רצוף אהבה | כרחם אב על בנים | רעים האהובים | שמחת הצדיק | מנחם משיב נפש | שלא תשתכח תורה מישראל | תוכחת אהבה | על רופא שאינו מרגיש

מדור אמונה ובטחון

שיעור ק"מ

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

לזכות החתן אהרן בן שרה

הכלה דבורה בת זיסל

לזכות חיים נחום בן העניא איטא

נדבת אביו הר"ר אשר אנשיל ווייס הי"ו

יום שלישי פרשת שמיני - י"ט אדר ב' תשפ"ב

תפקידו של בעל היסורים להורות דרך לרבים

לרבים לקבל אף הם את יסוריהם באהבה. מה שאין כן מי שאינו מקבל את יסוריו באהבה, שהוא נעשה מלמד להרע ח"ו. אך אדרבא, כל שהאדם ירא את ה' ומשתדל לקבל את יסוריו באהבה, ראוי לו שידע שיתכן שזה גופא סיבת יסוריו - שאחרים ילמדו ממנו וינהגו כמותו.

שכל דבריו אמת וצדק

ובכן הבה ונלמד סוגיא זו כי היא נחוצה מאוד. השאלה הראשונה העולה בה היא: היכן היושר? תינח החשבונות הראשונים שרבינו המחבר מביא, שהם לכפר על עוונותיו או להרבות שכרו בזה ובבא, שיש בזה הרבה יושר וצדק, אבל כאן הרי משמע מדברי רבינו המחבר

ממנו יראו וכן יעשו

נמצאים אנו בשער הבטחון אמצע פרק שלישי רבינו המחבר מביא כמה חשבונות בטעם צדיק ורע לו, וכעת לחשבון נוסף אשר הוא קצר במילים אך רחב מאוד באיכותו, וזה לשון רבינו המחבר: **וַיֵּשׁ שִׁיְהִי לְהִרְאוֹת סְבִלּוֹ וְהַסְבְּרָתוֹ הַטּוֹבָה בְּעֵבֹרֵת הַבּוֹרֵא יִתְבַּרַךְ** (פירוש: יש שיגיע היסורים אל הצדיק כי מן השמים רוצים להראות לבני דורו איך הצדיק מקבל את יסוריו באהבה ובסבר פנים יפות), **כִּדִּי שִׁילְמְדוּ בְּנֵי אָדָם מִמֶּנּוּ** (איך לקבל יסורים באהבה), **כְּמוֹ שִׁדְעָתָּ מַעֲנִין אִיּוֹב**.

מבואר שהצדיק שמקבל את יסוריו באהבה נעשה על ידי כן מורה דרך

לימוד תורה לשמה או פרסום ענייני אמונה וכדומה להכניס אמונה בנפשות בני אדם.

כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה

הצדיק מתחנן לסבול יסורים באהבה, וכפי שאמר רבי עקיבא בשעה שסרקו את בשרו במסרקות של ברזל: "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה". תלמידיו שאלוהו: "עד כאן?". מלאכי השרת שאלו: "זו תורה וזו שכרה? היכן היושר?". ומה השיב רבי עקיבא? – "הן הן! זו תורה וזו שכרה! הרי כל ימי ביקשתי לקיים פסוק זה, בכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך, ואם עכשיו הקב"ה קיבל את תפילתי, מה יש להצטער? אינכם מבינים מה שנעשה עכשיו! הרי עכשיו כשאני מקבל יסורים אלה באהבה נעשה התגלות אלקות ובזה אני מקיים את התכלית שלמענה **באתי לעולם...**"

אשריך שראיתני בכך

באופן נוסף: במסכת **שבת** (לג, ב) מסופר, שכאשר רבי שמעון יצא מן המערה בו שהה שלוש עשרה שנים טמון בחול, יצא חותנו רבי פנחס בן יאיר לקבלו. הכניסו לבית המרחץ כדי לנקות את גופו, וראה שכל גופו מלא בקעים שנוצרו משהייתו הארוכה בחול. היה רבי פנחס בוכה ונתרו דמעותיו על גופו של רבי שמעון וצרבו לו את פצעיו וגרמו לו לצוות. אמר לו רבי פנחס לרבי שמעון: "אוי לי שראיתך בכך". השיב לו רבי

שיתכן שהסיבה היחידה תהיה להורות על ידו דרך לרבים, וכי מפני כך הוא צריך לסבול?! היכן היושר? היכן הצדק?

והתשובה הפשוטה היא, **שהאדם הגיע לזה העולם כדי לגלות את הקדושה בעולם הזה הגשמי**, דהיינו לעשות ככל שביכלתו כדי שבתוך החושך וההסתרה יידעו בני אדם ויכירו את **מציאות ה'**. הרי מפני כך הוציאנו הקב"ה ממצרים באותות ובמופתים, כדי להראות לכל העולם שהוא בעל היכולת ובעל הכוחות כולם ושהוא שולט בארץ ובשמים במים ובאוויר ובכל אשר בהם, וזוהי תכלית האדם – **לגלות יותר ויותר את מציאות ה'**. ובכן כשצדיק זה סובל יסורים ומקבלם באהבה, הוא לא רק מלמד לאחרים לקבל את יסוריהם באהבה, אלא הוא מקיים בזה את תכליתו שהיא לפרסם את מציאות ה' בעולם.

הן גם כשהצדיק לומד תורה לשמה הרי כוונתו היא לייחד שם י"ה בו"ה, דהיינו לחבר את העולם הזה עם העולם הבא, שהעוה"ז יתהפך לעוה"ב. הצדיק רוצה לעבוד את ה' במסירות נפש, וזה מה שהוא מכוון באמרו שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד – לקפוץ לתוך האש למען כבודו יתברך ולפרסם שמו בעולם. ונמצא שכאשר צדיק זה סובל יסורים ומקבלם באהבה ועל ידי כן נעשה יותר ברור אצל בני האדם שכל מה שהקב"ה עושה הוא טוב ואמונתם מתחזקת לקבל אף הם את יסוריהם באהבה, הוא מקיים אז את תכליתו ואין זה שונה אצלו כלל מכל שאר העבודות שהוא עושה, כגון

המעשה הוא ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך."

משל לכותב ספר

משל למה הדבר דומה, למי ששרוי היה בצרה במשך כמה שנים, כגון שהתמודד עם בן שחלה במחלה נוראה, ולאחר מכן כשהבריא, התיישב לכתוב ספר על קורות אותו במשך כל אותן שנים. פרק אחד כתב על שהייתו עם בנו בבית החולים, יום יום, לילה לילה; פרק נוסף על הגילויים שהקב"ה שלח לו באותה תקופה, וכן הלאה. או כמו כן מי שהיה אסור בבית האסורים בגלל עלילה שהעלילו עליו, וכתב על זה ספר, הוא רשם את כל אשר עבר עליו - בתחילה הייתי בבית סוהר זה, ואח"כ העבירו לבית סוהר זה, ואח"כ למדתי חובת הלבבות בעודי יושב בתאי הצר והדלוח. הנה איך יקרא את שם ספרו? יתכן שיקראנו בשם 'בגיא צלמות' על שם הפסוק "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי", ויתכן שלא יזכיר כלל בשם הספר את צרתו, אלא יקראנו "התגלות האור" כי זהו עיקר המעשה אצלו.

כעין זה שם ספרו של רבי שמעון נקרא 'זוהר הקדוש', על שם האור הזוהר ומאיר למרחקים. תחילת המעשה היתה שהיה טמון במערה י"ג שנים, אבל השם הוא זוהר הקדוש. כשמתכלים על רבי שמעון בר יוחאי, חושבים על דביקות בה', על פנימיות התורה, על התגלות אלוך, על הצלחה מופלאה. אין משתכלים עליו כעל בעל יסורים, זאת

שמעון: "אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך, לא מצאת בי כך. תורת הנסתר שנתגלה על ידי, אשר בזכותה יידעו בני ישראל עד ביאת המשיח שיש מנהיג לבירה, אינה אלא בזכות היסורים שסבלתי".

הנה מבואר מכאן דבר נפלא: רבי שמעון אמר לחותנו: "כשאתה מסתכל על החיצוניות שלי, אתה רואה גוף מלא בקעים שצורבים בגלל הדמעות המלוחות הנופלות עליהם; אתה רואה יסורים, צער ומכאוב. אך האמת היא שאתה רואה התחלת התגלות אלוך כפי שלא היתה אף פעם". הרי אורו של רבי שמעון אור חדש הוא שעד אז לא הגיע לעולם. הן דבריו הקדושים של הזוהר הקדוש משפיעים שמחה בכל העולמות - עליונים ששו ותחתונים עלזו! ומביאים חמימות והתלהבות בכל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות. אור מופלא הוא שלא התגלה לעולם מעודו. אמר רבי שמעון לחותנו: "אשריך שראיתני בכך", כי זהו בעצם מה שנעשה כאן. הצורה החיצונית רק לבוש היא ואינה המעשה האמיתי, ואם כן אתה צריך לשמוח שאתה רואה עושה כך, כי אלמלא כך, אלמלא שהייתי עמל בתורה באופן זה, לא הייתי זוכה לאור זה. אני שמח עם האור אשר הוא הוא המעשה".

זהו מה שאמר רבי עקיבא לתלמידיו. הם ראו אותו שרוי בצער נורא כאשר סורקים את בשרו במסרקות של ברזל. אמר להם רבי עקיבא: "אינכם רואים נכון. מהו שם המעשה? היתכן לקרוא אותו בשם יסורים?! לא ולא! **שם**

צריך לקבל כל מצב. אומר לנו רבינו המחבר שזהו שם המעשה – גילוי אלקות בעולם, וזה עצמו יחזור אליו, כי אף הוא יחיה מתוך הרגשה שהוא מלמד לאחרים את מציאות ה' ואיך צריך להתנהג. וזהו אור גדול.

נמצא שהצדיק מתעלה על ידי יסוריו ומגיע לאן שהוא שואף להגיע, ונמצא לענין השאלה ששאלנו היכן היושר, התשובה פשוטה, שאדרבא, הצדיק חפץ בזה, שהרי הוא יודע שזוהי התכלית שלמענה הגיע לעולם.

שם שמים מתאהב על ידו

יתירה מזו, **חז"ל** אמרו (יומא פו, א): "ואהבת את ה' אלוקיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך". הא לך **שמצות ואהבת את ה' אלוקיך היא לא רק לאהוב הוא עצמו את ה', אלא גם להאחיבו על אחרים.** חז"ל נתנו שם דוגמא: שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו? אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה. פלוני שלמדו תורה, ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו. אך לפי האמור יוצא מזה דבר נפלא, כי **מהיכן לומדים שהאדם צריך לקבל את יסוריו באהבה?** הלא לומדים זאת **מואהבת את ה' אלוקיך** בכל לבבך ובכל נפשך **ובכל מאורך, בכל מדה ומדה שהוא מודד לך, כדאיתא במסכת ברכות (לג, ב) "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה שנאמר ואהבת את ה' אלוקיך**

למרות שהיה בעל יסורים, שהרי צריך היה לברוח מאימת המלכות ולהסתתר במערה י"ג שנים. אך לא זהו שם המעשה. **שם המעשה הוא האור המופלא אשר בנינו רוקדים בל"ג בעומר.**

כמו כן רבי עקיבא גילה תורה לעולם. זה היה מהותו. **היו לו יסורים. אבל הם היו רק המהלך, והמעשה היה – התגלות אלוקית.** ממנו לומדים עד היום שאפשר להתחיל בגיל ארבעים, ממנו לומדים שלא להתעצב גם כשמאבדים תלמידים. לומדים ממנו דברים הרבה, אך מעל הכל הלא הוא היה ראש לתורה שבע"פ, רבי מאיר רבי יהודה רבי יוסי רבי שמעון ורבי נחמיה, כולם תלמידיו היו שנשאר לפליטה. זהו רבי עקיבא. **היו לו יסורים. אבל היסורים היו רק חלק מהמעשה – לא שם המעשה.** שם המעשה הוא הנקודה העקרית.

מריץ תורה ברבים

רבינו המחבר אומר לנו: ראוי שתדעו! **כשהאדם סובל יסורים ומקבלם באהבה ואחרים מסתכלים עליו ולומדים ממנו** – הם לומדים איך האדם יכול להשאר בשמחה בכל מצב, כי הם רואים עליו שהוא שמח ומיושב בדעתו ואע"פ שידוע לכל שיש לו צרות קשות, עם כל זה תפילותיו הן תפילות, לימוד התורה הוא לימוד התורה, שבת קודש הוא שבת קודש, הוא עורך סעודת שבת כהלכתה בשירה ובזמרה, הוא אינו מתלונן על מצבו, אלא נותן תמיד הודיה להקב"ה – הרי זהו שם המעשה. **יש לך כאן יהודי שאתה רואה ממנו את מציאות ה' ואיך**

שהוא מקיים ואהבת, וכחלק מקיום ואהבת הוא שיהא שם שמים מתאהב על ידו. נמצא שהצדיק זוכה לכל הטוב על ידי שהוא מלמד לאחרים, כי הלימוד לאחרים הוא חלק מאותה מצוה ממש ואינו דומה לשאר חלקי התורה שבהם ללמוד וללמד הם שני חלקים נפרדים. אם כן השאלה היכן הישר נופלת מאליה, שהרי באמצעות היסורים מקיים הצדיק מצות ואהבת את ה' אלוקיך באופן הנעלה ביותר.

זהו היסוד הראשון שלימדנו רבינו המחבר, שניקח בחשבון שהקב"ה רוצה שנלמד לאחרים איך להתנהג במצבים קשים.

לימוד לאחרים על-ידי דוגמא אישית

וכעת לנקודה נוספת: כולם יודעים שהדרך הנכונה והמועילה ביותר בחינוך היא הדוגמא האישית. כשהאדם מתנהג בדרך הישרה, בניו ותלמידיו לומדים ממנו להתנהג כמותו. דרך זו היא הנכונה ביותר לא רק מפני שהמציאות מוכיחה שהיא מועילה יותר מכל, אלא גם משום שעל-פי האמת רצון ה' שיחנכו באופן זה.

תיכף נסביר יותר, אך הבה ונבין תחילה - אם הקב"ה אומר שהצדיק נקלע למצב מסוים כדי שאחרים ילמדו ממנו איך להתנהג במצבים כאלה, פירושו של דבר שאין לו לצדיק דרך אחרת איך ללמדו לאחרים. אפילו יאמר וידבר, זה אף פעם לא יגיע למדרגת הלימוד באמצעות הדוגמא האישית, כי אין כוח

וגו', ומהיכן לומדים שהאדם צריך להשפיע על אחרים שיאהבו אף הם את ה'? הלא אף זה לומדים מואהבת את ה' אלוקיך, ואם שניהם נלמדים מאותו פסוק, נמצא שאחד משלים את השני. הצדיק רוצה לקבל את יסוריו באהבה משום שהוא יודע שעל ידי כן הוא מקיים מצות האמונה והדביקות ומגיע לאן שהוא צריך להגיע. אומרים לו חז"ל: הבה ונגלה לך איך תוכל להשלים את קבלת היסורים באהבה שלך. על ידי שתקבל אותם באופן שאחרים יראו וילמדו ממך איך צריך לדבר ולהתנהג במצב של יסורים ויגיעו על ידך למדרגה יותר גדולה של ואהבת, על ידי כן תקיים ואהבת במדרגה יותר גדולה שהרי שם שמים יתאהב על ידך.

ונמצא שוב לענין השאלה היכן הישר, כי אדרבא מן השמים מסייעים לצדיק לקיים את מצוותו ומדרגתו, ואז הוא זוכה לכל האורות הבאים עם הדביקות. הלא נפלא הוא עד מאוד! בואהבת יש שני חלקים, החלק שהאדם נותן, והחלק שהקב"ה מחזיר לו, כמים הפנים לפנים. האור הנפלא שהאדם זוכה לו כשהוא מרגיש עד כמה הקב"ה אוהב אותו, הוא מתנה נפלאה בעקבות קיום מצות ואהבת. כך יכולים לראות לדוגמא מהתבטאויותיו של האוה"ח הק' במקומות שהוא מתלהב בדברו על האהבה שהקב"ה מחזיר לבניו. האדם מקבל מתנה מהקב"ה שמראה לו עד כמה הוא אוהב אותו, והוא מרגיש זאת ונמס מרוב מתיקות. כל אחד לפי מדרגתו מקבלו בחזרה. איך? על-ידי

לימוד לאחרים הנמצאים במרחקים

כשהאדם סובל יסורים ומקבלם באהבה, בין אם זה בשבב ואל תעשה ובין אם זה בקום ועשה, **הרי הוא גורם בהתנהגותו שאחרים מבני ישראל יקבלו את יסוריהם באהבה,** ולא רק אלו שמסתכלים עליו, אלא אף אלו שאינם מסתכלים עליו ואף אינם מכירים אותו, **כי הרושם שנשאר בעולם העשייה ממי שסובל יסורים ומקבלם באהבה, נותן כוח לכל הנמצאים בעולם שיוכלו לקבל את יסוריהם באהבה.**

כך לימדונו הצדיקים שכיון שהביא הצדיק כוח מסוים לעולם, כוח זה נשאר ומסייע לכל הבא ליטהר. וכפי שמסופר^א על מרן ה'בית יוסף' ז"ל שפעם התקשה עם תלמידיו בפירוש איזו סוגיא והתייגע כל הלילה להבינו עד שהאירו לו מן השמים זוכה להבנה נפלאה. כשהגיע למחרת אל תלמידיו וסיפר להם שזכה לפשט, שאל אחד התלמידים אם יוכל תחילה הוא לומר את הפשט כפי שעלה לו במצודתו. ניאות לו ה'בית יוסף' והתלמיד אמר את הפשט בלי יגיעה, והנה הוא אותו פשט ממש שזכה לו ה'בית יוסף' לאחר יגיעת כל הלילה. חלשה דעתו של ה'בית יוסף' בראותו שהתלמיד הגיע בקלות לאותו פשט שהוא היה צריך להתייגע עליו כל הלילה. בלילה הגיע אליו המגיד שלמד אתו ואמר לו: "הבה אגלה לך סוד! כדי שירד אור חדש של תורה לעולם, הוא זקוק ליגיעה, אך כיון

יותר גדול מכפי שרואים יהודי נמצא במצב קשה ומתנהג כשורה. יתירה מזו, הלא גם כשמדברים בענין קבלת יסורים באהבה, מה מדברים? מביאים עובדות של אנשים שהתנהגו כך וראו אור גדול. הרי שתמיד החינוך נבנה על העשייה, ואלו לא היו אנשים בינינו שסובלים יסורים ומקבלים אותם באהבה, לא היה לנו מה לספר.

עכ"פ כשהאדם סובל יסורים ומקבלם באהבה זהו הכוח הגדול ביותר ללמד לאחרים, ונמצא שהסובל יסורים יש בידו הכוח ללמד לאחרים באופן המועיל ביותר. וכאמור לעיל, זה לא רק מפני שהמציאות מוכיחה שדרך זו מועילה ביותר, אלא גם כי **רצון הקב"ה הוא שהעולם יבוא לידי תיקון ובשביל זה צריך עשייה ולא די בדיבור,** ואף שגם **בדיבורי אמונה אפשר לגרש מעט מן החושך, מכל מקום העשייה עדיפה יותר, כי בעשייה משתמשים בכליו של עולם המעשה,** וזוהי הסיבה שכאשר **רואים את האדם מתנהג כשורה זה מותיר רושם יותר חזק בלב, כי הנוהג כשורה יורד למקום הנמוך ביותר של העולם הזה, ושם הוא פועל כפי שהקב"ה רוצה שיפעלו.**

הרי זהו האור הגדול שהיה במעמד הר סיני. הן כבר היו קודם לכן בעלי השגה כגון האבות הקדושים, אך **במעמד הר סיני ניתנו לנו מצוות מעשיות של יציאת וסוכה וכו' ונצטוונו להמשיך את הקדושה עד לעולם המעשה.**

א. מובא בספרי החיד"א ז"ל.

הוא בחדרו ומצודתו פרוסה על כל העולם

זהו תפקידו של הצדיק - להביא את האור לזה העולם ולזכך את עולם העשייה, ואם כן תפקידו ללמד את הציבור, ואת זאת הוא יכול לעשות בכמה אופנים, וכבר אמר הרה"ק **רבי אשר** [השני] **מסטאלין** זיע"א על אביו זקיננו הרה"ק **רבי אהרן הגדול מקארלין** זיע"א שעשה פ"ד אלף בעלי תשובה, שלא עמד עם גבו לארון קודש ונשא נאומים חוצבי להבות, אלא ישב ספון בחדרו ועסק בתשובה ועל ידי כן החזיר בתשובה אנשים בכל פינות הארץ. זוהי עבודת הצדיק. אכן לכל צדיק יש שליחות אחרת, כך שלא כל אחד מוכרח להיות בבחינת צדיק ורע לו כדי ללמד לאחרים שיש אלוקים בעולם, והרי היו צדיקים רבים שלא זה היה עיקר לימודם לאחרים, אך היו גם היו צדיקים שדוקא זה היה שליחותם. אומר לנו רבינו המחבר: כשאתה רואה צדיק שסובל יסורים קשים ומרים, והרי ראינו צדיקים כאלה בדור הקודם ואנו רואים כאלה בדורותנו, צדיקים אמיתיים שסובלים יסורים קשים, יסורים נפשיים וגופניים, אל יקשה זאת בעיניך, כי אם הוא צדיק אמיתי ההולך בדרך האמת והישר ומתחסד עם קונו, הלא אתה רואה מזה בבירור שניתן לו תפקיד ללמד לאחרים את דרך ה'.

נחוץ מאוד לזכור זאת כדי ליישר את ההשקפה, כי לפעמים אנשים שואלים

שאחד התייגע וכבר הביא את האור לעולם, מעכשו כל מי שילמד את הסוגיא מיד יאיר לו אותו אור".

יסוד גדול הוא בתורה שחוזר על עצמו בכל עת. **כשיהודי מתייגע על איזה דבר, נעשה אח"כ יותר קל לאחרים לקיימו.** כשהצדיק מתייגע ומתעמל להבין פשט באיזה דיבור בתוספות, הוא מביא ביגיעתו, שהוא מין יסורים, את הפשט לזה העולם, ואח"כ יוכל אף האדם הפשוט להבינו בלי יסורים.

ולימדנו רבינו המחבר שיסוד זה קיים גם בענין קבלת יסורים באהבה. אין ספק שכל הצדיקים שבדורות הקודמים ושבדורנו אנו שסבלו יסורים, היה זה כדי להביא לעולם את האור של קבלת יסורים באהבה. חשבון הוא ללא קשר לחשבונות האחרים שרבינו המחבר הביא קודם לכן ושיביא אח"כ. וכאמור, שתי דרגות יש בחשבון זה. הדרגה הראשונה מה שאחרים מסתכלים ורואים ולומדים איך להתנהג, והדרגה השניה מה שמביאים את האור לזה העולם אשר יועיל לאחרים לקבל אף הם את יסוריהם באהבה.

ידוע קושיית המפרשים: מה העסק הגדול שעושים סביב נסיון העקידה, הרי בכל הדורות פשטו יהודים את צווארם לשחיטה על קידוש השם? ואחד מהתירוצים הוא שלאחר שאברהם ויצחק עמדו איתן בנסיון העקידה, נשאר כוח זה בעולם שכל יהודי יוכל למסור את נפשו על קידוש השם.

ב. ראה 'קומץ המנחה' למהרא"ל צונץ ז"ל, 'בית רבי' פרק כ"ד.

והוא כאשר הקב"ה מכניס את האדם למצב מסוים ואומר לו: "לא שאלתיך אם אתה רוצה או לא - אתה מלמד!".

הן לכל אחד יש אנשים סביבו, יש לו משפחה, יש לו שכנים, יש לו חברים, שהרי אין אף אחד שגר באי בודד ואין לו מכיר, ובפרט בימינו אשר העולם נעשה קטן מאוד וכולם מכירים את כולם. כל אחד יעשה חשבון ויראה שהוא מסתובב בחברת מאות בני אדם, ונמצא שכל אחד מלמד לאחרים בהתנהגותו. אף אחד אינו יכול להוציא עצמו מכלל זה! כך הקב"ה סידר את העולם, שלא תהיה בו היחיד, אלא תהיה עם עוד אנשים רבים. אתה מלמד! אנשים לומדים מסגנון דיבורך. יכולים לראות איך איזה טיפש אומר איזה ביטוי אשר לפעמים הוא ביטוי של ליצנות מדבר שבקדושה, ועשרות אלפי בני אדם, אם לא יותר, חוזרים עליו, בארץ ישראל ובאמריקה, באירופה ובאוסטרליה. טיפש אחד מדבר וכולם עושים כמוהו. **כך עשה הקב"ה. אמנם צריך לנצל זאת למידה טובה מרובה,** אך צריך לזכור זאת לענייננו, וכפי שאנו רואים מדברי רבינו המחבר שקבע על פי הפסוקים בספר איוב שענין זה שייך לקבלת יסורים באהבה, כי כשהאדם סובל יסורים, כולם מביטים אחריו לראות איך ידבר ויתנהג.

בך ה' חסיתי אל אבושה

פירושו של דבר שהאדם צריך לדעת שהוא נושא באחריות גדולה מאוד,

שאלה זו מבלי שנהיה מוכנים לענות להם ונדמה לכולם שמדובר בשאלה שאין עליה תשובה, והאמת ששאלה זו כבר נשאלה על-ידי הנביאים ויש עליה תשובות הגונות, וכפי שמבואר מחשבון זה של רבינו המחבר שאינה שאלה כלל, אלא אדרבא ואדרבא, יש צדיקים שזוהו תפקידם לסבול יסורים ולקבלם באהבה.

סיכום האמור עד כה: א. שאלנו היכן היושר ואמרנו שזהו **עבודת הצדיק להאהיב שם שמים על אחרים** וזה משלים אצלו קיום מצות ואהבת. ב. ביארנו שזוהי **הדרך הראויה ביותר ללמד לאחרים.**

כל אחד מלמד

כעת נבוא לבאר שכל זה נוגע גם לדידן, זאת למרות שרבינו המחבר השתמש בשגרת הלשון "צדיק ורע לו", והסיבה פשוטה שהרי כל אחד קיבל על עצמו ללמוד וללמד, שהרי קיבל על עצמו בשבועה להיות ערב לאחרים, ומוזג זה קיים בכמה אנפי, יש שהאדם מלמד לאחרים באופן הפשוט ביותר, הוא לומד עם חברותא או מוסר איזה שיעור או כותב ספר או קונטרס או מוציא עלון או לומד עם בניו. אכן כן, כל אחד חייב ללמד גם לאחרים, וכמו שראינו תמיד אצל יראי ה' שאע"פ שזמנם היה חשוב להם עד מאוד ורוצים היו להשתלם עוד ועוד בלימודם, ידעו שהם צריכים להקדיש חלק מזמנם ללמד לאחרים. ועוד חלק יש ב'להיות מלמד' לאחרים,

לדרשות. אך כשהם רואים אותך, אשר אתה אדם פשוט כמוהם, נמצא במצב קשה ואינך מתלונן ואינך מאשים אף אחד, אלא אומר: "מאת ה' היתה זאת לטובתי ולה' הישועה", זה משאיר אצלם רושם חזק מאוד. ואם אין אתה עושה כן, אפשר שאתה מועל בתפקידך, ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למצב זה...

הרי זה תמיד חלק מהחשבון. אם יש חשבונות אחרים של גלגולים וכדומה אינך יודע, אך אם יש עוד אנשים סביבך אתה יודע. הלא אתה רואה שיש עוד אנשים סביבך, ובכן אם תתנהג כירא שמים תלמד דרכי ה' לכל סביבתך ואם לא תתנהג כשורה, תגרום ח"ו את ההיפך.

אמנם כן, אין זה אומר שהאדם צריך לפרסם את כל נסיונותיו כדי שהכל יראו שזוהי כל נסיונותיו הוא מתחזק איתן באמונתו, כי אם יש לו לאדם נסיונות אשר אפשר לשמור אותם בסוד, ויש ישרות לשמור אותם בסוד (לא סתם מפני שהוא ירא מצלו, אלא מפני שאין כולם צריכים לדעת מה שקורה אצלו בפנים - מה גם שזה יכול להזיק לו), מסתבר שלא ניתן לו התפקיד לפרסמם כדי שיראו כולם איך הוא מקבל יסורים באהבה. אבל יש מספיק דברים שאינם שמורים בסוד, כגון כשילון בעיני ממון, וכל כיו"ב אשר נודע חיש מהר לכולם.

חשבון נפלא הוא מה שרבינו המחבר אומר - אתה רבי' עכשיו. אתה עומד עכשיו על הבימה וכולם עוקבים אחריך, ואם תנצל זאת נכון, תהיה 'מזכה את הרבים'. אתה עומד ואומר: "אינני משתחוה להמן! יש אלוקים בעולם!". זה

שהרי בניו ובני ביתו לומדים ממנו איך לדבר. ואכן לפעמים זה מעורר בושה גדולה כאשר האדם רואה שבניו הקטנים כבר מתחילים לחזור על קללותיו או על סגנון דיבורו כשהוא מתרגז על שמשוהו אינו מצליח כפי רצונו. הלא זה מכאיב מאוד כשאנו מבינים את חומר הדבר. אנו יוצרים מהלכי מחשבה אצל בנינו. הם מתלמדים מאתנו שאם אין מצליחים בכוח פועלים עם עוד יותר כוח. דוחפים, צועקים, מפעילים פרוטקציה, משתוללים. הילדים לומדים להתנהג כך ולא להכנע אף פעם. יש לאדם אחריות גדולה מאוד. אתה לא לבד.

וזה לא רק הבנים. יש שהאדם חושב - "עכשיו אין הילדים נמצאים, אני יכול להתבטא כרצוני החופשי". זו טעות גדולה, שהרי הוא מסובב תמיד באנשים, באשתו, בשכניו, בחבריו וכן הלאה, ואף הם לומדים ממנו. האדם אומר: "זהו חברי הקרוב; עכשיו אני יכול לדבר כפי שאני רוצה ולומר לו את כל האמת". הנה אתה מלמד את חברך לדבר כך! אחריות גדולה היא!

מי יודע אם לעת כזאת הגעת למצב זה

אך יש בזה עוד חלק אשר עליו רבינו המחבר דיבר. רבינו המחבר אומר כך: קח בחשבון שיתכן שאחת מהסיבות שהקב"ה הביא לך נסיון זה הוא כדי שתוכל ללמד לאחרים איך לקבל יסורים באהבה, ודע לך שכוח גדול מכוחם של כל הדרשנים והמלומדים, כי אתה אדם פשוט הנך וחבריך לומדים ממך הרבה יותר משהם לומדים מהדרשות. כשהם שומעים דרשות, הם אומרים: כל זה טוב

אכן כך נראה בחוש שגם מי שאינו מחנך ואין לו תכונות של מחנך, כל שהוא מתנהג כפי שצריך להתנהג, וזה כולל שהוא איש שמח (שהרי היהודי אסור לו להיות ממורמר) ונעים הליכות, ושמתנו מלווה ביראת שמים ובחביבות התורה, התנהגותו מתגלגלת הלאה ומשפיעה על אחרים להתנהג גם כן כמותו. כוח גדול ועצום הוא.

שיעור כללי בבוסטון

סיפר לי יהודי: לפני שנים רבות, בעודי צעיר לימים, התגוררתי בעיר בוסטון, ואז היתה תקופה אחת שהגאון **רבי אברהם גניחובסקי** זצ"ל שהה אצלנו. היה זה כאשר הגיע עם בנו שחלה במחלה הידועה ל"ע לצורך טיפולים רפואיים. ינקתי אז רבות ממנו, ובעיקר קיבלתי ממנו שיעור לכל החיים על קבלת יסורים באהבה. ראיתי איך הכל עשה בשמחה ובטוב לבב ושום צער או תוגה לא ניכר היה על פניו...

הרי הגאון הנ"ל הרחיק עד לבוסטון כדי למסור שם שיעור כללי בענין קבלת יסורים באהבה, ושיעורו משמש את התלמידים עד היום כשהם יודעים בזכותו איך להתנהג בשעותיהם הקשות, וכל זה באופן של שיפוע ולא באופן של חינוך.

אמנם לא תמיד יכוון האדם כשהוא מקבל יסורים באהבה ללמד בזה לאחרים, אולי זה חסרון בכוונת המצוה, אבל בכל אופן, המציאות היא שהוא מלמד לאחרים, ואסור לשכוח זאת.

הראיתם אשר בחר בו ה'

והנה כשיבין האדם שאפילו כאדם

מה שאתה עושה כשאתה מתנהג בעדינות ואינך משיב למחרפך. אתה יודע איזה רושם זה עושה על אחרים כשרואים אותך מחייך ולא מחזיר לפלוני מנה אחת אפיים?! הרי אנשים זקוקים כל-כך לזה, כפי שכל אחד מאתנו. אתה יש לך את ההזדמנות ליתנו לאחרים, ואם יש לך אתה מחויב לנצלו עד תומו...

משפיע ולא מחנך

הגאון **רבי יעקב קמינצקי** זצ"ל אמר: לכאורה קשה: הקב"ה נתן לאדם תפקיד לחנך את בניו, אך מה נעשה שלא כולם ניחנו בכשרונות הנצרכים לכך? מדובר באנשים יראים ושלמים שבכשרונות אלו לא ניחנו. ובכן, מה הקב"ה תובע מהם? והתשובה היא **שאין הקב"ה מצפה מהאדם שיהיה מחנך, אלא שיהיה משפיע**. משפיע הוא מלשון שפע ומלשון שיפוע. כשהאדם מניח כדור על מקום מדרון, הוא מתגלגל מאליו ומגיע עד לשוליו. זה מה שהאדם צריך לעשות בבואו לחנך את בניו.

הרי בחינוך מגמתנו להחדיר רעיונות ומושגים בלב הילדים, וכשעושים זאת באופן הרגיל מדובר באומנות קשה - "איך אחדיר את הרעיון בלבבו? אומר עושה באופן חיובי, אספר איזה מעשה או משל, וכן הלאה. אכן אומנות גדולה היא אשר יש שניחנו בה ויש שלא ניחנו בה. אבל **להשפיע כל אחד יכול, כי כשהאדם מתנהג כשורה, התנהגותו ממילא מתגלגלת וחודרת בנפשות הסובבים אותו, ואינו צריך לשום אומנות**.

הגג, השלג נערם עליו והוא מתעלף. בשעת מעשה היה הלל נראה מסכן גדול. ובסוף מה? בסוף הוא נעשה ראש ישיבה לכלל ישראל - הלל מחייב את העניים. עד סוף כל הדורות מי ששרוי בעניות **מי מלמד אותו איך להתנהג? לא מי שמוסר דרשות, אלא מי שהיה שם.** פתאום מתברר שבכוונה תחילה העני הקב"ה את הלל ולקח ממנו אפילו את פרוטתו האחרונה עד שהוצרך לעלות הגגה ולהתעלף, **הכל כדי שיוכלו לספר על כך בגמרא ולהיות מורה דרך לרבים.**

ובכן, דע לך אדם שאם בשעה זו שאתה מתייסר, אתה ממשיך להיות בשמחה ולקבוע עתים ולהתפלל במנין ולכלכל כל צעדיך על-פי התורה, אתה נעשה חלק מהתורה, כי בהתנהגותך אתה מחייב אחרים. האדם צריך לדעת זאת - נבחרת לתפקיד זה ואסור לך לזלזל בו, שהרי כולם צופים בך.

תפקידו של רבי אלעזר בן דורדיא

כעין זה איתא במסכת עבודה זרה (יז), (א) על רבי אלעזר בן דורדיא שהיה בעל עבירה גדול, וכיון שנתעורר לבו בתשובה, הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצאה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא. בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בכמה שנים, ויש קונה עולמו בשעה אחת. ואמר רבי: **לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן, אלא שקורין אותן רבי.**

פשוט, הוא מלמד לאחרים על-ידי שהוא מקבל יסוריו באהבה, זה יעזור לו שלא להשבר בלב. כי הנה בדרך כלל כשהאדם נמצא במצב קשה, חלק מצערו נובע ממה שהוא מרגיש שהקב"ה מייסרו - "הקב"ה מענישני עכשיו, הקב"ה בחר בי להיות המסכן של המשפחה. כולם שמחים ונהנים מחייהם ורק אני צריך להתמודד עם צרות שונות ומשונות..." והאמת שמחשבה זו בטעות יסודה וצריך לעקרה מן השורש, וכפי שכבר דיברנו כמה פעמים **שכל מה שמגיע אל האדם, הגם שהוא בא בגלל עבירות, הוא רק מתוך אהבתו של הקב"ה.** וכל שכן לפי החשבון שנתבאר עכשיו - **הקב"ה בחר בך להיות זה שמלמד לאחרים, למשפחתך, לשכנך ולכל הסובבים אותך. יש לך תפקיד מיוחד מאוד, שהרי אתה נמצא עכשיו בחזית וכולם מכוונים עיניהם אליך. מדוע תחשוב שנבחרת להיות איש מסכן? להיפך! נבחרת להיות מלמד לרבים. אמנם יתכן שיש עוד חשבונות, אין הכי נמי, אבל גם חשבון זה קיים. המציאות היא שהקב"ה רוצה ממך כעת שתלמד לאחרים מה לעשות במצב כזה ומה לא לעשות.**

הלל מחייב את העניים

הן כך אמרו חז"ל במסכת יומא (לו, ב) "הלל מחייב את העניים". להלל אין פרוטה ליתן לשומר בית המדרש כדי להכנס ולשמוע דברי אלוקים חיים מפי שמעיה ואבטליון. לכולם יש. כולם נכנסים זה אחר זה ומחיים את נפשם. רק להלל אין. ומה הלל עושה? הוא עולה על

בזה! מעתה כשיהודי ישכל בנים, יוכל לנחם את עצמו ולומר - גם איצ'ה מאיר שיכל את בניו".

זה מה שאמר ה'חידושי הרי"ם': מלבד כל החשבונות יש חשבון פשוט - אנשים רואים אותך, וכיון שכן אתה נעשה רבי בענין זה ויש לך אחריות גדולה, ואם כן עליך להבין שנבחרת לכך. בקש מהקב"ה שיעזור לך למסור את השיעור כראוי. הן הן, אם אותך נבחרו למסירת השיעור, עליך לבקש מהקב"ה שיעזור לך למצוא את המראי מקומות הנכונות, שתוכל למסור אותו כראוי, שתוכל לחייך ולהראות פנים מסבירות...

הסרת החשש שיגיעו למסקנא המוכה

והנה פעם נשאלתי: אם סיבת צדיק ורע לו הוא למען יראו איך הצדיק מתנהג ותתחזק האמונה בה, הלא יתכן שיהיו אנשים שילמדו את ההיפך מזה, כי יאמרו: הנה איש זה צדיק הוא וחיינו מלאי יסורים, ויגיעו מזה למסקנא שלית דין ולית דיין ח"ו.

שתי תשובות בדבר. הראשונה היא על-פי הכלל שהעמיד הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל. היה זה כאשר אחד התלונן עליו על שהוא עושה מלאכות בערב שבת לאחר קול הצפירה כי יש עמי הארץ הסבורים שבעת הישמע קול הצפירה נכנסת השבת והם עלולים ללמוד ממנו שמותר לעשות מלאכה לאחר כניסת השבת, והשיב לו הגאון שאם אנשים טועים ביסוד איזה דבר ובונים היתרים על פי טעותם, אין בזה

הנה לך שוב יהודי שהרגיש שאין לו תקוה, ומה עלה בסופו? הוא זכה להיות חלק מהתורה משום שלימד איך צריך האדם להתנהג לאחר שהתדרדר למקומות הנמוכים ביותר. היה לו תפקיד לרבי אלעזר בן דורדיא. זה היה תפקידו, ללמד דבר זה לאחרים. ראו נא כמה אנשים יש שנדמה להם שבניהם הולכים בדרכיו של רבי אלעזר בן דורדיא ר"ל. מדובר ללא ספק בכאב גדול. אבל אינך יכול לדעת אם התפקיד ניתן לך ולבנך ללמד אחרים איך להתנהג במצבים כאלה...

מה גם דאיתא בשם האר"י הק' ז"ל שרבי אלעזר בן דורדיא היה גלגולו של רבי יוחנן כהן גדול, כי יוחנן כהן גדול היה כל ימיו בקדושה ובטהרה ובסוף נעשה צדוקי, ומה עשה הקב"ה? הביאו שוב לעולם באופן שכל ימיו לא היה כראוי ובסוף חזר בתשובה. אכן כן, מה אנחנו יכולים לדעת כשאנו רואים נשמה שתועה ותועה, הרי יתכן שהיא ירדה לעולם לתקן את גלגולה הקודם על-ידי שברגע האחרון תחזור בתשובה. והרי על רבי אלעזר בן דורדיא אין כתוב שנעשה לאחר מכן ראש ישיבה גדול, אלא חזר בתשובה ברגע האחרון ובוה תיקון את גלגולו הקודם ומאז הוא נקרא רבי.

איננו יודעים חשבונות שמים, אך דבר זה אנו צריכים לדעת, שהאדם נעשה רבי כשהוא מקיים את תפקידו. יש רבי לכל דבר. הנה ה'חידושי הרי"ם' זי"ע איבד י"ג בנים במשך ימי חייו. הרבנית בכתה בכיות נוראות. אמר לה בעלה ה'חידושי הרי"ם': "אינך יודעת מה אנו פועלים

צרה, אפשר שיכאב לו ויתעורר אצלו קושי - איך יתכן שצדיק כזה צריך להתייסר? אבל הסתירה תהיה רק במוחו - מצד אחד הוא צדיק, ומצד שני הוא סובל יסורים. אתמהה! אך כשיראה איך שהוא ממשיך בעבודתו ונשאר בשמחה (והרי יש לנו מספיק צדיקים בדורנו שמקיימים זאת בשלמות), **זה ייצר בו רושם חזק כל-כך בלבו בבחינת דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב.**

והאמת שהקושיא באה בדרך כלל מאנשים שאינם רואים את עבודת הצדיק אלא נודעו להם מפי השמועה, אך **כשהאדם קרוב אל הצדיק ורואה איך הוא מקבל יסורים באהבה, ממילא מתיישבת אצלו הקושיא, כי הוא רואה שאדרבא ואדרבא, הצדיק חי בעולם גבוה יותר, הוא רואה איך שהקב"ה עוזר לו על ידי היסורים להגיע למדרגות יותר גבוהות, הוא רואה איך שהצדיק נעשה מלמד לרבים, והוא מבין על ידי כן את כל התירוצים של רבינו בעל חובת הלבבות מביא מבלי לראות אותם באותיותיהם.**

עכ"פ **על האדם להבין שכל פעם שהוא מתחזק בעת צרה או קושי הוא נעשה מורה דרך לרבים ומאהיב שם שמים על אחרים, והוא עצמו יתחזק מזה כי כוח התורה ישפיע עליו ברצוא ושב, וכוח זיכוי הרבים יעמוד לימינו שלא יבוא חטא על ידו...**

משום מראית עין, ואדרבא, צריך לעשות הכל כדי שלא יהיו עמי הארצות כאלה הטועים בדברים פשוטים כל-כך.

אף כאן, עלינו להבין שאם האדם מקשה קושיות כאלה - איך יתכן שהצדיק סובל יסורים? - ומגיע מזה למסקנות מעוותות, אין צריך להתייחס אליו, שהרי עצה פשוטה יש לו, לפתוח חומש וחובת הלבבות ולראות שקושייתו אינה מתחילה. ואם אינו עושה כן, הקולר תלוי בצווארו, והרי הוא יכול לטעות כמו כן בכל חלקי התורה מאחר שאינו לומד. אכן על כגון דא נאמר הבא ליטרה מסייעין אותו והבא ליטמא פותחין לו, ויותר מזה אמרו **במסכת ע"ז** (נה, א) שהקב"ה מסבב שיוכלו להתפלל לעבודה זרה וייראה הדבר כאילו נושעים על ידה, וכל זה כדי שאם ירצה האדם לטעות, יוכל לטעות. וכאן הרי הדבר פשוט בהרבה - לא למדת, לכן אינך יודע. אם תלמד - תדע. זוהי התשובה הראשונה, **שאין צריך לחשוש לאלה שיגיעו למסקנות הפוכות.**

והתשובה השניה: גם אם יש מי שקושית צדיק ורע לו באמת מציקה לו ואינה נותנת לו מנוח, עם כל זה **הרושם שהצדיק מייצר בנפשו על-ידי התנהגותו האצילית, חזק בהרבה מהרושם שנוצר בו מחמת עצם הצרה.** כשיראה האדם שצדיק פלוני נקלע לאיזו

יום ראשון פרשת תזריע - כ"ד אדר ב' תשפ"ב

סגולת הימים להתנתק מההרגלים הישנים

ובשנת תשי"א ביאר כך: פרה היא טהרתן של ישראל, ומפני כך הוצרכו בני ישראל להיטהר בפרה אדומה בצאתם ממצרים, כדי שיוכלו להקריב את קרבן הפסח, וקרבן הפסח הלא מקשר את האדם בכל עניניו אל הקב"ה, והרי זהו הטעם שהנמנע ואינו עושה קרבן פסח, חייב כרת, כי כל איש ישראל מחויב לשחוט את הע"ז של מצרים כדי שיוכל להתקרב אל הקב"ה, והיינו ממש ההכרה והאמונה כי שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד - אין שום כח בלעדיו. נמצא שכדי שהכרת ה' אלוהינו ה' אחד תחדור בלבנו, צריכים אנו לפרה אדומה, שהרי כך ראינו, שלא היינו יכולים להקריב קרבן פסח אשר תכליתו לקשר אותנו להקב"ה, בלי פרה אדומה, ואילו לא היינו מיטהרים בפרה אדומה, הגם שהיינו מקריבים קרבן פסח, זה לא היה פועל להחדיר בלבנו פנימה קבלת עול מלכות שמים.

ואיתא בספה"ק "בית אהרן" (בליקוטים) שהאדם צריך להאמין שכששמע פרשת פרה אדומה, הוא נטהר כבזמן הבית ממש. הקב"ה הרי הכניס את כח העשיה בתורה, וכפי שאמר לאברהם אבינו שכאשר יקראו בני ישראל פרשת שלמים, ייחשב להם כאילו הקריבו לפניו שלמים, כך כאשר הם קוראים פרשת פרה אדומה, נחשב להם כאילו מזים עליהם מאפרה של פרה, וכיון שכן, הם

ד' פרשיות כנגד ד' פרשיות שבתפילין

בליקוטי הרי"ם (על ד' פרשיות) הובא בשם ה'חידושי הרי"ם' שארבע הפרשיות, שקלים פרה זכור החודש, הן המוחין וההארות לכל השנה, ולכן קוראים אותן קודם ראש חודש ניסן שבו השנה מתחדשת כפי שרואים שהצומח מתחדש אז וכן הנשמות מתחדשות. ומוסיף ה'חידושי הרי"ם' שד' הפרשיות הן כנגד ארבע הפרשיות שבתפילין - קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע. כפי שהאדם מחדיר כל יום בנפשו את ד' הפרשיות על-ידי קשירת התפילין כלשון הפסוק וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך, כך הוא מחדיר בנפשו פעם בשנה על-ידי קריאת ד' הפרשיות.

פרה והחודש כנגד שמע והיה אם שמוע

ה'חידושי הרי"ם' מבאר שם מדוע הפרשיות שקלים וזכור הן כנגד קדש והיה כי יביאך, אך כעת נלמד רק את הפרשיות פרה והחודש שאנו עומדים כעת ביניהן ונמצאים תחת הרושם שלהן אשר הם כנגד שמע והיה אם שמוע. והנה הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זיע"א דיבר כמה פעמים בענין זה לבאר מה השייכות של פרה והחודש לשמע והיה אם שמוע,

לשמע (כדי להסמיך הוויות להדדי - והיה כי יביאך לזהיה אם שמוע), והיינו כי באמת יש שני מהלכים, יש מהלך של קבלת עול מלכות שמים לפני קבלת עול מצוות, אשר זהו המהלך המקובל להלכה, כי תחילה צריך האדם להאמין במציאות ה', ואז יקבל על עצמו לעבדו. אך יש מהלך הפוך גם כן, כי יש מי שלבו בל עמו ואין לו את כל הכלים לקבל עליו עול מלכות שמים, כי לו ראוי שיקבל עליו עול מצוות תחילה, וזה מה שיגרום לו לקבל עליו עול מלכות שמים על-פי הכלל שהאדם נפעל לפי פעולותיו.

וביאר ה'בית ישראל' שכן אנו מוצאים בתלמוד ירושלמי בענין הפרה והחודש שבדין היה צריך להקדים פרשת החודש לפרשת פרה, כי פרשת החודש שייכת לר"ח ניסן ופרשת פרה שייכת לפסח שהקרבנו רק ב"ד, ומפני מה הקדים פרה להחודש? להקדים טהרתן של ישראל. עכ"פ אנו רואים מדברי הירושלמי שיש מהלך כזה להקדים החודש להפרה, דהיינו קבלת עול מצוות לקבלת עול מלכות שמים.

שהם עתידים להתחדש כמותה

ולענין מעשה, עלינו לדעת שכאשר קוראים פרשת החודש (השנה בר"ח עצמו) מקבל כל אחד מישראל כח של התחדשות. הן המעכב הגדול ביותר להתחדש, הוא כח ההרגל - "הוא כבר רגיל להתנהג כך חמישים שנה, היעלה בדעתך לומר לו לשנות את התנהגותו? זה פשוט לא ילך!". ואפילו פחות מחמישים שנה; הרי הוא התרגל להתנהגות מסוימת והרגלו נעשה לו טבע

מיטהרים ונעשים ראויים להארת הפסח וקדושתו.

ופרשת החודש היא כנגד פרשת והיה אם שמוע, כי היא תחילת המצוות (כמו שהביא רש"י בתחילת התורה: אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל וכו') ופרשת והיה אם שמוע היא קבלת עול מצוות. שמע היא קבלת עול מלכות שמים והיה אם שמוע היא קבלת עול מצוות, וכפי שאמרו חז"ל (ברכות יג, א) למה קדמה פרשת שמע לזהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים ואח"כ מקבל עליו עול מצוות. עול מצוות פירושו שהוא לא רק יודע את מציאות ה', אלא הוא גם יודע מה מוטל עליו לעשות כתוצאה מזה - עכשיו צריך לקיים מצות כיבוד אב ואם, עכשיו צריך לגמול חסד, עכשיו צריך לבדוק את תפילין, וכן הלאה.

זהו שמע והיה אם שמוע, האדם מקבל עליו עול מלכות שמים ואח"כ עול מצוות, ולפני שמגיע חודש ניסן, האדם מקבל על עצמו קבלה חדשה, שנותנת לו דעת ומוחין חדשים, דהיינו חיות פנימית מוסתרת אשר כל העשיות שיעשה לאחר מכן במשך כל השנה, יהיו כתוצאה מאותה חיות.

שני מהלכים בעבודת ה'

והוסיף ה'בית ישראל' הפלא ופלא שזהו מה שאנו מניחים גם תפילין של רש"י וגם תפילין של ר"ת, אשר המחלוקת ביניהן היא מה בא קודם, שמע לזהיה אם שמוע, או והיה אם שמוע

וההרגלים עמוקים מאוד, ולא יתכן שהרעיונות יתגברו עליהם. מאידך, פרשת והיה אם שמוע, דהיינו קבלת עול מצוות, מחלחלת בתוך אברי הגוף, כי באמצעות קבלת עול מצוות, הנשמה פוקדת על הגוף מה לעשות בידי וברגליו - בערב פסח להזיע באפיית המצות, ובערב יוה"כ לקום לפנות בוקר לעשיית כפרות ואח"כ ביוה"כ לצום מעת לעת. קבלת עול מצוות חודרת לתוך ההרגלים של הגוף. הוא רוצה לשתות קפה כהרגלו, ואינו שותה, כי הוא מצווה ועומד מהר סיני לצום ביום זה.

נמצא שבאמצעות המצוות האדם נלחם עם הרגליו, כי הוא לוקח מצוה ומתחיל לקיימה תמידין כסדרן. אכן כך אנו רואים שבראש חודש ניסן התחילו להביא את התמידין מהתרומה החדשה, כפי שאמרו חז"ל (ר"ה ז, א): "זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה, אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה". אתה מביא כל יום קרבן תמיד, אתה מגיע כל יום לתפילה בזמן, אתה נלחם עם ההרגלים, העשייה מתחדשת. כשהאדם מתחיל להתחדש בעשיותיו, דהיינו לעשות מעשים שלא כפי הרגליו, הוא מעורר את אור ההתחדשות כנגד הרגליו.

זהו מה שאמר ה'חידושי הרי"ם' שהכח והדעת לכל השנה נמצאים בד' פרשיות אלו. האדם מאמין באמונה שלמה שעל-ידי קריאת פרשת פרה הוא נטהר, ואז הוא מקבל על עצמו על-ידי קריאת פרשת החודש לעשות עשיות ועוד עשיות כפי שהוא מצווה מהשי"ת, וזה יתן לו כח לעקור את הרגליו.

השני, איך תאמר לו להשתנות. אכן הגוי אין לו שום כח מעבר לטבעו, ולכן גם אם תאמר לו אלף פעמים להשתנות, לא יועיל לו, כי הרגלו רק הולך ומשתרש בו יותר ויותר מיום ליום. אך יהודי יש לו עוד כח מעבר לטבע גופו שההרגל תלוי בו, והוא הנשמה שבקרבו אשר היא אור גדול וחיות נפלאה המתחדשת בכל עת. ואם אין האדם מאמין שהוא יכול להתחדש, יסתכל על הלבנה ויבין שכפי שהיא מתחדשת, גם הוא יכול להתחדש, וכמו שאומרים "עטרת תפארת לעמוסי בטן שהם עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרים" - אתה רואה את הלבנה?! אף אתה כמותה. הנשמה כמה שתהיה כבויה, וכגון מפני שזה כבר עשרים שנה שהאדם לא למד תורה, הרי היא כסוף החודש, ועכשיו היא תתחדש, כי כך הוא טבעה של הנשמה להתחדש.

התחדשות על-ידי קבלת עול מצוות

והנה מדברי ה'חידושי הרי"ם' שפרשת החודש היא כנגד פרשת והיה אם שמוע, אנו רואים שכח ההתחדשות שייך לקבלת עול מצוות, ומכאן עצה מעשית להתחדשות, כי הנה הגם שהרעיונות נוסכים כח גדול בנפש האדם, עם כל זה פעמים הרבה אינם מותירים רושם באדם לענין מעשה, כי רעיונות לחוד והרגל לחוד, והרי זהו הקושי של רוב בני האדם; הוא נתעורר להשתנות, יש לו רצון חזק ותשוקה חזקה להשתנות, אך מה יעשה שלצד כל זה יש לו הרגלים, הרגלים בצורת דיבורו, הרגלים בסדר יומו, הרגלים בתכונות נפשו ובמידותיו,

אין אנו מבינים בקדושי ה' התנאים, אבל כך חז"ל מספרים לנו). בעו רבנן רחמי עליה, והדר תלמודיה (החכמים התפללו עליו ותלמודו חזר לו)⁷.

פירש ה'חזוזה' מלובלין: טעותו היתה בזה דווקא, לומר שהגם שמתקיים בו באדם 'החרש היה לבס', אעפ"כ 'החודש הזה לכם'. הוי אומר: האדם יכול להפך 'החרש היה לבס' ל'החודש הזה לכם', כי כח ההתחדשות יכול לפתוח אפילו לב אטום כבתולה.

החודש הזה לכם

ולפי המבואר לעיל הפירוש הוא כך: לגוף אין כח להתחדש, שהרי הוא הולך תמיד אחרי הרגליו ומהם הוא שואב את חיותו. וכשאנו אומרים 'גוף', אין כוונתו לידיים ורגליים בלבד, אלא גם לחלק המגושם שבמוח, כי הנה יש למשל מי שהתרגל לרדוף אחרי ה'נייעס' ואינו יכול להתנתק כי הוא שואב חיות מזה,

החרש היה לבס

עוד הביא ה'חידושי הרי"ם' מה'חזוזה' מלובלין זיע"א: חז"ל סיפרו במסכת שבת על שני מקומות, פרוגייתא ודיומסת, שאנשיהם הלכו אחר התענוגים וזה גרם להם לשכוח את התורה ולצאת לתרבות רעה⁷. ואמרו שם: רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם (נקלע לאותם מקומות), אימשיך בתרייהו (נשמך אחריהם; שתי מיינם והתרחץ במימם), איעקר תלמודיה (שכח את תלמודו. ביאור הדבר, כי התענוגים מותירים רושם עז על הנשמה, כפי שרואים שאנשים באים לספר אח"כ על תענוגיהם בהתלהבות גדולה, וכיון שכן, הם גורמים לשכחת התלמוד). כי הדר אתא (כשחזר למקומו), קם למיקרי בספרא (נעמד לקרות בספר תורה), בעא למיקרא החודש הזה לכם (רצה לקרוא החודש הזה לכם), אמר: החרש היה לבס (טעה בכל אחת משלוש התיבות ויצא הפירוש שהלב נאטם מהבין. פלאי פלאים! אותו תנא שאמר עליו רבו רבן יוחנן בן זכאי שהוא מעיין המתגבר, טעה בדבר כזה. אמנם

ד. לימוד הוא כשלעצמו ונאמר בקצרה בבחינת תן לחכן ויחכם עוד: כאשר האדם שקוע בהשגת תענוגים, אינו יכול להשיג את אור התורה, וכבר הביאו התוס' (כתובות קד, א) מהמדרש: "עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו". פירושו של דבר: אמנם האדם צריך להתפלל שיצליח בתורה, אך הוא צריך להבין שהתענוגים הם עיכוב גדול, וכל שכן בזמננו. והאמת שכאשר נתבונן, נראה שהיצר הגדול בדורנו הוא יצר התענוגים באופן המותר, ומן המותר, הוא בא אל האסור. שפע הגשמיות גורם לאדם לחיות חיים כאלה. הוא מבקש בכל עת להנעים לעצמו עוד ועוד וזה עוצר את מוחו מלהשיג דעת. קליפה גדולה היא שזימן לנו הקב"ה בעקבתא דמשיחא, כי זוהי העבודה המוטלת עלינו להתגבר עליה. אמנם כן האדם צריך ללכת בזה לאט ובשום שכל, כי אם יפרוש בבת מן הכל, ירגיש שהוא הולך למות ויחזור לסורו. יבחר דבר אחד, אפילו קטן, ובלבד שיוכל לעמוד בו, וזה יתן לו כח גדול. קדושים תהיו - קדש עצמך במותר לך... רצוני להשיג את דעת התורה...

ה. הגמרא מסיימת שם: "והיינו דתנן, רבי נהוראי אומר: הוי גולה למקום תורה, ואל תאמר שהיא תבא אחריך. שחברין קיימוה בידך, ואל בינתך אל תשען". פירוש: חברים יכולים להמשיך ישועות. כשהאדם אינו לומד לבד, אלא לומד עם חברים, הם יכולים לפעול עבורו בשמים שלא ישכח את תלמודו. אכן לימוד גדול ועצום!

מעוברת, כי אז הוא זמן מיוחד לתשובה.

נפתח עולם חדש

וסיבת הדבר שחודש אדר הוא זמן של תשובה, כי אז מתעורר ענין ההתחדשות, וכפי שכאשר רואים את הלבנה מתכסה מבינים שהיא הולכת להתחדש, כך כשרואים את מעגל השנה בא אל סיומו, ובפרט בשנה מעוברת שאז חדשי הלבנה משתווים לחדשי החמה, מבינים שהאור של החודש הזה לכם מתחדש אז. ולכן קוראים עכשיו פרשה זו, כי זהו הזמן להתחיל מחדש. שואל האדם: "מה זה להתחיל מחדש? הרי אני כבר עושה הכל כבקי ורגיל! אני יודע כבר לאור נסיוני מה לקנות לפסח ומה לא לקנות והכל זורם..." והאמת שזוהי הסתכלות של העולם הזה, אך מצד העולם הבא הוא שקר וכזב. האדם לוקח את מציאותו מן התורה. הוא מסתכל כל דבר כפי שהתורה מסתכלת עליו. אם כך כתוב בתורה, זהו מציאות הדברים. אין שום מציאות חזקה ממנה. זוהי המציאות, שהכל מתחיל מחדש. ואם האדם רוצה לחיות באמונה, הוא יכול לצייר איך שהקב"ה אומר: "אני פותח עולם חדש; מי שרוצה יכול לעבור לשם".

הנה לפעמים יש בישיבה כושלת שלאחר שכבר ניסו כל העצות להעלותה על דרך המלך ושום דבר לא הועיל, סוגרים אותה לחלוטין, ופותחים אותה מחדש עם שם חדש ומודיעים שמי שרוצה יכול להרשם מחדש. כך הקב"ה עושה מדי שנה. אמונה זו נקראת אמונה פשוטה. האדם אומר: "אני מאמין במה

ובלעדיו ירגיש כמת. על זה אומרת התורה 'החודש הזה לכם', בכח ההתחדשות יכול האדם להתנתק מהרגלו. וסיבת הדבר, כי באמת כל הרגלי האדם נובעים מלקיחת תענוגים, ולא דווקא הרגלים שיש בהם עבירה, אלא גם הרגלים שאין בהם עבירה, מה הסיבה שכאשר עולה רצון מאת הבורא שהאדם יתחיל להתנהג מעתה ואילך היפך הרגלו, אין האדם יכול? הסיבה היא משום שגופו התרגל לקבל תענוג באופן זה וכשיעשה היפך הרגלו, ירגיש שהוא מפסיד תענוג וחיות. אך הכח של 'החודש הזה לכם' הוא יותר חזק מכח התענוג של האדם, והוא נותן תקוה לכל אחד שיוכל להשתנות, ועכשיו הוא הזמן המסוגל לזה.

ולכן קוראים ארבע פרשיות אלה בתקופה זו, כי תקופה זו היא הזמן המסוגל לזה, וכפי שקוראים פרשת שירה בשביעי של פסח, כך קוראים פרשיות אלו בתקופה זו. וכן כתבו הצדיקים שכפי שחודש אלול הוא זמן תשובה משום שהוא קודם לחודש תשרי שבו נברא העולם, כך חודש אדר הוא זמן תשובה משום שהוא קודם לחודש ניסן שאף בו נברא העולם (וכדאיתא בתוס' בענין המחלוקת אם בתשרי נברא העולם או בניסן נברא, שאלו ואלו דברים אלוקים חיים, כאן במעשה כאן במחשבה). ועוד איתא מה'שר שלום' מבעלזא זיע"א בפירוש הפסוק "כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמיים" - לולא הוא אותיות אלול, מי שהתמהמה בחודש אלול, יכול הוא לשוב זה פעמיים. זה הוא בגמטריה י"ב, רוצה לומר, כשהחודש הי"ב הוא פעמיים, דהיינו בחודש

תשובה מאהבה עומד במקום יותר גבוה כי במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד, וזה כולל גם מצד ההרגלים, שאדם זה עומד הרב יותר רחוק מהרגליו דווקא בגלל זדונותיו.

פלאי פלאים! כפי שהאדם מאמין בהתחדשות, כך הוא מאמין בזה. הוא יכול להיהפך לגביר דווקא בגלל חובותיו. שני אנשים עומדים זה לצד זה, אחד אין לו חובות ולשני יש חובות של חמש מיליון דולר. אומרים לזה שאין לו חובות: "אין לך שום פוטנציאל להתהפך לעשיר. לכל היותר יתנו לך קמחא דפסחא". ולשני אומרים: "אתה יש לך פוטנציאל להתהפך לעשיר. ילכו לבנק, יהפכו את המינוס לפלוס ותיהפך בין רגע לעשיר". זה נשמע כהתבדחות, אבל אנו מאמינים באמונה שלמה שיש כח כזה, כי כך כתוב בתורה. והרי כך קראנו זה עתה במגילת אסתר, שדווקא בגלל החושך הגדול ששרר אז, כשאח"כ באה הישועה ונתקיים 'ונהפוך הוא', זכו לאור גדול, הרגו באויביהם ותלו את המן ובניו על העץ, הרי שהכל התהפך והחושך נעשה לאור גדול. עצם זה שחג הפורים נמצא בחודש זה, מוכיח לנו שזהו סגולתו של החודש, אך גם בלי זה, אף מצד פרשת פרה ופרשת החודש ומצד שבעת ימי המלואים והכנה לחודש ניסן, יש לו לחודש זה יסוד זה של תשובה מאהבה.

והתענג על ה'

ובביאור הדבר שהזדונות נהפכים לזכויות, יש כמה מהלכים, אך הפעם

שכתוב בתורה שכל העולם מת עכשיו ושהקב"ה פותח עולם חדש". הקב"ה מכריז: "מי שרוצה יכול לעבור לעולם החדש". שואל האדם: "לעבור עם החבילות?". אומרים לו: "לא! מי מבקש ממך להביא אתך את החבילות הישנות? התיישב עם דף ועט וערוך לך סדר היום חדש, והתפלל מעומק הלב שזה יחזיק אצלך..." הרי מגיע עכשיו שבת ור"ח, ותחילת השנה החדשה, האמן שזוהי שעת הכושר, הן מצד הזמן והן מצד הקריאה, להתנתק מההרגלים הישנים...

השב מאהבה זדונות נהפכים לזכויות

ועוד סיבה נוספת יש לסגולת הימים לחולל שינויים, כי הנה הצדיקים אמרו שסדר התשובה באלול הוא באופן של תשובה מיראה וסדר התשובה באדר הוא באופן של תשובה מאהבה, כי חודש הוא אשר נהפך לשמחה וקיימו וקבלו עליהם לעבוד את בוראם מאהבה. ורושם זה שנשאר בנפש האדם על-ידי תשובה מאהבה, הוא רושם יותר חזק ומסייע לאדם להגאל ולהתנתק מהרגליו הישנים.

ונרחיב בזה: כולם יודעים מה שאמרו חז"ל על השב מאהבה שזדונותיו נעשים לו זכויות. חידוש נפלא הוא בבריאה שלכאורה אין לו פשט, כי באמת אף מחילת העוונות אין לה הסבר, שהרי הקב"ה אינו ותרן, אלא שכפי הנראה שברון לב האדם וסדר התשובה והכפרה שהוא עושה, מועילים לו במקום העונש. אך שהעוונות יתהפכו לזדונות הוא דבר שקשה לתפוס אותו בשכל, אבל כך כתוב בתורה. פירושו של דבר שהעושה

נאטם ואינו מרגיש שום טעם ברוחניות. אך התוצאה של תשובה מאהבה ושל ההתחדשות היא, שהחרש היה לבם, תיבות אלו ממש, נהפכות להחודש הזה לכם, היינו שהתענוגים עצמם נהפכים לתענוגים רוחניים.

כי ממנו ניקח לעבוד את ה'

זהו הפירוש כי ממנו ניקח לעבוד את ה', האדם לוקח את היצרים שלו ועובד אתם את ה', עם אותה תשוקה, עם אותה התלהבות, עם אותו תאבון, עם אותה התקשרות.

נרחיב מעט בענין המשל שהוזכר לעיל עם מי שבורח ל'נייעס', כי הוא משל אמיתי כל-כך. הקב"ה העמיד נסיון לבני דורנו להתחבר לנייעס במשך עשרים וארבע שעות ביום ולהיות כל הזמן עם תשוקה לעוד, נסיון שעד לפני כמה שנים בלבד לא היה קיים. מוחו משתוקק ללא הרף - "אולי התחדש משהו ברבע שעה האחרון, אולי יש איזה עדכון חדש". הוא קם בבוקר, ומיד הוא הולך לבדוק מה התפתח מאז על יצועו. מפטירין כדאמתול. הוא מרגיש כנמצא באמצע סוגיא עמוקה - "הבה ואראה! אולי רוסיה כבשה עוד חלק מאוקריינא... אולי משהו חיפש אותי..." ככל שהדבר תלוי בו, לא היה הולך כלל לישון, אלא היה ממשיך לבדוק את החדשות ולשלוח הודעות לחבריו, אך מה יעשה שגופו מתמוטט תחתיו מעייפות, לכן הדבר הראשון שהוא עושה בקומו משנתו, הוא לבדוק - הבה ואמשיך בסוגיא שעצרנו בה אמש...

ננקוט באחד מהם בלבד על-פי הנתבאר עד כה. היה לו לאדם תענוגים, אם תענוגים המותרים, אם תענוגים של הרגלים, אם תענוגים האסורים, אשר טבע כולם להותיר רושם בלב ומהווים סתירה לתשובה, כפי שלמדנו ה'חווה' מלובלין על-פי דברי הגמרא במסכת שבת כאשר הובא לעיל, ועם כל זה כח ההתחדשות שעל-ידי תשובה מאהבה, מהפך את החרש היה לבם להחודש הזה לכם, והיינו שהוא מהפך את התענוגים לטובה.

פירוש הדבר שמי שלא חטא אין לו הרגשים לקדושה כמו מי שחטא. התענוגים שהאדם קיבל מדברים בלתי טובים, הותירו רושם בלבו אשר ברגע שהוא מהפך אותו, הוא מתחיל לקבל כל אותם תענוגים מן הרוחניות. זהו פירוש 'ונהפוך הוא' - אילו לא היו נהנין מסעודת אחשוורוש, לא היו יכולים להרוג את המן ולא היו יכולים להגיע לאותה מדרגה של קרבת אלוקים ודביקות שאליה הגיעו, כי היו עובדים את הקב"ה כעבדים העובדים מיראה ולא היו מרגישים תענוג של דביקות.

רק כשנשאר בלב האדם רושם של תענוג ונעשה בעל חוב, אז כשהוא שב מאהבה, תשובתו מהפכת את רושם התענוגים ופתאום הוא מרגיש טעם בתפילה, טעם בשבת, טעם ביו"ט. יש לו עם מה לעבוד. הוא לא אדם כבוי. הוא מדורת אש. אכן לפני שהוא שב בתשובה, בכל הנוגע לרוחניות הוא מרגיש כבוי לגמרי ומתקיים בו החרש היה לבם, כי זוהי תוצאת לקיחת התענוגים, הלב

נפלא ביותר אשר יודע לנתח כל דבר ולחלקו לפרטי פרטים. יש לך כח זה. דבר אחד אתה צריך לעשות - להפכו לצד השני.

לא רחוקה היא ממך

יש שהאדם חושב שהוא רחוק כל-כך ושאם ירצה לחזור בתשובה יצטרך ללכת אלפי פרסאות, שהרי בתחילה יצטרך לעקור את הרגליו הרעים, ואז יתחיל ללמוד תורה, ואולי אולי לאחר עשרים שנה יהיה שקוע כל כולו בלימוד התורה. והאמת שכל זה הוא בלי תשובה מאהבה, אך עם תשובה מאהבה, אדרבא ואדרבא, הלא הוא קרוב בהרבה ממי שאינו אדוק בנייעס כמותו. הוא והגר"ח קנייבסקי זצ"ל נמצאים בעצם על אותו קו, כי שניהם אדוקים ושניהם מקיימים באהבתו ישגה תמיד, אלא שכל אחד בדבר אחר. יקח מציאות זו ויהפכנו לצד הטוב על-ידי שיבחר איזה לימוד כפי מה שלבו חפץ וישקיע בו את כל כולו. וכל פעם שיתעורר בו ספק איך דבר זה פועל, יסתכל על עצמו ויבין. זה נקרא תשובה מאהבה.

וזהו זדונות נעשים לו כזכויות. יש לו לאדם בחירה אם לנצל את כחות העולם הזה באופן רוחני או לנצלם באופן גשמי. האדם אינו צריך להביא ממרחק לחמו, הוא יכול לקחת את כל מה שיש לו כבר ולהתחיל לנצלם באופן רוחני.

כך מסופר על הבעל תשובה הרה"ק רבי חיים דוד דאקטאר זיע"א (שחור בתשובה בהשתדלותו של הרה"ק רבי דוד מלעלוב

כל זה הוא רק סימן, רבותי! כי ממנו ניקח לעבוד את ה'. הקב"ה נתן לנו בעקבתא דמשיחא חושך שיכול להתהפך לאור גדול. החושך בא ללמד אותנו איך להשתמש בתכונה זו לרוחניות, כך שהאדם הפשוט יוכל להתעלות דרכה באופן שלא העלה מעודו בדעתו.

כי הנה עד כה כשאמרו לו לבחור בשיבה: "צריך להיות שקוע בלימוד", לא הבין במה מדובר - "זה טוב לשלושת המתמידים של הישיבה", היה עונה. "אני איני יכול; זה לא לפי כחותיי. תן תודה שאני לומד בכלל". זכורני בבחרותי בהיותנו בקעמפ וישננו יחד, שהיה איזה בחור שהיה מדבר באמצע השינה תוספות ומהרש"א. הוא היה מתמיד עצום וכל כולו שקוע בלימוד, עד שהמשיך לחשוב בסוגיות לימודו גם באמצע השינה. זה לא מפני שהיה בעל מדרגה גדול, אלא מפני שהיה שקוע בלימוד פשוטו כמשמעו. ובכן, רבותי! מוחנו פועל ללא הרף. תשובה מאהבה פירושה שהאדם אומר: אההה! אני מבין עכשיו הכל. איני צריך לעשות איזה דבר חדש. אני צריך לעשות אותו דבר שעשיתי עד כה, אלא להפוך אותו לטוב, שהרי הכח כבר נמצא בידי...

יבחר האדם איזה לימוד שבו ישקיע מעתה את מוחו, ויעשה הכל כדי שלימודו יעניין אותו, אם זה על-ידי שיקבע לעצמו הספקים, אם זה על-ידי שישתמש בכח החידוש שלו. הרי כח החידוש נמצא אצל אלפי אברכים. הלא אתה רואה בחושך איך אתה מסביר סוגיא פוליטית, כולם רואים שאתה בעל כשרון

של ה'בני יששכר' בספרו "אגרא דכלה" (פרשת ראה): ידוע טבע וסגולת המצוות להשפיע טובה לכל העולמות, וסגולת העבירה הוא בטבעה להשפיע להיפך, והנה לפעמים מצטרכים ישראל להשפיע רעות לשונאיהם, והיאך יהיה זה באפשרי, אם הוא מפאת המצוות הלא בטבעה כל טוב (המצוות אינן משפיעות רעות כי אם טובות), ואם מפאת העבירות, הלא באיסורייהו קיימי (ואיך ישפיעו רעות לשונאיהם), ואחשבה לדעת שהוא בעשות האדם תשובה מאהבה על העבירות, ואז זדונות נעשים כזכות, והנה אעפ"כ טבע עשיה זאת גרמה הרע, רק שפעולתה יהיה לטובת ישראל כמו מצוה, דהיינו שיושפע על ידי אותן העבירות רעות ויחולו על ראש שונאיהם המעיקים להם. עכלה"ק.

ועומק דברי ה'בני יששכר', שכאשר האדם עושה תשובה מאהבה, עוונותיו מחריבים גם את קליפת האומות העוטפת את לבו, וכך נעקרים הרגליו הרעים. הנה האדם שואל: איך יפלו ייעקרו ההרגלים הרעים? הרי ההרגלים בנין הם! התשובה היא שההרגלים הם קליפת אומות העולם, והעוונות יש להם כח גדול להחריב, ועל-ידי תשובה מאהבה, הם מחריבים את מה שצריך להחריב, והיינו את קליפת האומות הנ"ל. השי"ת יעזור שסגולת הימים וקריאת התורה יסייעו בעדנו לשוב בתשובה שלמה - תשובה מאהבה.

זיע"א ונעשה בעל מדרגה גדול, צדיק וקדוש) שבסוף ימיו ראה אותו הרה"ק רבי שלמה מראדאמסק זיע"א שוכב על מיטתו ונאנח. שאל אותו: מדוע אתה נאנח? הרי התורה אומרת 'הימים הראשונים יפלו!' השיב לו: לא על זה אני נאנח. אדרבא, אני שש ושמח על כל אותם ימים, שהרי כל הזדונות שעשיתי אז, נהפכו עלי לזכויות, אלא על דבר אחר אני נאנח...

אכן כן, זהו האמת. אם יש לך פרשיות וחבילות ישנות, זהו הזמן שתתחדש ותתחיל להשתמש עם כל הכוחות הללו באופן רוחני. אל תשכח משום עבירה שעשית, אלא אדרבא, קח כל עבירה ועבירה תמצא אחת לאחת איך תוכל להשתמש בה באופן רוחני.

ומזה נבין מה סיבת חשכותו של הדור האחרון, דור עקבתא דמשיחא. אדרבא, דווקא מפני שאנו נמצאים כבר קרובים אל הגאולה השלמה, לפיכך הביא הקב"ה כח חזק כל-כך של הרגשת תענוג, כדי שנוכל להרגיש יותר ויותר תענוג רוחני. ואין הכי נמי, האדם מחויב להפך את כח הרגשת התענוג שלו לצד הטוב. עם תפילות מעומק הלב - יוכל גם יוכל.

ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם

לסיום נעתיק דבר נפלא מלשונו הק'

יום שני פרשת ויקהל פקודי - כ"ד אדר ה'תשפ"א

פרשת החודש - כח התשובה לתקן את העבר

צריך להכניס עוד הערה באמצע, הוא מוסיף עוד הערה כמספר ההערה שלפניו ומוסיף עליה כוכבית. ובכן, האדם מוגבל ואינו יכול לתכנן את עתידו, אבל הקב"ה הרי אינו מוגבל והעבר והעתיד פרוס לפניו, מדוע סידר את תורתו באופן כזה שיצטרכו להוסיף בה טלאים.

להיות מושלים בקרב תבל

מבאר ה"ערוגת הבושם": זהו שנתקשה משה, קושייתו היתה מדוע סידר את הקב"ה כך ששנת הלבנה לא תתאים עם שנת החמה. ומה השיב לו הקב"ה? כזה ראה וקדש! רצוני ללמד לכם יסוד לדורות. האדם חי את חייו בנעימים. מדי פעם הוא לוקח את עצמו בידים וחוזר לאחור, והנה הוא כבר בן חמישים ומגלה שבזבז את ימיו ושנותיו לריק.

ובלשון ה"ערוגת הבושם": והנה האדם מתרשל בזה, ואינו שם אל לב עד שיעברו עליו כמה שנים וימי העמידה, או אולי גם ימי הירידה קרבו ויאתיו, אז מתחיל להרגיש בעצמו כי ימיו כלו ומבחר שנותיו חלפו ופנו בהבל וריק, ואז חיל ורעדה יאחזוהו איך אפשר לתקן את אשר חטא על הנפש, ושמא ח"ו יעלה על הדעת דח"ו אין לו תקנה כי יום אתמול לעד לא ישוב והעבר א"א להמשיכו על העתיד. **על כן היה מחסדי השי"ת לחשוב מחשבות לבל ידח ממנו נדח,**

שמור את חודש האביב

המצוה הראשונה שבתורה היא "החודש הזה לכם ראש חדשים". הקב"ה אמר למשה: כאשר יהודי בא לקבל את התורה, עליו לדעת שיש סדר מיוחד להילוך החמה והלבנה, ועליו להבינו, כי בלאו הכי, קשה יהיה לו להיות יהודי.

אכן בספר "ערוגת הבושם" (פרשת בא) האריך להעמיד בזה יסוד נפלא. את דבריו הוא פותח בהערה: הרי ידוע שמצד אחד מועדי ישראל תלויים בחודשי הלבנה, ומצד שני הם צריכים להתאים גם עם שנת הלבנה, כמו שהזהירה תורה "שמור את חודש האביב", דהיינו שצריך שפסח ייצא בתקופת האביב. ואולם מפני ששנת החמה יתירה על שנת הלבנה ב"א ימים, לכן מוסיפים כל כמה שנים עוד חודש על חודשי הלבנה. והנה כל המסתכל על דבר כזה, מתעוררת בו תמיהה, כי נראה הדבר כאילו יש ח"ו חסרון במצות התורה, וכדי למלא את החסרון, שמים טלאי מידי כמה שנים.

הרי זה דומה למי שמוציא סט ספרים לפי מספר מסוים, ובסוף הוא מגלה שעליו לחלק אחד מהכרכים לשנים, כי אז הוא מוסיף עוד כרך כפי מספר הכרך שלפניו, אלא שמוסיף 'כוכבית' (*) לצד המספר. או כעין זה, אם כתב הערות בשולי הדף, ואחר כך נתברר לו שהוא

בתשובה חוץ ממך, ואם כן אין לי סיכוי בעולם לחזור בתשובה...

כך עובד מוחו של אדם. הוא אומר לעצמו: הא תינח אם הייתי צריך להתחזק בכוונת התיבות בתפילה, הייתי יכול לקבל על עצמי להתחזק מעתה והלאה, והייתי מתקבל בתשובה לפני המקום. אבל אני הרי הותרתי חורבן אחרי, השקעתי כספיהם של אנשים רבים כל-כך ופשטתי את רגלי, איך שייך שאוכל לחזור בתשובה...

ויתכן שיאמר כך האדם לעצמו בעבור שסיבב מיתתו של חברו ואינו מוצא מנוח לנפשו, ולמשל, מפני שפיטר את פלוני מעבודתו ולאחר שבוע נפטר הלה מהתקף לב. הוא בטוח מעתה שהוא מנוע מן התשובה.

אומרים לנו חז"ל: תחילה לכל עליך לדעת שהתשובה קדמה לעולם. פירושו של דבר, **שאינ התשובה מוגבלת לשום דבר**. כל ההגבלות שאתה רואה בעולם שנה נפש, סכומים וכו', הן רק לאחר בריאת העולם, **וכיון שהתשובה נבראה לפני בריאת העולם, אינך מנוע ממנה. עליך לבטל את עצמך בפני הקב"ה בוודיו ובמעשים, והקב"ה כבר יסייע בעדך לתקן את מה שאתה צריך לתקן.**

אין לך דבר העומד בפני התשובה

כל עוד האדם חותר לדעת תיכף ומיד איך יתוקן מה שקלקל, הוא חי בטעות. הרי העבירה היא זו שגרמה להסתר, **וכל כמה שהעבירה גדולה יותר, כך ההסתר גדול יותר**, ובכלל ההסתר הוא שאינו

ועד שלא ברא שמים וארץ הקדים תשובה כמאמר רז"ל טובים מאורות שברא אלוקינו להיות מושלים, **למשל ולדוגמא בקרב תבל**, דגם תקופת הלבנה מתאחרת להשוות מבואה עם תקופת החמה, ואינו מורגש מיד אלא אחר כמה שנים מורגש, דמחמת שאיחרו פעמי תקופתה, נשתנו עליה חדשיה סדרי בראשית, באופן שחודש שהיה ראוי להיות בו אביב לא נראה בזמנו, **ומכל מקום ציוה השי"ת לעשות תקנה לזה ע"י עיבור השנה, להורות שהזמן שכבר חלף ועבר עדיין יש לו תקנה להביאו אל מכונו, וממנו נקח לעבוד את ה'.**

כמה נפלאים דבריו! הקב"ה סידר את מהלכי החמה והלבנה באופן זה, כדי להודיע לנו שברא את התשובה לפני בריאת העולם. החמה והלבנה הם משל שבילנו "עטרת תפארת לעמוסי בטן", לדעת שיכולים לתקן את העבר.

אין לו גבול ותכלה

הן הסיבה שהאדם טועה לחשוב שאינו יכול לתקן את העבר, היא מפני שהוא חי בעולם מוגבל, ובעולם מוגבל יש דברים הרבה שאי-אפשר לתקן. דוגמא לדבר: האדם גנב באופן קבוע, והנה נודע לו ביום מן הימים שגנבותיו מגיעות לכמה מאות אלפי דולרים. אז אומר הוא לעצמו: הרי להחזיר סכומים כאלה אינו באפשרי, והרי בנעילה אנו אומרים למען נחדל מעושק ידינו, כי הגניבה מונעת את התשובה, ואם כן נחשב הדבר כאילו הקב"ה אומר כולם יכולים לחזור

מאמר הכתוב "ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים, את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה", וכבר הקשו **בגמרא** בהכתוב נסתר מחמתו תוך כדי דיבור, כתוב "שני המאורות הגדולים", ושוב קרי ליה "מאור הקטן", ולהנ"ל אתי שפיר, דיש לומר שניהם הם בחינת גדולים, דהשמש היא המאור הגדול כפשוטו, והירח נקרא המאור הגדול, דהאי גדול לשון חסד הוא, כטעם "גדול מעל שמים חסדך", וכמו שכתוב "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת" (גדולה הוא כנגד מידת החסד). והנה **הא גופא שהלבנה היא מאור הקטן הוא עדות על גודל חסדי השי"ת שחושב מחשבות לבל ירח ממנו נדח.**

ובאמת נוכל להרחיב יסוד זה לענין דברים הרבה הקיימים בעולם, כי מעתה נדע שהקב"ה ברא בכוונה תחילה דברים הרבה בעלי חסרון הזקוקים לטלאים טלאים, הכל כדי שיראו בני ישראל שאפשר לחזור ולתקן.

מי שם פה לאדם

מקור נאמן ליסוד זה הוא בדברי האור החיים 'הק' (פרשת שמות). כשהקב"ה ביקש ממשה שילך אל פרעה לבקש ממנו להוציא את בני ישראל ממצרים, אמר לו משה: בי ד' לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך, כי כבד פה וכבד לשון אנכי, ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם או מי ישום אילם או חרש או פיקח או עור, הלא אנכי ה', ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתך אשר תדבר.

רואה דרך החוצה, אך התשובה קדמה לעולם, והיא מועילה אע"פ שאין האדם רואה בעיניו איך מעשיו מתתקנים למפרע.

ניקה לדוגמא מי שהסתבך בחובות מחמת נישואי הילדים וכדומה, וכבר שנים שאינו פורע את חובותיו, והנה הוא עומד וזועק: רצוני לחזור בתשובה, אך איני יכול, כי נושוי לעולם לא ימחלו לי, והגם שיאמרו שהם מוחלים לי, לא יהיה זה בלב שלם. דע לך שלתורה הקדושה יש כח גדול לבטל את כל החובות ולעורר רצון בלב נושיך למחול לך בלב שלם. אך אל תחפש למצוא 'פטנטים' כגון לשלוח את פלוני לנושיך לבקש מה שימחלו לך, כי אם תעשה כן, נמצא אתה משמש בכוחות הטבע, והרי כוחות הטבע מוגבלים מאוד ולפי חשבון פשוט אינם יכולים לעזור במקרה שלך. **תזכור שרק על ידי תשובה יוכל הדבר לקרות, כי התשובה קדמה לעולם ואין לה הגבלות.**

אומר הקב"ה: שא נא עיניך וראה! הרואה אתה שאין הדברים מסתדרים ושצריך להוסיף טלאים! זהו הפשט. **אפשר לתקן את העבר. תחזור אל בוראך באמת ובלב שלם ואז תתחדש כנשר נעורייכי** כפי שהלבנה מתחדשת. כל אחד יכול להסתכל בהיסטוריה שלו וימצא דברים שהיה בטוח שאין להם עצה, ולפתע נפתח לו חלון חדש והכל בא על מקומו בשלום.

מאור קטן שהוא גדול

ממשיך ה"ערוגת הבושם": ובזה מבואר

האדם משתלם על ידי חסרונותיו

כפי ששלמות המאורות היא חוסר ההתאמה בין החמה והלבנה, כך שלמות האדם היא מה שיש לו חסרונות, כי דווקא על ידם הוא הולך ומתעלה.

זה מזכיר את הטענה הידועה והנכונה כלפי כותבי קורות חייהם של גדולי הדורות, שמתארים תמיד איך בהיותם שש שנים בלבד כבר בלט אצלם היראת שמים, הגאונות, ההתמדה וכו'. מייצרים תמונה כביכול מושלמת, כאילו לא היו קשורים כלל לחטא עץ הדעת, ולא היו להם לא משיכות ולא רצונות ובוודאי לא כעס, אלא הכל היה אצלם 'דבש'.

אין זה יהדות אמיתית. יהדות אמיתית היא שמתנהלת מלחמה. עושים פסיעה אחת קדימה וחוזרים שטים לאחור. מנסים עוד פעם ומתחזקים, ומבטיחים שהירידות הבאות שבוודאי תבאנה, לא תהיינה כבעבר, אלא חלשות יותר. זהו יהדות. כך לימדונו חז"ל, שישראל נמשלה ללבנה מפני שהם עתידים להתחדש בכל עת. לכלל ישראל יש גלות ולכלל ישראל יש גאולה. פעם הם נמצאים במדרגה נמוכה ופעם במדרגה גבוהה.

אין לך אדם שהוא כשלון

להיות מושלים בקרב תבל. הלבנה מזהירה אותנו בהווייתה שלא נחשוב אף פעם שאנו 'כשלון' (דורכפאל - failure), כי אם נחשוב שאנו כשלון, כלול בזה שכלל ישראל הוא כשלון, ואם כלל ישראל הוא כשלון, נמצא שכל בריאתו של הקב"ה

מבאר האור החיים' הק' את לשון דיבורו של הקב"ה בזה הלשון: ירצה לומר, כיון שהשם אלם וגו' הוא ה' ברוך הוא, אם כן היה לו להשכיל בדעתו כי מה' יצא דבר מלכות שיעשה עֲלֵג, וזולת גזרת מלך לא היה כן, ואפילו לדברי חכמים (שמו"ר פ"א) שהיתה סיבה לדבר זה, גחלת שנתן לפיו בהבחנת פרעה, אם לא היה ה' חפץ בדבר לא היה כן, אחר שה' הכין ועשה פעולתו בהכנת הפה כאומרו מי שם פה וגו', דבר פשוט הוא שכשיעשה אילם, יהיה הדבר לצד איזה תכלית הגון (כי אין הקב"ה עושה דברים שאינם מושלמים, ואם אתה רואה אחד שנולד עם שפה פגומה או ששפתו נפגמת ביום מן הימים, מוכרח הדבר שיש בכך תכלית לאותו אדם. זהו כי מי שם פה לאדם, כפי ששלמותו של פלוני היא בפה מתוקן, כך שלמותו של זה היא דווקא בפה מעוות), ואם כן היה ראוי לו למשה לדעת סיבת דבר ולתקן ויתפלל לה' על הדבר, אשר לא כן הוא עושה, אלא אדרבה מראה כי הדבר הוא טבעי ואינו תלוי מצידו, ולזה אמר אליו ועתה ואין ועתה אלא תשובה שיחזור בו מדעת זו.

ובמקום אחר מפרש האור החיים' הק' שתכליתו של משה היתה להיות עֲלֵג ולהישאר עֲלֵג, כי אילו היה נאה דורש 'בעל כריזמה', היו בני ישראל טוענים אחר-כך שלא באמת רצו לקבל את התורה, אלא שמשה בשפתו הנאה ובדבריו המצוחצחים, שכנע אותם לשעתו לקבל את התורה. כי לא הדברים החיצוניים עשויים להשפיע על לב האומה, אלא האמת האמיתית הבוקעת מלב קדוש וטהור.

שאם יש קושיא על הפלפול, הפלפול אינו נסתר, אלא מתארך. תוסיף אחרי הפלפול בכהאי לישנא "אולם מצאנו בדברי התוס' לקמן וכו'" וחתום אותו בצריך עיון או בשמא יש לומר וכו'.

אכן כן, יסוד זה אמיתי לחלוטין, כי אם היתה לו לאדם הבנה בדברי תורה ובסוף הבין שאין הבנה זו נכונה כי היא נסותרת מדברי הראשונים, הוא לומד בזה תורת אמת, שהרי אחרים גם לאחר שישים שנה אינם יודעים עדיין שהבנה זו אינה נכונה. כשהאדם מסכים שמהלך זה אינו נכון, יש לו כבר כמעט כל הפתרון ביד. לא לחינם נתנו חז"ל משקל כבוד כזה לכל הסלקא דעתך.

ואולם לא רק בדברי תורה כתובים הוא כך, אלא כך הוא גם בכל מאורעות חיי האדם. אין זה כשלון. ובלבד שיאמר זאת בפה מלא - אבי תמיד הזהירני שלא לעשות כך, אך אני חשבתי שאני יותר חכם ממנו ועשיתי, עכשיו אני רואה שטעיתי והצדק עמו, חבל שלא הקשבתי לו אז...

כמה תשובה מאהבה יש במילים אלו? כמה אור של כיבוד אב יאיר לו את נפשו מעתה...

שינוי לטובה מתקן את העבר

"ערוגות הבושם" לימדנו יסוד נפלא: יתכן שיחשוב האדם שעל ידי שחזר בתשובה, עכ"פ יחיה את שנותיו האחרונות כמו שצריך, אך השנים שהיו כבר חלפו עברו ומאי דהוה הוה. מלמדנו הקב"ה במה שצוה לעשות תקנה לחסרון שנת הלבנה ע"י עיבוד השנה, שהזמן שכבר חלף ועבר,

היא כשלון. וכי אפשר להעלות כן על הדעת, שהבורא יתברך שמו אשר הוא כל יכול ברא בריאה שהיא כשלון?! וכי מסתבר לומר שמגיד מראשית אחרית לא לקח בחשבון שיבואו ימים בהם יהיה היצר הרע גדול כל-כך עד שכולם יפלו ויירדו לשאול תחתית ח"ו ורק בודדים ייצאו כמוצלחים!?

הלא אנו רואים כמה שלמות יש באדם, כמה חכמה משתקפת מכל אבר מאברי גופו, וכן אנו רואים כמה חכמה יש באילן אחד כפי שמתאר זאת בעל חובת הלבבות, היתכן להעלות בדעתנו שגולת הכותרת של הבריאה, אשר בגללה נבראה כל הבריאה כולה, היא כשלון?! העולם חלש, כאן יש מחלוקות, כאן יש פרשיות של לשון הרע, כאן יש נסיון זה או נסיון אחר. בקיצור, כשלון.

ההגיון מכריח לומר שכל אלה הם כלי לאור גדול שיבוא אחרי שבני ישראל יחזרו בתשובה שלימה, והרי כל עבירה שהאדם עושה, אם בסוף הוא מגיע על ידה להרגשה שעליו לחזור ולהתקרב אל הקב"ה, היא הופכת להיות חלק מהצלחתו.

הטעויות כחלק מהצלחתו של אדם

זכורני בימים מקדם בלמדי בישיבה, כאשר גזרו עלי לכתוב מאמר לקובץ תורני. התייגעתי רבות לכתוב איזה פלפול, ולאחר שיצא מתחת ידי פלפול נאה ומתקבל, נתברר שיש עליו פירכא המפילה את כל המגדל. אצתי רצתי אל הר"מ ושאלתיו בכאב לב כדת מה לעשות. אמר לי הר"מ בגערה: למד לך

ההשתוקקות גורמת לקפיצת הדרך

עוד יש בענין זה דבריו הנפלאים בפרשת וזאת הברכה, ואלו דבריו: אצל יעקב אבינו ע"ה כתוב "ויפגע במקום", ופירש רש"י שהלך עד חרון, וכשהגיע לחרון אמר: אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי שם?! נתן דעתו לחזור ובא הר המוריה לקראתו. ובאמת יש לתמוה היתכן שיעקב אבינו לא נתן דעתו מתחילה להתעכב במקום שהתפללו האבות הקדושים עד שהוצרך אחר כך ליתן דעתו ולחזור? וגם יש לשאול למה לו הנס שייצא הר המוריה לקראתו ומה היה חסר אם היה טורח ללכת עד לשם?

אך התשובה היא שכל מעשי האבות הם סימן לבנים, כי הנה הבורא כל עולמים יתברך שמו מאיר באור פני מלך חיים ביום ראש השנה באור היראה וממנו יוכל האדם לשאוב יראת שמים על כל ימות השנה, ושוב בעשרת ימי תשובה באור התשובה, ובפרט ביום הקדוש יום הכיפורים, ושוב בימי הסוכות זמן שמחתנו השי"ת מאיר לבות עמו ישראל באור השמחה ממנו יוכל האדם ליקח לנפשו שמחה אמיתית לשמוח בעבודת השי"ת ובתורה ובמעשים טובים כל ימות השנה.

והנה השי"ת צופה ומביט עד סוף כל הדורות ראה דור אחרון דור עני ואביון שבו יגיעו הימים הקדושים האלו ואין איש שם על לב להתעורר בהתעוררות אמיתית, ושוב כשבאה נעילת החג חושב מחשבות וחשבון הנפש איך חלפו ועברו

עדיין יש לו תקנה להביאו אל מכונו, וממנו נקח לעבוד את ה'.

אם על ידי טעויותיך תלמד איך להתנהג ותעשה שינוי פנימי (עיבור שנה) **שיגרום לך להתקרב אל ה', יתוקנו כל שנות העבר שלך.** אך אם לא תעשה כן, הכל יסתבך לך. ואכן הערבים 'להבדיל' שמונים לפי שנת הלבנה ואין עושים עיבור השנה, רואים בחוש איך כל החגאות שלהם מסתבכים ונעים בין התקופות. אם לא תתקן, הטעות תהיה חמורה מאוד, אבל אם יהודי אתה ואתה מבין איך הלבנה והחמה נפגשות יחד, תלמד מזה שאתה יכול יכול לתקן את כל העבר שלך.

והאמת שלפי זה **אפילו יעבור האדם במשך שנות חייו על כל העבירות שבעולם ויחזור בתשובה ברגעיו האחרונים, יתוקנו כל שנות חייו למפרע ונמצאו כל חייו שלמים ממש,** וכפי שהיה כן עם רבי אלעזר בן דורדיא שרבינו הקדוש קראו רבי מפני שלימדנו מהו כח התשובה, ואמר עליו יש קונה עולמו בשעה אחת.

אכן הקושי בזה הוא, **שהתשובה האמיתית שמתקנת את העבר צריכה להיות תשובה עמוקה שמחוללת בנפשו של אדם שינוי אמיתי וגורמת לו שלא לשוב יותר לאוולתו, ואולם בשעת פטירתו של אדם בדרך כלל אין לו ישוב הדעת** להגיע לעומק כזה, ולכן לימדו תמיד הבעש"ט הק' ותלמידיו להמון העם שיחזרו בתשובה בעוד כוחותיהם במתניהם ולא ימתינו ליומם האחרון.

להראות לנו שכאשר הלבנה מתרחקת מהחמה ואין מוצאים מקומה, כזה ראה וקדש, תמיד אפשר לחזור. מעברים את השנה, ונעשה ראש חודש ניסן. **למה עשיתי חסרון זה בבריאה? כדי שתוכל תמיד ללמוד מזה איך אפשר על ידי התשובה לתקן את הכל ולא תצטרך לנסוע למקום אחר להבין זאת,** וכמו שכתוב בפרשת התשובה: לא נפלאה היא ממך ולא רחקה היא, לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אותה ונעשנה, ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אותה ונעשנה, כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו.

מספרים על הגה"ח רבי חיים ברים זצ"ל שהיה מוכר בנועם חן דיבורו, איך שפעם אחת נעמד לדרוש והיתה דרשתו בלי ריח ובלו טעם, וכולם שמעו כן תמהו על הדבר. לאחר מכן נתברר שאחריו היה צריך לדרוש גדול אחר, ור' חיים חשש שהחילוק יבלוט ביניהם, לכן מסר את דרשתו באופן כזה כדי שלא לגרום חלישות הדעת לאותו גדול.

ללמדנו בא שאין הגדול נמדד בנאמו אלא בנועם מידותיו, וכמו שאין גודל המאורות נמדדים בגדלם הפיזי אלא במה שהם מלמדים לאדם את גודל חסדו של הקב"ה שסלל לאדם דרך תשובה לתקן את הכל. **יעשה האדם מה שמוטל עליו, יתחרט על חטאיו, יתפלל וילמד ויאמר תהלים, והקב"ה יעשה את שלו לתקן את כל ימיו עד שיהיו כולם שלמים ממש.**

ימים מקודשים כאלה ולא פעל בהם מאומה ולא התעוררות כדבעי למעבד, ומה לו לעשות כיון שהימים כבר חלפו עברו ואי אפשר להשיב הזמן שכבר חלף והלך לו.

והנה מעשה אבות סימן לבנים, על כן סיבב השי"ת סיבובים שיעקב אבינו יעבור על מקום המקדש ולא ירגיש מאומה ושוב כשנתן דעתו לחזור קפץ הר המוריה לקראתו. **ובזה פעל לדורות שאפילו כשכבר חלפו הימים הקדושים אלא שנתן דעתו לחזור אליהם, השי"ת שולח לו גם כן אורות אלו להאיר לו מחשכותו.**

לימדנו ה"ערוגת הבושם" יסוד גדול בתורה, והוא **שעל-ידי ההשתוקקות שיש לו לאדם לחזור אל זמן מסוים או אל מקום מסוים שהאיר בו אור גדול, הוא זוכה להתגבר על הצמצום שנקרא זמן או מקום ומרגיש תיכף ומיד מאותו האור.** וביאור הדבר כי באמת האורות השונים המאירים בראש השנה וביום הכיפורים ובסוכות ובשאר מועדי השנה, הם אורות הקיימים בכל עת בעולמות העליונים, אלא שכאן בזה העולם הם מתגלים רק בזמנים מסוימים או במקומות מסוימים, ולכן כאשר האדם משתוקק לאותם זמנים, הם באים אליו בקפיצת הדרך.

כי קרוב אליך הדבר מאוד

ואכן זהו היסוד שהקב"ה רצה לרמוז לנו על ידי החילוק בין שנת החמה לשנת הלבנה ועל ידי עיבור השנה. הקב"ה רצה

יום שלישי פרשת ויקהל פקודי - כ"ה אדר ה'תשפ"א

תכלית מיעוטה של הלבנה

מתחילתה לסופה, כך שכל אחד מבין שטמון בה עומק גדול. ויותר מכל קשה להכיל את סוף דבריה כביכול הקב"ה זקוק לכפרה על שמיעט את הירח, וכי שייך חטא ח"ו אצל הקב"ה?!

מי שאמר לעולמו די

אכן רבותינו הצדיקים בעלי רוח הקודש שפכו מאור תורתם על דברי אגדה זו, זה אומר בכה וזה אומר בכה, והנה נביא פירושו של אחד מהם ה"ה הרה"ק בעל 'מאור ושמש' זיע"א, וזה לשונו (בהפטרה לשבת ולר"ח): ונראה ביאורו בקיצור, לפי שהקב"ה שלשל העולמות מטה מטה [לצמצם את אורו, וכל-כך שלשלן למטה], עד מקום שיהיה אפשרי לאדם לחזור אחר כל המעשים שיתעסק בעולם הזה - לבוא לתשובה [והרי זה מקום נמוך מאוד, כפי שרואים בחוש, שהעולם התגשם בעשורים האחרונים כפי שלא התגשם מאז בריאת העולם, אך עם כל זה יש לו גבול, והוא עד מקום שיוכל אחר כך האדם לחזור בתשובה]. ואלו היה משתלשל העולם בעוביות וגשמיות יותר מעט - לא היה באפשרי כלל לחזור בתשובה אחר כך. וזה שאמר לעולמו די (ב"ר ה) - שלא ישתלשל יותר.

הרי זה דומה למה שאמרו חז"ל שאילו היו בני ישראל נשארים עוד רגע אחד במצרים, היו שוקעים בשער החמישים

לכי ומעטי את עצמך

איתא במסכת חולין (ס, ב): רבי שמעון בן פזי רמי, כתיב 'ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים' וכתיב "את המאור הגדול ואת המאור הקטן". אמרה ירח לפני הקב"ה: רבוננו של עולם, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד?! אמר לה: לכי ומעטי את עצמך! אמרה לפניו: רבש"ע, הואיל ואמרת לפניך דבר הגון, אמעט את עצמי?! (וכי מפני שבאתי בטענה אמיתית מגיע לי עונש?!) אמר לה: לכי ומשלי ביום ובלילה (היינו שיוכלו לראות אותך גם ביום). אמרה ליה: מאי רבותיה, דשרגא בטיהרא מאי אהני? אמר לה: זיל, לימנו בך ישראל ימים וימים (רוצה לומר, על פיך ימנו את כל מועדי השנה). אמרה ליה: יומא נמי, אי אפשר דלא מנו ביה תקופותא, דכתיב והיו (לשון רבים, החמה והלבנה) לאותות ולמועדים ולימים ושנים. זיל, ליקרו צדיקי בשמך: יעקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן. חזייה דלא קא מיתבא דעתה (הקב"ה ראה שעדיין לא נתייבשה דעתה של לבנה), אמר הקב"ה: הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח, והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש: מה נשתנה שער של ראש חדש שנאמר בו לה' (חטאת לה)? אמר הקב"ה: שער זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח.

הנה אגדה זו מעוררת תמיהה

הלבנה לא ביקשה להאיר היא לבדה, אלא טענה שאם תהיה הבהירות גדולה כל-כך כי יאיר גם ביום וגם בלילה, לא תקיים תכלית הבריאה כי לא תהיה בחירה לאדם שעתיד להבראות ביום השישי. והרי אם אין לו לאדם נסיונות וחשכות, אינו יכול להרגיש את התענוג שבא על ידי התגברות והתחזקות).

ואמר לה הקב"ה: (בבחינת קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרוונקא) לכי ומעטי את עצמך, דהיינו כדי שיהיה הבחירה ורצון ויהיה שכר ועונש. אמרה: לפי שאמרתי דבר הגון אמעטי את עצמי?! לפי שיִקָּאה שאי אפשר יהיה לבוא לתשובה על ידי עביות וגשמיות העולם (כלומר, בוודאי נכון הדבר שעלי למעט את עצמי. אינני מתלוננת על כך. אך טענתי בפי שאם החמה תהיה זו שמצלחת ומאירה בעוד אני אהיה הנכשלת, יבינו מזה בני האדם, שמי שנמצא במצב של חושך, דהיינו מי שלוחם מלחמת היצר ונופל כפעם בפעם, הוא כשלו).

אמר לה הקב"ה: צדיקים יקראו על שמך, דהיינו **על ידי הצדיקים, דהיינו שהם יהיו מעוררים בתשובה כל העולם, שיוכלו לנתק את עצמם מגשמיות ועביות העולם** (הוי אומר: חושך יהיה כי כך צריך להיות, אך אל תחשבי שבני אדם יחשבו מחמת כן שהם נכשלים ואינם יכולים לחזור בתשובה, כי הצדיקים יאירו בתוך החושך, בתוך העקבתא דמשיחא, ויעילו להמון העולם להתנתק מגשמיות ועביות העולם).

ולימנו בכ ימים ושנים, דהיינו **על ידי שבתות וימים טובים שהם מקראי קודש, ויש נשמות יתירות' - על ידי זה יכולים כל בשר לבוא לתשובה.** וזהו

של הטומאה ולא היו יכולים לצאת ממנה. כך הוא גם לענין העולם בכללותו, אילו היה מתגשם עוד קצת, לא היה האדם יכול לחזור בתשובה. וזה מה שמסביר מה שאנחנו רואים שהעולם מתגשם מיום ליום, הרי זה חלק מההשתלשלות העולמות, כי אנו נמצאים בדור האחרון בו העולם מגיע לסוף התגשמותו, אך אינו מתגשם יותר מכפי הצורך כדי שיוכל האדם לחזור בתשובה.

והאמת שיש בדברי המאור ושמש' עד כאן חיזוק עצום, כי הנה לפעמים מרגיש האדם שירד כל-כך נמוך עד שאינו יכול כבר לחזור בתשובה. מגלה לנו המאור ושמש' שאין הדבר יתכן, כי אם ירד עד לשם, מוכרח הדבר שהוא יכול לעלות משם, כי אי-אפשר לרדת למקום שממנו אי-אפשר לעלות. וכמו שאין האדם יכול לעוף באוויר כעופות השמים, כך אין האדם יכול לעשות דבר שממנו אי-אפשר לחזור בתשובה, ולכן אם אתה רואה שאפשר לעשות עבירה פלונית, סימן מובהק הוא שאפשר לחזור משם בתשובה.

צדיקים יקראו על שמך

ממשיך המאור ושמש': והנה בתחילה "ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים, ואמרה הלבנה: אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, דהיינו שתהיה הבהירות גדולה מאוד, שהרי על ידי זה בטלה הבחירה והרצון, וזה אי אפשר להשתמש בכתר אחד (הוי אומר:

ישראל יוכלו להגיע לתכליתם, היא קמה ושאלה: אמנם כן, מצד אחד יוכלו בני ישראל להגיע כך אל תכליתם, אבל מצד שני הלא ייכשלו בעבירות ומה יהיה עליהם? אמר לה הקב"ה: אם כן נקבע יום אחד בחודש כיום חג שלך, ואז נקריב שעיר לה', וזה יכפר על כל העבירות שיעשו בגלל החושך. בכל ערב ראש חודש יעשו בני ישראל חשבון בנפשם להבין שאי-אפשר להמשיך בחיים כרגיל, ולמחר יביאו קרבן חטאת וכל העבירות יפלו לתהום נשיה.

להאיר את חשכת הלילה

כעת נשובה אל היסוד הראשון כפי שביארו ה"מאור ושמש" ונראה עד כמה צריך ליתן על כך שבח והודיה לבורא עולם. הקב"ה אמר ללבנה: הצדק אתך, הדבר מוכרח שיהיו זמנים חשוכים, אך בשביל כך אתן לך צדיקים ושבטות וימים טובים שיסייעו בעד ישראל לחזור בתשובה. והנה הלומד זאת ברפרוף יוכל להבין הדברים כאילו הלבנה אינה מצליחה לבדה ולכן היא זקוקה לאחרים שיסייעו לבני ישראל לחזור בתשובה. אולם מלשון דברי חז"ל אינו נראה כן, כי לשונם הוא: "זיל, ליקרו צדיקי בשמך", וכן: "זיל, לימנו בך ישראל ימים ושנים", משמע שכל אלה אינם מסייעים ללבנה, אלא להיפך, כל אלה שואבים את כוחם מן הלבנה.

ופירוש הדבר, שהקב"ה אומר כך: אחשיך את העולם, אך לא לגמרי, אלא אאיר אותו במקצת על ידי הלבנה באופן שיוכלו לחזור בתשובה, ואכן כל מי שילך

לפיכך הרבה לה צבאיה, דהיינו כנ"ל, שעל ידי זה, דהיינו על ידי צדיקים ושבטות וימים טובים שיש עליה לשכינה הקדושה על ידי צדיקים, על ידי כן יכולים כל בשר לעשות תשובה.

החושך מביא אל התכלית

והנה מדברי ה"מאור ושמש" למדנו עד כמה חשובה היא הלבנה לבני ישראל, שהרי הם באים אל תכליתם דווקא בתוך החשכות, דווקא באותם זמנים חשוכים שבהם הם צריכים להתייגע ולהתאמץ. הן ודאי שיש תפקיד נכבד גם לשמש, אבל ביותר בני ישראל מגיעים אל תכליתם כשחשוך להם והם צריכים להרים את עיניהם ולהסתכל על הלבנה ולומר לעצמם: איננו נכשלים, כפי שהלבנה אינה נכשלת, אלא אדרבא, כל הימים טובים תלויים בה.

הצלחת ישראל דומה לירח

כעת נותר לנו לברר סוף המאמר: חזייה דלא קא מיתבא דעתה, אמר הקב"ה: הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח. והנה בספורנו (פינחס כח, יא) כתב בזה הלשון: "הנה יום ראש חדש היה מנהג לישראל שיהיה יום קודש בצד מה וכו' וטעם מנהגם זה היה, כי אמנם הצלחת ישראל בעולם הזה היא בצד מה דומה לענין הירח אשר אין לה בעצמה אור כלל זולתי מה שתקבל מזולתה".

מעתה נבאר כך: כשהלבנה שמעה מהקב"ה שעליה להתמעט כדי שבני

חשוך ואפשר שייכשלו בני ישראל. אמר לה הקב"ה: אם כן נכפר על כל מה שייכשלו באמצעות שעיר לה'. שרק ישובו אלי... אני יודע שאצטרך לשלם מחיר, אבל כדאי הוא לי...

עבוד את עבודת ערב ראש חודש בחשבון הנפש, עבוד את עבודת ראש חודש בהתבוננות באהבה שיש להקב"ה לבני ישראל, ואז תראה בעיניך שהקב"ה ברא עולם מושלם. אל תדאג על המחיר. הקב"ה ישלם אותו. כך רצה הקב"ה שיתנהל העולם בשביל התכלית.

ללמד על הכלל כולו יצא

והאמת שלא רק בענין חשכותו של האיש הפרטי הדברים אמורים, אלא גם בענין חשכותה של כלל האומה, דהיינו מה שרואים שכאן נעשה איזו עבירה וכאן אלו פוגעים באלו, ומתהלכים מחמת כן כמבולבלים. **דעו לכם שיש תכלית. עצם זה שחשוך כל-כך, משמש לאיזו תכלית. תחיה עם זה ותזכור שהקב"ה שהוא מגיד מראשית אחרית ידע מכל זה, ורצה בדווקא שיהיה כך, וממילא תוכל לשמוח עם התוכנית המושלמת של הקב"ה.**

גילוי אהבתו של הקב"ה

ועל כל זה אנו מגלים עד כמה הטיב לנו הקב"ה בכך. כי הגה כשבונים בית חדש ומביאים מומחה לקבוע איזו תאורה צריך, הוא שואל לדעת מה הגודל של החדרים ובאיזה צבע צבועים הקירות

באורו של הלבנה, יידע בדיוק רב מה עליו לעשות בכל עת. ההולך בבית חשוך, אם הוא לוקח עמו נר או פנס, אין הוא שובר את ראשו בכתלים, אלא יודע בדיוק רב היכן ללכת. הן כך הראה לנו הקב"ה בזמנינו, שאפשר להתנהל בלילה בדיוק כמו ביום. יש פנסי רחוב, יש פנסים בקדמת הרכבים, וכולם הולכים ונוסעים ומגיעים למחוז חפצם בשלום. הנוכל לומר שאינו חשוך בלילה! לא, עדיין חשוך, אבל הקב"ה נתן לנו כלים כדי שנוכל להאיר את חשכת הלילה ולראות את הדרך אשר נלך בה מבלי להבהל כלל. זהו כוח הלבנה. כשהאדם הולך לאור הלבנה אין הוא נבהל מהחשכות, שהרי הוא יודע שיש לו אור המאיר לו בתוך החושך.

הלבנה טענה: הרי בעקבתא דמשיחא יהיה חשוך כל-כך, איך יראו את הדרך? אמר לה הקב"ה: את תאירי להם. אך ראה שעדיין אין דעתה מתיישבת. אמר לה הקב"ה: אתן להם צדיקים שיגלו להם את האור הגנוז בתורה על ידי דיבוריהם הקדושים, וכן אתן להם שבתות וימים טובים אשר יתנו להם אור גדול כל-כך בפרט אם יחגגו אותם ביחד עם הצדיקים, עם הקדושת לוי יחגוג את הפורים, עם המהר"ל יחגוג את הפסח. ואז ימצאו את הפתרון לכל קשייהם. הצדיקים יהיו חלק מהלבנה. **הלבנה תאיר בלב כל אחד באמצעות הצדיקים ובאמצעות השבתות והימים טובים, ואז הגם שיהיו שרוים בחושך, הלבנה תאיר להם.**

אמרה הלבנה: עם כל זה, עדיין יהיה

שהגיעו למדרגתם. סוף דבר, **הקב"ה מזמן לבני הדור כל מה שהם צריכים כדי להאיר להם הדרך.**

דוגמא לדבר: הקב"ה שותל בכל דור מלמדים שמצליחים להשפיל את עצמם לרמתם של הילדים הקטנים. אלמלא עשה הקב"ה בני אדם כאלה שמבינים בנפשות הילדים הקטנים ויכולים להשפיל את עצמם אליהם בלי בושה, שיכולים לנגן עם ילדים קטנים ולשחק אתם בשעשועים ואפילו לחתלם כשצריך, אוי ואבוי מה היה לנו. הקב"ה עשה את הבריאה בשלימות כזו... וזו רק דוגמא אחת.

הן מה שהצדיקים משפילים את עצמם לרמה שלנו, הוא אותו דבר ממש. הקב"ה הוא זה שנתן להם היכולת לדבר אתנו בשפתנו, לטפל בשטויות שלנו וללכת אתנו הלוך ושב. כל זה עשה הקב"ה מפני שרצה שמתיקות התורה יגיע לכל אחד, ולכן תיכן צדיקים כאלו שהם מתמעטים מגדלותם, הכל כדי שיוכלו להמשיך את האור לתוך נפשותיהם של פשוטי העם.

הפלא ופלא הוא כשמתבוננים באהבתו הגדולה של הקב"ה לבני ישראל. הקב"ה מזמן חברותות. הנה יש לך בחור שיש לו אופי מסוים וצריך למצוא לו אברך בעל סגנון לימוד מסוים שיוכל להתאהב עליו. כמה פעמים רואים שזה נס ממש. מי היה יכול להבין ללבו של אותו בחור עם כל השגעונות שלו... הרי דבר פשוט הוא שאין למגיד שיעור צד השווה עם אותו בחור... אבל הקב"ה בורא לְבָנוֹת. אותו אברך לא ידע מעודו למה בהיותו נער צעיר היו לו שנתיים

וכמה חלונות יש, ועל פי זה הוא קובע כמה תאורה צריך לשים בכל חדר.

הקב"ה ברא לילה עם לבנה וכוכבים ועם צדיקים ושבחות וימים טובים, והוא יודע בדיוק רב לכמה אור זקוק העולם בהיותו מגושם כל-כך. הן זה מה שפתח בו ה"מאור ושמש". הקב"ה אמר לעולמו די, ולא נתן לו להתגשם מעבר לגבול שבו לא יהיה לאדם אור לחזור בתשובה.

הא לנו שהקב"ה נותן לנו כל מה שאנו צריכים. אם רק נדע לנצל את כל ספרי הצדיקים, וכמו כן להתקשר לצדיקים הנמצאים אתנו לאורך ימים, ולהוציא מהשבחות והימים טובים מה שיוכל לקבל מהם, יהיה לו מספיק אור כדי לדעת איך ללכת מבלי ליפול או להתנקש באבנים.

צדיקים שממעטים את עצמם

עוד זאת יש לדעת, שפעמים הרבה הקב"ה בורא לבנה שאורה גדול ואחר כך מתמעטת, וזאת כדי שתוכל להאיר במקום חשוך. דהיינו, הקב"ה שותל בדור צדיקים שיש להם שייכות עם עבירה (כדאיאת כן בספה"ק נועם אלימלך ובעוד ספרים הרבה) כדי שיבינו מה זו עבירה, וממילא יוכלו להאיר לאחרים, כי אלמלא תהיה להם שייכות עם עבירה, איך יוכלו לסייע לאחרים.

הרי ישנם כמה מיני צדיקים, יש צדיקים שכבר השתלמו ומגיעים לעולם הזה רק בשביל בני הדור. הרי אין להם שייכות עם עבירה. אך יש צדיקים שהוצרכו לעמול ולהתייגע בתשובה עד

להאיר את הדרך לאחרים...

אמנם כן, החוטא צריך לאחר מכן לקנח טוב טוב את חטאו, וכמו שכתבו מפרשים שהביאו עלי כפרה, פירושו מלשון קינוח, כלשון הכתוב וכיפר את ידיו, אך סוף כל סוף יש לחטא תכלית גדולה מאוד. הן כך כתב בעל חובת הלבבות שהתשובה המועילה ביותר היא להחזיר אחרים בתשובה, כי אז מתברר שהחטא שימש לתכלית גדולה מאוד וממילא הוא מתכפר.

לא לחינם רואים שגדולי המחזירי בתשובה הם אנשים שהם עצמם לא נתגדלו על ברכי התורה ונתקרבו לאחר מכן, כי השפעתם גדולה בהרבה, שהרי הם מבינים את הקושי טוב כל-כך והם יכולים למשוך אחרים אליהם. זהו כוחה של לבנה.

קשות מנשוא. עכשיו הוא מבין. עכשיו הוא מבין שהוכן לו ייעוד להאיר לאותם בחורים מתקשים, והרי אלמלא היו עוברות עליו אותן שנתיים קשות, לא היה יכול להבין ללבם של אותם בחורים וללמד אותם בסבלנות הדרושה.

ירידה לצורך העלאה

צריך להפנים זאת היטב. הקב"ה מזמין לאדם ירידות, הכל כדי שבבוא היום יוכל להאיר לאחרים. הדברים פשוטים, ונלמדים מהתקטנות הלבנה. הקב"ה ברא עולם ששורר בו חושך, כי זה הוא תכליתו, ועל כן נתן בו לבנה שתאיר בתוך החושך. טענה הלבנה: אור חלש כזה, איך יספיק? אמר לה הקב"ה: לכי ומעטי את עצמך. דייקא מפני שתהיינו לך ירידות, דייקא משום הוא, תוכלי

מדור עיון תפלה

שיעור מ"ו

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה
פטרון מדור עיון תפלה

לע"נ הרה"ח ר' אהרן מנחם גרשון בן הרה"ח ר' שלמה ז"ל גפן
נדבת משפחת גפן שתחי'

יום רביעי פרשת פרשת שמיני - כ' אדר ב' תשפ"ב

כוונת בכל דרכיך דעהו בקריאת שמע

כפי מה שנדרש מאתנו להשיג השגות אלקות, זוהי עבודתנו, בשביל זה באנו לעולם, לדעת את השי"ת, ודעת זו תביאנו לקרבת אלוקים ולמסירות נפש. לכן צריך האדם לשעבד את כל כוחות נפשו כדי שיסייעוהו לדעת את ה'. **וישים פעולותיו כולן, תנועותיו ומנוחותיו** (אכן אף המנוחות נצרכות לאדם, כי בלעדיהן לא יוכל לעבוד את ה') **וכל דיבוריו, מביאים אל זאת התכלית, עד שלא יהיה בפעולותיו בשום פנים דבר מפועל ההבל, רצוני לומר: פועל שלא יביא אל זאת התכלית.**

כן יתן לידידו שינה

יסוד גדול הוא שהחסידים היו עסוקים בו הרבה, שהאדם צריך לשעבד להקב"ה את כל מה שהוא עושה במשך עשרים וארבע שעות ביום. חוזרים היו על דברי הט"ז שכאשר האדם ישן כדי צרכו כדי לאגור כוחות לעבודת ה' הרי הוא עובד

שויתי ה' לנגדי תמיד

ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך. כפשוטו הכוונה 'בכל נפשך' שהאדם צריך להיות מוכן למסור את נפשו להקב"ה, וזה כולל למסור לו את כל רצונותיו. אולם **בשמונה פרקים להרמב"ם** (פרק חמישי) הכליל במצוה זו גם הא דבכל דרכיך דעהו, וזה לשון הרמב"ם: **ראוי לאדם להעביד כוחות נפשו כולם לפי הדעת** (לאדם יש חלקי נפש רבים, יש לו מח שחושב על כל מיני אופנים, יש לו הרגשים, ויש לו תכונות, ויש צרכים רבים לנפשו. הקב"ה רוצה שישתמש בכל חלקי נפשו, כדי שתהא נפשו בריאה ושלמה, אך רצונו שיעביד את כולם לפי הדעת) **ולשים לנגד עיניו תכלית אחת, והיא: השגת ה' יתפאר ויתרומם כפי יכולת האדם לדעת אותה** (הן לא ישיגוהו משיגי הגוף כפי שאנו אומרים באני מאמין, אך הקב"ה נתן בנו דעת

חלקי נפשו, את צרכיו ומנוחותיו, ומחשב את כולם שיהיו אך ורק לצורך עבודת ה'. יסוד הוא שצריך לחזור עליו תמיד. מותר לו לאדם לאכול ולנוח כדי שתהא נפשו בריאה ודעתו מיושבת, אך לא מעבר לזה. הלא ידוע ששתי אלה, האכילה והשינה, כשאינן מחושבות, הן מגשמות את האדם ומפריעות לו מאוד בעבודת ה'. לכן צריך האדם לחשב היטב את אכילתו לראות מה מבריא ומה מחליאו, מה מעייפו ומה מפריע לו אחר הצהריים מלימודו, איזה מאכלים טובים בשבילו ומה הם הזמנים הנכונים בשבילו לאכול, ואז יוכל לאכול כפי שהוא צריך לעבודת ה'. וכן הוא בענין השינה.

הלא אנו נמצאים עדיין בימי אבלותו של מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל. גאון זה היה מוצא לעצמו תנומות רבות במשך היום. בלילה היה ישן מעט מאוד שהרי היה משכים כל לילה בחצות ולומד עד זמן תפילה, אבל במשך היום היה מוצא לעצמו זמנים קצרים אך קבועים למנוחת גופו. וכן היה אצלו בענין האכילה. כל יום היה אוכל בשעה קבועה הן את ארוחת הצהריים והן את ארוחת הערב, ועם הרבנית דווקא משום שלום בית. הכל היה מחושב אצלו להפליא בקיימו בעצמו בכל דרכיך דעהו.

את ה' גם בשינתו ושווה הוא בערכו למי שמנדד שינה מעיניו ועוסק בתורה.

וזה לשון הט"ז (אבן העזר כה, א): מצינו שכתב הרמב"ם על פסוק בכל דרכיך דעהו, דהיינו מי שאוכל ושותה ומעדרן נפשו כדי שיהיה בריא וחזק לעבודת השי"ת יש לו שכר כמו שמתענה. ודברים אלו אסמכתא אקרא שוא לכם משכימי קום וכו', דהיינו שיש תלמידי חכמים מנדדין שינה מעיניהם ועוסקים בתורה הרבה, ויש תלמידי חכמים שישנים הרבה כדי שיהיה להם כח החזק וזריזות לב לעסוק בתורה, ובאמת יכול ללמוד בשעה אחת מה שזה מצטער ועוסק בשני שעות, ובודאי שניהם יש להם שכר בשוה. על כן אמר שוא לכם, דהיינו בחנם לכם שאתם מצטערים ומשכימים בבוקר ומאחרי שבת בלילה וממעטים שנתם, זה בחנם, כי כן יתן ה' לידידו שינה, דהיינו מי שישן הרבה כדי שיחזק מוחו בתורה ונותן לו הקב"ה חלקו בתורה כמו אותו שממעט בשינה ומצטער עצמו, כי הכל הולך אחר המחשבה.¹

קודש קדשים הוא לה'

והנה הרמב"ם שם בשמונה פרקים מרחיב בזה מאוד, שהאדם לוקח את כל

ז. ובספר "נפלאות הרבי" (תרע"א אות ר"ן) סיפר בענין זה: דודי זקני הרב אוהב ישראל מאפטא נחלה בייאוש ל"ע (במשך תקופה סבל ממחלה של זכאות הנפש), ונתרפא. אחר זה ראה זקני הט"ז בחלומו, ושאל אותו הט"ז: למה לא הבאת קרבן תודה? אמר לו: הבית המקדש חרב ואין אביא תודה? אמר הט"ז: בלובלין יש בית המקדש מעט - סע לשם וספר את הנס שהתרחש לך וייחשב לך כקרבן תודה. שאל את הט"ז: כלום דרכו של הבעש"ט כבר היתה בימך עד שאתה אומר לי לנסוע לובלינה אל החוזה?! אמר לו הט"ז: היו יחיד סגולה שנהגו בדרך הבעש"ט ואחד מהם אני הייתי, ורמזתי זאת באבן העזר סימן כ"ה על הפסוק שוא לכם משכימי קום.

כשיידע האדם ליתן לנפשו את שעות המנוחה שהיא צריכה, יהיו לו הכלים הנפשיים לקנות את מעלת המדות, והיינו להתנהג נכונה הן בבית עם האשה והילדים והן בחוץ עם חבריו.

לאו ליהנות ניתנו

וממשיך הרמב"ם בלשונו: **ועל זה ההקש לא יכוון אז אל ההנאה בלבד, עד שיבחר מן המאכל והמשתה היותר ערב, וכן בשאר ההנהגות, אלא יכוון אל המועיל, ואם יזדמן שיהיה ערב - יהיה, ואם יזדמן שיהיה נמאס - יהיה.**

פירוש: אין האדם מחויב לאכול דווקא את האיני ערב, ואם מה שנמצא לפניו הוא מאכל בריא המועיל לגוף ולנפש, מה אכפת ליה שהוא ערב, העיקר הוא שתהא כוונתו לאכלו מפני שהוא מועיל ולא מפני שהוא ערב.

ומוסיף עוד הרמב"ם: **או שיכוון אל הערב לפי העיון הרפואי, כגון שנחלשה תאוותו למאכל, ויעוררה במאכלי תאוה ערבים ומתובלים. וכן אם התעוררה עליו מרה שחורה, יסירה בשמיעת שירים ומיני נגינות, ובטיוול בגנות ובבניינים נאים, ובישיבה עם צורות נאות, וכיוצא בזה ממה שירחיב הנפש, ויסיר דאגת המרה השחורה ממנה. ותהיה הכוונה בכל זה - שיבריא גופו, ותכלית הכוונה בבריאות גופו - שיקנה חכמה.**

גוף בריא בנפש בריאה

נביא עוד דוגמא לענין זה, כי הדבר נוגע מדי יום ביומו וראוי להכיר את

הקטנת הנסיונות

אמנם אנשים רבים תועים וטועים בהתנהגותם בענין האכילה והשינה, ועל ידי כן נופלים ברשת היצר. הרמב"ם אומר לנו: שעבד את כל כוחות נפשו לעשותם באופן שיסייעו לך לעבודת ה', ומה שאינו מסייע לך לעבודת ה' - אל תעשה אותו. והמשך לשון הרמב"ם כך הוא: **משל זה: שישים הכוונה באכילתו, ושתייתו, ושנתו, ויקיצתו, ותנועתו ומנוחתו - בריאות גופו בלבד, והכוונה בבריאות גופו - שתמצא הנפש כליה בריאים ושלמים לאחוז בחכמות, ולקנות מעלות המדות והמעלות השכליות, עד שתגיע לאותה התכלית.**

הרמב"ם אומר כך: האדם צריך לקנות גם חכמות וגם מדות, ואם יהיה לדוגמא עייף מדי, יהיה לו קשה לקנות מדות, כי העייפות מגבירה את הנסיון לבוא לידי כעס וכדו'. והרי זה דומה למי שיש לו נסיון לרוץ בכל עת אל הנייעס, שיש לו מה לעשות כדי להקטין את הנסיון, כגון להרחיק מאתו את האמצעים שמביאים לו את הנייעס, אם זה המכשירים הדיגיטליים ואם זה קווי הנייעס או העיתוננים המגיעים אליו מדי בוקר. כך אמר הגה"צ רבי ישראל סאלאנטער זצ"ל **שאחד מהצעדים הראשונים בעבודת ה' הוא להקטין את הנסיונות.** הרחק את האמצעים המפילים אותך, וכשלא יהיו בקרבתך, לא תצטרך להלחם כל פעם מלחמת עולם.

כעין זה אומר הרמב"ם שכחלק מ'ובכל דרכיך דעהו' **צריך האדם להקטין את נסיונותיו, כי בזה הוא מסייע לעצמו.**

כסף (שני דברים נפרדים הם כידוע למבין), ואז כשכבר אין להם כוח לכלום, הם מבליים את זמנם בהבלים, וכשעושים חשבון בנפשם, נדמה להם שהעוון היחיד שיש להם הוא שאינם קובעים עתים לתורה, ומחליטים להקדיש עשר דקות ביום ללימוד התורה. ולפי הרמב"ם **העבירה העיקרית היא מה שאינם משקיעים בבניית כליהם לקניית חכמה.**

כלים לעבודת ה'

והאמת שכל ימות חייו צריך האדם לעבוד על זה, **כי האדם זקוק לפרטים רבים מאוד כדי שיהיה ראוי יותר ויותר להשגת החכמה.** וכפי שראינו, אילו היה האדם מסדר את מאכליו ואת זמני אכילתו באופן שיסייעוהו, הרי יכול היה לשנות לטובה את תפילותיו וסדרי לימודו. עבודה גדולה היא, אלא שרבים אין שמים לב אליה ואין עוסקים בה. ואם עסקנו בהבראת הנפש, יש שאנו סבורים שרק מי שמרגיש חולה בנפשו עד שאינו יכול לצאת ממיטתו, הוא צריך לבקש עזרה נפשית, אך אינו אמת, רק כפי שהרמב"ם אומר כאן, כל אחד צריך לבקש עזרה נפשית, אלא שבדרך כלל כל עוד אין האדם שבור ורצוץ לגמרי, אינו מבין שהוא צריך לבקש עזרה, כל עוד אינו רואה שמשפחתו הולכת להתפרק או שהוא הולך להפסיד את פרנסתו, אינו מתעורר ללכת לטפל בעצמו. הוא רואה את עצמו כבריא ושלם ולגבי הענינים שאינם מתוקנים אצלו, הוא אומר: "אני מקוה שיום אחד איהפך לעובד ה' גדול". ואין זה נכון.

הדוגמאות. יש רבים שנעזרים במומחים בשביל בריאות נפשם, כגון אלו שסובלים מפחדים וחרדות וכדו', והנה לפעמים יאמר האומר: "אינני יודע אם אני הולך אצל המומחה לשם שמים; אני הולך אליו כי אני סובל ואני רוצה להפסיק לסבול". לאדם כזה אומר הרמב"ם שראוי לו שירגיל את עצמו ללכת לשם שמים, וכלשונו: **"תכלית הכוונה בבריאות גופו - שיקנה חכמה."**

בשביל עבודת ה' צריך האדם שגם

נפשו תהיה בריאה, כי אם לא תהיה נפשו בריאה אין תוכל לומר לו, לדוגמא, שילמד תורה לשמה ולא לקנטר, הרי הוא שבור כל-כך ויש לו בלי סוף חשבונות עם אנשים. ברור שהוא זקוק תחילה לכל למצוא ארוכה ומרפא לנפשו, ואז כשיהיה שמח בחלקו ויבין לאן הוא צריך להגיע, ואף יוכל לשים את הצלחותיו במקום הראוי להן ואת כשלונותיו במקום הראוי להן באופן שהכשלונות יביאוהו לידי הכנעה ועונה וההצלחות לידי שמחה, יוכל להתחיל לעבוד על לימוד תורה לשמה, וכן יוכל לקיים את כל מה שכתוב בשו"ע ובספרי החסידות. נמצא **שכאשר האדם עוסק בהבראת נפשו, עליו להבין שהתכלית היא תכלית אחת - לקנות חכמה אלוקית, תורה ודביקות וקרבת אלוקים.**

הרמב"ם אומר לנו: "אמת הוא הדבר שיש רשימה ארוכה של דברים שהאדם צריך לעשות כדי שיהיו לו כלים ראויים לעבודת השם". אכן לדאבון לב יכולים לראות הרבה בני אדם שעסוקים עד למעלה ראש בעסק הפרנסה או בעשיית

וידע מה' מה שאפשר לדעתו (כלומר: עד שישגי לדעת את גדלות השי"ת עד כמה שאפשר).

הנה בדרך כלל כשאומרים לאדם שיעשה עם ממונו דברים טובים, מיד תהיה מחשבתו - אני רוצה ליתן צדקה. בפרט כשהקב"ה עוזר לו לאדם והוא מרוויח הרבה ותאותו גדולה להרוויח עוד, כי יש לו מנה רוצה מאתיים, והרי תאוה זו אינה נרגעת אף פעם, אלא להיפך, היא הולכת ומתעצמת, יש לו עשרים מיליון הוא רוצה ארבעים, וכפי שרואים בחוש ואלפי יהודים מאנ"ש הם עדים לכך, כי לכן הוא מנחם את עצמו ואומר - "אני מגדיל את הוני עוד ועוד כי אני רוצה לעזור לנזקקים". ואנשים באמת תורמים סכומים גדולים ליתומים ולאלמנות ולמוסדות תורה, וזה באמת מחמם את הלב (אכן צריך לדבר בשבחם של ישראל, וכפי שהביא ה'קדושת לוי' בפרשת בא מהנא דבי אליהו - מצוה לספר בשבחן של ישראל), אך הרמב"ם מעיר כאן נקודה חשובה - סוף כל סוף **החסרון הגדול ביותר של האדם הוא מה שאינו משיג את גדלות ה'.** השגת גדלות ה' פירושה לקנות עוד ועוד ידיעות של תורה באופן הנכון, והיינו שילמד בענין מצוה או יו"ט הממשמש ובא מפני שהוא רוצה להגיע אל החג מלא וגדוש, הוא רוצה להבין יציאת מצרים בהבנה חדשה. הרי אנו לא השגנו עדיין יציאת מצרים מה היא, אך כל שנה כשהאדם מתייגע הוא יכול לזכות לאור חדש, להבנה חדשה. תפילין הוא חלק מיציאת מצרים, קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע, קריעת ים סוף, הכל בנוי על זה. האדם

אין זה אומר שכל אחד צריך להוציא ממון הרבה בשביל פסיכולוגים, אך לכל הפחות האדם צריך להתבונן בעצמו ולהבין שכל שנפשו תוסיף להבריא כך יוסיף לקנות השגות החכמה. הרי כשיש לו לאדם ענוה, הוא יכול ללמוד מכל אדם, ובבוקר אחד בשעות התפילה יוכל ללמוד מאה הנהגות טובות ממתפללי בית הכנסת. הוא מתפעל מאוד מכל הנהגה טובה שהוא רואה, הוא רואה יהודי אחד עושה חסד, הוא רואה יהודי אחד מתנהג בענוה, הוא רואה יהודי אחד מתפלל כדבעי. הוא לומד בלי סוף. אבל כדי שיוכל להיות בענוה וללמוד מכל אדם, הוא צריך קודם לכן להיות בריא בנפשו, כי מי שאינו בריא בנפשו אינו יכול להיות בענוה, שהרי הוא עסוק במאה וחמישים חשבונות עם כל אחד.

ובכן, האדם צריך להתבונן בעצמו ולחפש מה מפריע לו בעבודת ה', ואז יבקש עצות שיעזרוהו, יעיין בספרים למצוא תשובה ופתרון למה שהוא מתמודד עמו, ויתפלל להקב"ה שיאיר לו בלב, וכל זה מתוך הבנה שהוא זקוק לבריאות הגוף והנפש כדי שיהיו לו כלים להשגת החכמה.

קניית הממון תכלית ידיעת ה'

אכן לאחר שדיבר הרמב"ם בענין בכל דרכיך דעהו באכילת האדם והבראת נפשו, הוא עובר לענין הממוני, וזה לשונו: **וכן כשינוע ויתעסק בקניית הממון, תהיה תכליתו בקבצו אותו - שישתמש בו למעלות, ושימצאהו לקיום גופו והמשך מציאותו, עד שישגי**

כשהוא עוסק בקניין ממון שיוכל לקנות אוכל לבריאות גופו ומיטה לשינה, וכך הוא לשונו בפירוש: **"שימצאהו לקיום גופו והמשך מציאותו, עד שישגי וידע מה' מה שאפשר לדעתו"**. היינו שהאדם נותן כסף כדי שהגוף והנפש יהיו בריאים ויוכלו לשבת וללמוד ולהשיג את ה'. אך כאמור, המעגל הראשון הוא קניית ספרים ללימוד ותשלום שכר לימוד של הבנים והבנות. אנשים מתלוננים למה שכר הלימוד יקר כל-כך. נכון! קשה לעמוד בתשלומים גבוהים, אבל תחילה לכל צריך האדם להכיר את הגדרתו של שכר הלימוד - **אתה נותן כסף לדעת את ה'.**

הדרך היותר קרובה אל התכלית

או כעין זה האדם מחפש חברותא שיתאים לו, חיפש וחיפש ולא מצא, והוא יודע שאם ישלם מטבע יפה - ימצא. אך הוא חושב: "ראה איך לכולם יש חברותות בלי לשלם פרוטה. למה דווקא אני צריך לשלם כמה מאות דולרים לדבר שכולם מקבלים בחינם?". ובכן, פתח נא שמונה פרקים להרמב"ם ותראה שכאשר אתה מוציא ממון על זה, אתה מקיים ובכל דרכיך דעהו, שהרי אתה משלם כסף לדעת את ה'. אכן רבים עשו כן ודמעות רבות זלגו מעיניהם כשעשו סיום הש"ס - לא לאחר שנתיים, אלא לאחר עשר או חמש עשרה שנים. הם שלמו טבין ותקילין לחברותות וזכו לדעת את ה'. הם קיימו את הרמב"ם כפשוטו ממש. הרי מדובר בתכלית החיים; לא בדבר צדדי. הוא מרוויח כסף וזה מה שהוא עושה אתו.

רוצה להבינו יותר, זה מאוד חשוב לו, **כי הוא יודע שאם יבינו יותר, יהיה לו יותר ברור שהקב"ה שליט על הכל.** ולכן צריך האדם להזיל מכספו כדי שיוכל להשיג יותר טוב את גדלות השי"ת, ועל זה צריך שתהיה כוונתו כשהוא עוסק בקניית ממון. אלו הם דברי הרמב"ם.

הרמב"ם אומר שאין די בעשיית מצוה עם הכסף, כי זה לא יביא את האדם אל הנקודה. **האדם מגיע אל הנקודה רק כשהוא לומד את התורה ומתבונן בטעמי המצוות.** הרי כל התורה היא טעמי המצוות. כל מסכת יבמות היא טעמי המצוות, וכשהאדם מתייגע בה, הקב"ה מחזיר לו אור. נביא לכך דוגמא לסבר את האוזן: האדם הרוויח מעט כסף ויש לו צד שבנו זקוק לאברך שילמד אתו. הוא אינו יודע אם ישמע לעצת המנהל או לא ישמע. הרי מדובר בכסף רב. הנה חוץ מכל החשבונות שהוצאות ת"ת אינן מן החשבון, מבאר לנו הרמב"ם שאדם זה אם יזיל מכספו כדי לשלם לאברך שילמד עם בנו, **יידע שהוא נותן כסף כדי לדעת את ה' והרי זוהי התכלית הפשוטה שבשבילה ברא הקב"ה את העולם.** וכן באופן כללי בכל מה שהאדם משלם בשביל חינוך בניו ובנותיו. האדם צריך לכוון בשעה שהוא משלם לחינוך בניו ובנותיו (אשר מדובר בדרך כלל בסכומים גדולים וקשה לאדם לשלם) שהוא מקיים בזה בכל דרכיך דעהו, כי המורים והמחנכים הם שלוחיו והם מלמדים את בניו ובנותיו תורה ומצוות. ובדברי הרמב"ם כלול גם שיכוון

וללמוד את התורה כראוי, שזה כולל לא רק ללמוד מסכתות, אלא גם ללמוד כל דבר שיעשה אותו יהודי יותר שלם, כגון מוסר וחסידות וכו'.

עכ"פ כל הפרטים הקטנים שהרמב"ם הביא בדבריו, מלמדים את האדם איך לקיים בכל דרכיך דעהו באופן יותר מושלם, אך בוודאי שכמו כן כשהאדם משתמש בכספו לקנות לעצמו דברים שיוסיפו לו ישוב הדעת, הוא מקיים בזה בכל דרכיך דעהו כאמור לעיל, אלא שבזה צריך לכוון הרבה יותר, כי בזה קל מאוד לאדם לרמות את עצמו. הוא קונה אוכל לרוב, הוא קונה דירה נאה ועוסק כל ימות חייו לשפצו ולשכללו עוד ועוד, הוא נוסע לנופש פעם אחר פעם, והכל כדי שיהיה לו ישוב הדעת. סוף דבר הוא צריך הרבה סיעתא דשמיא שלא ירמה את עצמו. אבל אין הכי נמי, **אם הוא יודע שזה מה שסייע לו בעבודת ה', הוא מכוון בזה בכל דרכיך דעהו. אכן אחד מהסימנים שהוא באמת בשביל עבודת ה' הוא כאשר אשתו ובני ביתו זקוקים לזה בשביל עבודת ה' שלהם ולא הוא עצמו,** כי כשהוא עצמו צריך, בקל ירמה את עצמו.

הרמב"ם מביא שם עוד דוגמא שהאדם **לומד חכמות,** כגון חשבון, הנדסה אלגברה, גיאומטריה ועוד, **ומכניס אותן לתורה.** הרמב"ם הוא הרי הדוגמא לזה, כידוע שהיה בקי בכל החכמות. ופעמים שגם ידיעת שפות יכולה לסייע כמו שרואים ברש"י שמשתמש בלע"ז כדי להסביר מושגים שונים. וכשהוא לומד אותן חכמות, הוא יודע שיוכל להתשמ

והאמת שאדם כזה מקיים את תכליתו יותר ממי שמרבה את הונו כדי ליתן צדקה, שהרי כך כתב הרמב"ם שכאשר האדם עוסק בקנין ממון, הוא צריך לכוון שתכלית הממון כדי שיהיה יהודי יותר שלם, כי האדם הגיע לעולם הזה כדי להיות יהודי ירא ושלם ולא כדי לעזור להקב"ה. להקב"ה יש מספיק דרכים איך לעזור למוסדות תורה ואף לעניים ויתומים. ומה שהקב"ה מצוה את האדם לתמוך בהם, הוא לא בשבילם, אלא בשבילו, כדי שהוא עצמו ייעשה מזה יהודי יותר שלם, זאת על-ידי שיתנהג בדרכי ה' ליתן משלו לאחרים. אם יחשוב האדם שהוא יוצא ידי חובתו בנתינת צדקה, לא יגיע אל תכליתו, **כי אי-אפשר לו לאדם להגיע אל התכלית מבלי שיידע את מציאות ה' ולחיות עם אותה ידיעה ולמסור את הנפש עליה.** בנתינת כסף אין מקבלים השגות אלקות. אמנם היא מצוה גדולה ובוודאי נותנת סיעתא דשמיא, אבל היא לא הנקודה עצמה.

צריך להבין את היסוד היטב כי הוא דבר עדין בהשקפה, ונקוט דוגמא: ראובן ושמעון יוצאים לפרנסתם, שניהם עובדים, שניהם מרוויחים ושניהם עושים מצוות בכספם. אלא שראובן ונוטל חלק גדול מכספו ושוכר בו חברותא שילמד אתו, ושמעון מחלק צדקה. אומר הרמב"ם: ראובן יותר קרוב אל התכלית משמעון, כי ראובן זוכר שתכליתו היא **לדעת את ה',** ובמשך כל הזמן שהוא עובד, הוא זוכר שכדאי לו לעבוד קשה כי את הכסף שירוויח יקח וישתמש בו לעשות עצמו כלי לזכור את מציאות ה'

מליזענסק זיע"א הזהיר הרבה למעט דיבור ככל האפשר, אך הדיבור בתורה או בשבח המעשים הטובים וכדו', בהם צריך לדבר כמה שיותר, שהרי בשביל זה נוצר האדם לדבר בדברי תורה, כמו שאמרו חז"ל אדם לעמל יולד - לעמל פה.

מדרגה עליונה וקשה

והנה הרמב"ם לאחר כל הדוגמאות שהביא, כתב שכדי יוכל האדם להזהר שהכל יהיה בחשבון לעבודת ה', היא מדרגה עליונה מאוד ורק מעט אנשים מגיעים אליה, ובלשונו: **"ודע, כי זאת המדרגה היא מדרגה עליונה מאד וקשה, ולא ישיגה אלא מעט, ואחרי הרגל גדול מאוד"**. ברם האמת היא שזה דבר שיש בו מדרגות רבות וקל מאוד לראות בחוש איך האדם עולה ומתעלה כשהוא מוסיף לעשות עוד דבר ועוד דבר בכוונה הנכונה, **שהרי האדם עושה אלפי עשיות במשך היום, ועל ידי שימת לב לקיים בכל דרכיך דעהו, יכול הוא להכניס את כל אלו לעבודת ה' שלו**. כשהרמב"ם אמר שרק מעט אנשים מגיעים אליה, התכוון למדרגה שבה האדם אין מכניס שום דבר לפיו ואין מוציא שום דיבור מפיו אם זה לא מחושב במאה אחוז שיהיה מועיל לעבודת ה', ואף לא יכניס כוס מים לפיו אם אין ברור לו שהוא צריך לו לעבודת ה'. אבל בדברים הגסים יכולים גם האנשים היותר פשוטים להזהר, ולמשל, ייזהר שלא להכניס לפיו דבר שבוודאי מזיק לגוף, וכן בכל שאר הדברים.

בהן להבנת התורה, כגון חשבון להבנת החשבונות במסכת סוכה ובעוד מקומות רבים בש"ס, ונמצא שהוא מכניס הכל בעבודת ה'.

נצור לשונך ושפתיך

ומוסיף שם הרמב"ם עוד שבכלל ובכלל דרכיך דעהו יש גם את הדיבורים של האדם: **וכן דיבורי האדם כולם, אין צריך שידבר אלא במה שיביא בו תועלת לנפשו, או ידחה היזק מנפשו או מגופו, או בחכמה, או במעלה, או בשבח מעלה או מעולה (האדם המעולה), או בגנות פחיתות או פחות (האדם הפחות). כי גידוף בעלי החסרונות וגינוי זכרם, אם היתה הכוונה בו לחסרם אצל בני אדם, כדי שיוסרו מהם ולא יעשו כמעשיהם - הרי זה נצרך, והיא מעלה.**

אכן גם בפירוש מסכת אבות עצמו (פרק א, יז) מבאר הרמב"ם שיש חמשה סוגי דיבור, יש דיבור שהוא מצוה, ויש דיבור שהגם שאינו מצוה הוא רצוי ונכלל ב'ובכל דרכיך דעהו', כגון שהוא מספר סיפורי צדיקים ומדבר עניני חכמה שנחוצים לנפש לדעתם, וכפי שנתבאר לעיל שהאדם צריך לדעתם כדי שיוכל להבריא את נפשו. והרי לבני האדם יש משיכות לחכמות, כל אחד נמשך לחכמה אחרת ואוהב לדבר עליה, ובכן, על כל אחד לכוון בשעה שהוא עוסק או מדבר באותה חכמה שהוא נמשך אליה, שיוכל להשתמש בה לעבודת ה', כי אז יקיים ובכל דרכיך דעהו.

הנה הרה"ק הרבי ר' אלימלך

בשבילך, הוא סתם מפטם אותך בסוכר, וותר עליו. **כוון בק"ש שכל חלקי הנפש יהיו באופן זה.**

ודבר זה גורם לכך שלאדם יהיו חידושים בכל ק"ש, כי כשהאדם מתבונן בזה, הרי זה מים שאין להם סוף. הדיבורים שמועילים לו, הדיבורים שאינם מועילים לו. הנה יש אנשים שכל פעם לאחר שמדברים אתם, יוצאים נרגזים מהשיחה ומבינים שלא היה צריך לדבר אתם, ואע"פ שאין זה קשור כלל ללשון הרע, תמיד מרגישים שהנושא היה נושא כאוב או נושא של התפארות. אין להם סוף הדברים שהאדם יכול להתבונן בהם, איזה דברים מפריעים לי ואיזה דברים מועילים לי.

הנה בוודאי נצטרך להרחיב יותר בכל זה, אך בינתיים נפתח לנו פתח חדש בפסוק הראשון של ק"ש, **שהאדם מקבל על עצמו להתחיל עכ"פ בחלק מהדברים לעשותם כדי שיסייעו לו בעבודת ה' ולקיים בכך ובכל דרכיך דעהו.**

לאהבה את ה'

מסיים הרמב"ם: **וזה הוא אשר דרש ממנו יתעלה שכוון אליו, באומרו "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך", רצונו לומר: בכל חלקי נפשך, שתשים תכלית כל חלק ממנה תכלית אחת, והיא לאהבה את ה'.**

הרמב"ם למד שזהו הפירוש ואהבת בכל נפשך, **שיקבל על עצמו כל בוקר לחיות את היום החדש באופן זה.** הוא מזכיר לעצמו בבוקר - מה אתה הולך לעשות? לאכול ארוחת בוקר? בסדר גמור! תאכל טוב כדי שיהיה לך כוח, ואפילו רק כדי שבאמצע עבודת הפרנסה לא תתרגז על אחרים, או אפילו רק כדי שיהיה לך כוח לעבוד, שהרי האדם צריך לעבוד בנאמנות, וכפי שלמד כן הרמב"ם מיעקב אבינו שעבד אצל לבן בנאמנות ובמסירות בלי לאבד שום רגע ובזכות זה התעשר. **תאכל ארוחה טובה, אבל כוון שאתה אוכל כדי לעבוד את ה'.** ואם ידוע לך שחלק אחד מארוחתך אינו טוב

מוצאי שבת קודש פרשת שמיני - פרה ה'תשפ"ב

האהבה והאחוה בעקבות זכירת היעד¹

למען תספר באזני בנך

כיון שהמנהל ראה אותו נכנס, מיד יצא לקראתו ואמר לו: "טוב שבאת! אני חייב לך כסף..." היהודי אמר לו: "איני זוכר שאתה חייב לי דבר! זכורני שנפרדנו לשלום ולא נראה לי שנשאר בינינו איזה חוב". אך המנהל התיישב אתו לעבור על כל החשבונות וכעבור שעה מועטה התברר שהוא חייב לו כמה מאות דולרים. הוא רשם לו טשעק [המחאה] על הסכום והיהודי שמח שיש לו כבר קצת מזומנים להוצאות החג. כיון שיצא משערי הת"ת עם הטשעק בידו, מצלצל הטלפון. בני ביתו נמצאים מהעבר השני ואומרים: "עשינו קנייה על כל צרכי החג בחנות פלונית, אך אין לנו כסף לשלם". אמר להם היהודי אבי המשפחה: "אין שום בעיה! עכשיו הוחזר לי חוב ישן והנה אני מגיע אל החנות לשלם".

מספר היהודי: "העברנו את כל המוצרים בקופה, וראה איזה פלא! הסכום לתשלום יצא בדיוק אותו סכום שהיה רשום על הטשעק שקיבלתי זה עתה מהמנהל - בדיוק ממש, לא פחות ולא יותר". היהודי מספר שצילם גם את החשבונות שיצאה מהקופה וגם את הטשעק והביא אותם למנהל הת"ת

במוצ"ש ערב ר"ח ניסן נהגו לספר את שלושת הסיפורים הידועים כסגולה לפרנסה, והנה פשוט וברור שטעם הסגולה הוא משום שהם מחזקים בלבנו את האמונה שהקב"ה מזמין ליהודים את כל צרכיהם. ובכן, נוסיף עוד סיפור רביעי, סיפור ששמעתיו היום בערב מבעל המעשה: יהודי זה היה במשך תקופה ארוכה בלי שום עבודת פרנסה ומצבו היה דחוק מאוד. מצוקתו גדלה שבעתיים כשראה שחג הפסח מתקרב ובא ואין לו פרוטה לפרוטה. אך הוא התחיל בהכנות החג ככל בית ישראל ושם מבטחו בה' שישלח לו את עזרו. בין שאר ההכנסות, הכניס את רכבו לשטיפה ונקיון לכבוד פסח כשנאמר לו שהניקיון יקח כך וכך זמן ויחזור בשעה פלונית לקחת את רכבו נקי ומצוחצח. הוא חזר בשעה היעודה, אך אמרו לו שזה יקח עוד חצי שעה. לא ידע היהודי מה לעשות - לחזור ולשוב בזמן קצר כל-כך? הביט סביבו וראה שבסמיכות מקום עומד תלמוד תורה שלפני שנים הרבה הוא שימש שם כמלמד, גמר אומר לערוך שם ביקור ולברך את המנהל ואת שאר אנשי הצוות בברכת שלום ולהזכיר קצת נשכחות...

ח. דרשה שנמסרה בשמחת שבע ברכות בביתו של רבי אברהם דוד ווייס שליט"א במוצ"ש ק פרשת שמיני תשפ"ב

ידוע שהתלמיד משלים את רבו ומחכימו וכמו שאמרו **חז"ל** "ומתלמידי יותר מכולם". והנה כשנתבונן בזה, נראה דבר פלא; בעצם הרי התלמיד הוא מציאות של חסרון - הוא אינו יודע, חסר לו ידיעות, חסר לו הבנה, חסר לו חשק, אך הסיבה שהוא נברא כך, היא רק כדי להשלים את רבו. זוהי תכליתו. ואילו לא היה בעל חסרון, לעולם לא היה יכול להשלים את רבו. תארו לכם שכולם היו יודעים הכל, הרי אז לא היו צריכים לרב, והרב לא היה רב, כי אין מלך בלא עם ואין רב בלא תלמידים. הכוח שהרב מקבל על-ידי תלמידיו שומעי לקחו, מוליד חידושים נפלאים בתורת הרב. לכן **ברא הקב"ה בכוונה תחילה אנשים שאינם יודעים ואינם מבינים, כל זה כדי להשלים את הרב.**

והנה כשהרב יבין זאת, תהיה לו סבלנות נפלאה לתלמידו, כי יבין שהוא זה שמרוויח מכל העסק, כי זה גופא שאין התלמיד רוצה לשמוע, גורם לו להתאמץ ולמצוא דרך חדשה של הסברה. אבל אם יתרגז על תלמידו - "למה אינך מבין? למה כשרונך חלש כל-כך? למה לא הכנת את החומר? למה נבראת עם חסרונות גדולים כאלה?", אז יתנתקו ויתפרדו זה מזה ולא יאהבו זה את זה וממילא לא יקבל הרב שום תועלת מתלמידו. **כשהרב מבין שחסרונותיו של תלמידו נועדו להשלימו, זה גורם לו לאהוב את תלמידו ולהתקשר אליו.** וככל המחזה הזה, כן הוא להיפך. **כפי שהרב צריך להבין שלתלמידו יש חסרונות כדי להשלימו, כך התלמיד צריך להבין הגם**

שיתלה את שניהם על לוח המודעות ויראו כולם איך הקב"ה עוזר לבניו שיהיה להם לצרכי החג...

ברור לנו שסיפור זה הוא גם כן סגולה לפרנסה, כי אף הוא מחזק את האמונה בלב שהקב"ה נותן לכל בני ישראל את צרכי הפסח בהרחבה...

אהבה ואחוה ושלוש ורעות

בברכה השישית אומרים: "אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה וחדוה אהבה ואחוה ושלוש ורעות". הקב"ה ברא בריאה שנקראת "שלוש", והדבר צריך ביאור, כי בדרך כלל אנו מבינים ששלוש הוא דבר שאנו צריכים לעבוד עליו - אנו צריכים ללמוד לוותר ולהבליג - ואילו כאן אנו רואים שמדובר בבריאה שנקראת שלום. אכן כשנבין מה משמעות המושג שלום, בקל נוכל להבין שמדובר בבריאה מיוחדת. שלום פירושו שיש שני דברים המנוגדים זה לזה וכדי שיחיו זה לצד זה ולא יילחמו זה עם זה צריך לבחינה מסוימת שתקשר ביניהם והיא היא אותה בריה שנקראת שלום. ואיך אותה בריה פועלת? היא פועלת באופן ששני הצדדים מכירים שהאחד יכול להשלים את השני, אז הם מפסיקים להיות סתירה, אלא אדרבא, נעשים כדבר אחד שלם.

שלוש שלום לרחוק ולקרוב

ונבאר על-פי משל: האדם יושב כתלמיד בפני רבו ומקבל ממנו גמרא או הלכה, או השקפה או יראת שמים, ובכן

את זו, ואפילו היו מגיעים לעמק השוה, לא היתה נולדת מהם מציאות חדשה, אלא היו דומים כשני אנשים שונים העובדים באותו עסק ומסתדרים בצורה טכנית - הוא מביא כסף והיא מבשלת... השלום גורם להם שיכירו שהאחד יכול להשלים את השני באופן שיצמחו מהם אורות וחדושים נפלאים.

בורא נפשות רבות וחסרונן

נעבור לשלב נוסף: טבע יש למי שמסתובב בין אנשים, לשים לב אל חסרונותיהם ולהתרגז. ובאמת הוא טעות גדולה, כי **אם האדם מכיר בחסרונן שהוא רואה אצל זולתו, סימן הוא לו שהוא עצמו צריך להשלימו**, ולמשל אם הוא רואה שלפלוני חסר כסף, אינו רואה זאת אלא כדי שהוא עצמו יתן לו מכספו, ואם הוא רואה שלפלוני חסר שמחה, אינו רואה זאת אלא כדי שהוא עצמו יאזור כוח וישמחנו. מה אתה צועק? מה אתה מתרגז עליו? **הקב"ה זימן אותך כאן כדי שתכיר בחסרונן של פלוני ותתן לו את מה שהוא צריך!** ואם אין אתה רואה שאתה יכול להשלים לו חסרונו, ולמשל, כאשר לפלוני חסר כסף ואין לך מה ליתן לו, בוודאי חסרונו נועד להשלים אדם אחר, ואם כן שוב אין לך מה להתרגז עליו.

דומה הדבר למי שמרכיב 'פאזל', שאם יתרגז כשינסה לחבר שני חלקים ולא יצלח, לשוטה ייחשב - מה אתה מתרגז? אם חלק זה אינו מתחבר אליו, בוודאי יתחבר אליו חלק אחר. צריך רק למצוא את החלק האחר...

שיש חסרונות לרב, שתפקידו של הרב הוא ללמדו ולהשלימו.

עד כאן המשל, והוא רק אחד מתוך מיליוני דוגמאות הקיימים בעולם ואשר פועלים באופן זה. שני גיסים נפגשים, ראובן ושמעון, לראובן יש חסרון במידות, ושמעון מתייסר מכך. אם שמעון יבין שחסרונו של ראובן נועד רק כדי שהוא יוכל לעזור לו ולחזק את מידת סבלנותו, אז יכול השלום לשרות ביניהם. **שלום פירושו שמשלימים את הבריאה.** זה לא רק שהשכנים אינם נלחמים זה בזה, אלא גם שהם מתקשרים זה עם זה באמצעות חסרונותיהם, בדומה לחלקי ה'קליקס' שמתחברים ביניהם באמצעות השקיעות והבליטות. כפי שחסרונו של התלמיד גורם לרב להתאחד אתו, **כך כל שני אנשים שיש להם קושי האחד עם השני, חסרונותיהם הם עצמם הסיבות שיתקשרו זה עם זה.** לאחר שיראה האדם שנעשה סבלן מחמת חסרונו של חברו, יוכל לאהוב את חברו, כי יבין שחברו גרם לו לתקן את מידותיו.

אשר ברא חתן וכלה

זהו מה שאנו אומרים בברכת "אשר ברא" - הקב"ה ברא חתן וכלה, בריה כזו ובריה כזו, שתי בריות שפועלות על-פי דפוסים אחרים, תפיסותיהן שונות ותכונותיהן שונות וכוחותיהם שונים ואף סביבותיהם שמהם הם מגיעים - שונים. הקב"ה ברא אותם כך, ויחד עם כן ברא בריה שנקראת "אהבה ואחוה ושלום ורעות", שהיא כוח גדול לקרב את שני אלה ולהשלימם. אילו לא היה הקב"ה בורא בריה זו, לא היו יכולים להבין זה

אוכל לשבור את הרעבון?". התשובה פשוטה, שכל הנכנס לחנות הנעליים, מבין שכאן מוכרים נעליים, ושאל הוא רוצה סנדוויץ', יכול הוא להכנס לחנות בצד השני ולקנות. אל תצעק! העולם נפלא, אתה צריך רק להחזיק ראש לאיזו חנות אתה נכנס...

האדם רואה אנשים כל אחד וחסרונו והוא צועק ומתרגז בלי סוף. מה אתה צועק? מה אתה מתרגז? אתה צריך סנדוויץ'? היכנס נא לחנות שמוכרת סנדוויצ'ים ותקנה. החכם הלומד מכל אדם ניגש אל האדם הראשון וכשהוא רואה שיש לו יראת שמים, הוא קונה ממנו יראת שמים. אח"כ הוא עובר לשני וקונה ממנו סבלנות. מתעוררת בו הטינה - "זה שקניתי אצלו סבלנות למה כשנכנס היום לבית הכנסת ראיתי שחסר לו ביראת שמים?". מה זה משנה לך? ראית אצלו סבלנות? קנית ממנו? תמשיך הלאה! **כשהאדם הולך כך מאדם לאדם ומסתכל על כולם באופן זה, עד מהרה הוא רואה שהקב"ה ברא עולם מופלא.**

עולם נאה ומקובל

אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה וחדוה אהבה ואחוה ושלוש ורעות. הוא ברא עולם נאה ומקובל. אתה הוא זה שמקלקל אותו במה שאתה רוצה למלא את כל חסרונותיך במקום אחד, כי אז אתה מרחיק את השלוש. הצרה היא מה שהאדם מתבונן בחסרונותיהם של אחרים ומזלזל בהם, כי אז הם הוא מפסיד בכפליים. ההפסד הראשון, שאינו רואה את מעלותיו, והרי

אם אינך יכול להשלים את חסרונו של פלוני, מה אתה מתרגז עליו? כפי הנראה אדם אחר צריך להשלימו. אתה יכול להיות רגוע. פלוני אינו מופרך ואף לא מוזנח. **הקב"ה בורא אנשים כאלה לכתחילה משום שהוא רוצה שכל חלקי הבריאה יתחברו ותהיה הבריאה שלמה.** הקב"ה אינו צריך שיהיו הרבה מושלמים בעולם, אלא **הפָּצוּ שיתחברו זה לזה.** לכן תראה שהאדם רוצה להתפלל ואינו יכול עד שלא יצרף אנשים אחרים למנין, וכן כתבו **הספרים** בענין יששכר וזבולון, שבכוונה תחילה עשה כן הקב"ה שללומדי התורה יהיה מחסור, כדי שיוכלו היורדים באניות להחזיקם וכך תושלם הבריאה.

אוהב ימים לראות טוב

כשיבין זאת האדם, אזי כשיראה חסרון אצל חבירו, יאמר כך: אם אני יכול להשלים לו חסרון זה, סימן הוא שהחסרון נועד בשביל שלמותי כדי שאתחבר אליו באמצעות חסרונו, ואם לאו - הבה ואתבונן במעלותיו ואתחבר אליו דרכן כאשר הוא יהיה הרב ואני התלמיד. איזהו חכם הלומד מכל אדם פירושו שעם כל מי שהחכם נפגש, הוא אומר: "חסרונותיו אינם מעניינים אותי; אותי מעניין רק מעלותיו כי מהן אוכל ללמוד".

כשהולכים היום למרכז מסחרי, יכולים לראות חמישים שישים חנויות, זו מוכרת נעליים, זו מוכרת בגדים, זו מוכרת שטריימלאך וכן הלאה. למה לא נראה אחד נכנס בדרך משל לחנות הנעליים ומתחיל לצעוק: "היתכן שאין כאן לקנות

הרבה מעלות טובות אצל אחרים, וכשהאדם אוהב אותן, הרי הוא הולך מאיש לאיש וקונה את המעלות הקיימות אצל כל אחד מהם. הוא משתמש עם הבריה הנקראת שלום ומקבל את כל המעלות הטובות הקיימות אצל אחרים - לעצמו. האדם יכול להתהפך לאבן שואבת (מגנט) ולמשוך אצלו כל מיני חכמה וטוב. בכל מקום שהוא הולך, הוא יונק עוד איזה דבר חכמה, עוד איזה ענין של טוב. זה נקרא חכם, וזה מה שהקב"ה רוצה מכל אחד, שיהיה לומד מכל אדם.

בדיקין בשמה

החסיד **רבי משה ווייס** זצ"ל אמר: זכורני קודם המלחמה שהיו קוראים לכל אחד לפי שם מקומו - א שטעפנישטער חסיד, א שטערנאבילער חסיד, א סלאנימער חסיד וכן הלאה. באתי אחרי המלחמה והנה אני רואה שמדלגים על החלק השני ואומרים רק - א שטעפנישטער, א שטערנאבילער, א סלאנימער. שואלים על פלוני מי הוא, ומקבלים תשובה: ער איז א סלאנימער, ער איז א סקווירער. מה הפשט בזה? הפשט הוא כי קודם המלחמה שמונים אחוז בכל אחד היה חסיד, ועשרים אחוז בלבד היה החילוק בדרכי החסידות, לכן הדגישו לאמור שהוא חסיד, אלא שהוא צועד בדרך חסידות פלונית. אחרי

הוא כאותו שנכנס לחנות הנעליים לקנות סנדוויץ' שכאשר יוצא ונשאל לדעת מה החנות מוכרת, אינו יודע לענות. מרוב שיהא עסוק לראות מה אין, לא שם לבו לראות מה יש. אתה רואה שפלוני במהרה בא לידי כעס. יתכן שנכון הוא מה שראית, אבל אתה בעצמך מפסיד מאחר שאינך רואה מה יש לו למכור.

העולם ברא את העולם באופן שחויץ מממה שיהיה לכל אדם ולכל מציאות מה למכור, עוד יוכל האדם להשתמש במדת השלום לקבל מכל אחד ומכל דבר את מעלתו. זהו איזהו חכם הלומד מכל אדם.

איזהו חכם הלומד מכל אדם

אכן **רבינו יונה** כתב על המשנה איזהו חכם הלומד מכל אדם, **שחכם אינו מי שיודע חכמה, אלא מי שאוהב חכמה, כי אז הוא מקושר אל החכמה. הלומד מכל אדם מגלה דעתו שהוא אוהב חכמה, כי לכן הוא מוכן ללמוד מכל אחד.** למה אינו מתרגז - "אתה רוצה שאלמד מפלוני?! הרי הוא היה שכני ואני מכיר אותו ישר והפוך. רק צרות סבלתי ממנו! אין לו מה למכור". **כשהאדם לומד מכל אדם, זה מוכיח שהוא כל-כך אוהב חכמה, עד שכל השאר אינו מעניין אותו.** הוא מצא חכמה? הוא שואב אותה עם מצקת. זהו חכם אמיתי.

כמו כן הוא בענין הטוב. **יש כל-כך**

ט. המכונה רבי משה בטלן, עובד ה' נפלא מבני חבורתא קדישתא של הרה"ק משטעפנישטער זי"ע ושימש בקודש אצל הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע, היה ממעתיקי השמועה ומסר מהנהגות החסידות לבני הדור הבא.

דברים אלה. אכן אם האדם יניח את מבטו רק על העשרים אחוז, בוודאי יאמר: "הלא המקומות האחרים שונים לגמרי. אנו יש לנו מנהגים אלה והם יש להם מנהגים אחרים לגמרי". אבל אם יבין שמה שמקומו נותן לו הוא קרבת אלוקים, מהלך לתפילה, מהלך ללימוד התורה, מהלך להיות פרוש מן הרחוב, אזי קודם כל יהיה הרבה יותר מחובר למקומו, כי יבין שמקומו נותן לו חיות והוא לא שם מפלגה בעלמא, ואז יפקח את עיניו ויראה - "אתה יודע! יש עוד מקומות שמוכרים קרבת אלוקים", וזה לא יפרע לו כלל, ולא זו בלבד שזה לא יפרע לו, אלא זה גם לא יעורר בו רצון ללכת למקום אחר, שהרי הוא מבין שהוא מקבל חיותו מרבו.

דומה הדבר לשני תלמידים בישיבה שרואים הצלחה גדולה, זה למד מסכת יבמות וזה למד מסכת יבמות, זה למד אצל רבו שלו וזה למד אצל רבו שלו, זה בקי בכל המסכתא וזה בקי בכל המסכתא, שכל אחד מהם מתהלך מלא חיות ומרגיש אסיר תודה לרבו, לא מפני שנדמה לו שרבו אמר חידושים אחרים, יותר נפלאים משל הרב השני, אלא מפני שבזכות רבו יצא בקי בכל המסכתא. ואם הוא רואה שגם חבירו יצא מרבו כשהוא בקי בכל המסכתא, מה אכפת לו? להיפך, הוא נהנה - איזה נפלא הוא שלרבונו של עולם יש יותר מחייל אחד בעולם!

כל הנהרות הולכים אל הים

יתירה מזו: הבעש"ט הק' האיר את העולם עת סלל לנו דרך בעבודת ה', אך

המלחמה נשארנו כפי הנראה רק עם החילוקים בין דרכי החסידות, ולכן נקרא כל אחד רק על שם מקומו...

הלא דבר הוא שהוא היפך השלום, ונבאר: האדם מתגאה במקום שאליו הוא שייך, והאמת שכך צריך להיות - יש לו לאדם דרך סלולה, יש לו רבי, יש לו מקום, בוודאי הוא צריך להתגאות! הוא צריך להיות ברור בזה. אך גאוותו צריכה לבוא מהמשיכה הפנימית שיש לו אל הרב שלימדו תורה ויראת שמים, מהחיבור החזק שיש לו למקום זה שלימדו מה זה להיות יהודי, ושנתן לו להרגיש מה זה שבת ויו"ט. אבל אם הוא מרגיש שכל מה שקנה במקומו הוא מה שהנוסח שונה מבמקומות אחרים, אז כשהוא בא למקום אחר ששם הנוסח אינו כנוסח שהורגל בו או שהדרך שונה קצת, הוא מרגיש שאסור לו להיות בקשר אתם, וכה יאמר: הלא אני הולך בדרך אחרת משלהם, וכי רוצה אתה שאעזוב את החסידות שלי?! שאהיה סתם אדם כזה שמסתובב פעם כאן פעם שם?! לא! אותי לימדו שאני צריך להיות מסודר במקומו ולהיות ברור עם דרכי...

האמת והשלום אהבו

אם יהיה האדם בנוי נכונה, לא יראה בזה שום סתירה. כשהאדם יודע שהוא קונה במקומו בעיקר את השמונים אחוז, נשאר הוא במקומו, יונק הוא ממקומו, מתלהב הוא במקומו, יודע הוא מה שמקומו דורש הן בסור מרע והן בעשה טוב, אך יחד עם כן הוא מגלה שפחות או יותר גם במקומות האחרים עובדים על

הגאון **רבי נתן וואכטפויגל** זצ"ל שאל פעם את הרה"ק **רבי יוחנן מסטאלין** זיע"א אם החסידות המוזכרת במעלותיו של רבי פנחס בן יאיר היא אותה חסידות שייסד הבעש"ט הק'. השיב לו הרה"ק: "היא אותה חסידות, אלא שהבעש"ט סלל דרך יותר קלה". אכן אף דרכו של רבי פנחס בן יאיר היא דרך, אך הבעש"ט הציע דרך שעל ידה יוכל אף היהודי הפשוט להגיע לאן שצריך להגיע.

כל הלומד תורה לשמה

אחד מהדברים שהבעש"ט הק' לחם כנגדו בעל עוז, הוא התורה שלא לשמה שהיה נפוץ אז בישראל. רבות! לא לוחמים כנגד יהודים, לא אומרים על יהודים שהם מופרכים. לוחמים רק כנגד המושג תורה שלא לשמה. צריך להבין ככה: כשרואים תורה לשמה משתגעים ומתלהטים אחריה, כשרואים תורה שלא לשמה - בוכים. אין מחפשים לראות שכולם יתאימו עם שיטתנו. מחפשים רק את האמת. כשרואים יהודי עם אמונת צדיקים, אומרים: "כזה ראה וקדש". כך היהודי צריך להיות, עם אמונה בצדיקים". כשרואים יהודי שיש לו ביטול להקב"ה; הקב"ה עושה עמו כחפצו ואינו מתלונן, יוצאים מהכלים מרוב התפעמות.

הבעש"ט הביא אור לבני ישראל כדי שכל יהודי יוכל להגיע שביתו יהיה משכן להשראת השכינה, הבעש"ט סלל דרך שכל יהודי הגם שאינו בעל כשרון ואינו יודע בע"פ בבלי וירושלמי, יוכל להביא את שכנת ה' אצלו בבית. ומי שילך בדרך זו - הוא יתבטל להקב"ה

כל היסודות שבהם הדריך את תלמידיו, מקורם בתורה ובספרי הראשונים. ולמשל, יסוד ההתקשרות לצדיקים כבר מבואר בדרשות הר"ן, היסוד שתכלית האדם להגיע לדביקות בה', הלא הוא מבואר בפסוקים מפורשים בתורה, וכמו כן שאר היסודות, כגון דיבוק חברים, ביטול וענווה, הזלזול בקנאה ותאוה וכבוד, לימוד תורה לשמה, נתינה לזולת, כולם מבוארים בפסוקים ובראשונים ובעוד ספרים אשר כולם קדמו לבעש"ט. אלא שהבעש"ט ראה בדורו שיש קושי גדול לאדם הפשוט לקחת את היסודות הנ"ל לחייו ולראות מה יש לו לעשות על-פי צעדים פשוטים כדי להגיע אליהם. הקב"ה הביא אור זה לעולם באותה תקופה בשנות הת"ק כדי להדריך את האדם בדרך האמת וללמוד אותו איך לקיים את כל היסודות. דרך נפלאה היא אשר מי שצועד בה מגיע לאן שצריך להגיע.

יחד עם כן ראוי שנדע שהגם שמדובר בדרך נפלאה בעבודת ה' אשר הקב"ה הביאה באותה תקופה עם הפצעת אורו של הבעש"ט, עם כל זה היו צדיקים שהגיעו לאן שצריך להגיע בלי דרך הבעש"ט, וכמו שהמגיד הק' אמר בענין בעל יסוד ושורש העבודה שהגיע לאותו מקום ממש, אך בדרך אחרת. אמנם אי-אפשר לומר לאדם שיצעד בדרך אחרת, שהרי מפני כך הגיע אור זה, כי בדרך אחרת קשה מאוד להגיע. רק יחידי סגולה הגיעו מבלי לצעוד בדרך זו, ומי שהעיד עליהם, הם הצדיקים שכן צעדו בדרך זו.

לגמרי ממה שחשב, הוא מקבלו באהבה, ולמרות שקשה לו, שהרי הוא בשר ודם ויש לו רגשות, הוא קם כל פעם מחדש ואומר: "אם הקב"ה רצה שנעשה כך, נעשה כך", והוא ממשיך להתפלל וללמוד בשמחה כימים מקדם.

לזה התכוונו הפסוקים ולזה התכוונו הצדיקים. כל אחד יש לו מצבים קשים בחייו, וכשהאדם לומד איך לקום בכל מצב ולהמשיך לעבוד את ה', זה גורם לו להתבטל להקב"ה, וזה מסלק את כל היצרים והתאוות ואת כל הפגמים הישנים, זה מנקה את האדם ומזככו.

זוכה לדברים הרבה

כשרבי מאיר אמר "כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה" למה אמר זאת? כי הנה יש מי שמסתובב ושואל: "אתה מדבר בענין תורה לשמה, אך אדע על האדם אם הוא לומד תורה לשמה? וכי צדיק או נביא אנכי שאוכל להסתכל בלב הזולת ולדעת אם הוא לומד תורה לשמה?!" אמר לו רבי מאיר: הבה ואסביר לך! הסתובב קצת סביב יהודי פלוני, ראה מה קורה שם, ראה איזו שמחה יש שם, ראה איזו קדושה שורה שם, ראה אם כל הכתוב שם במשנה מתקיים אצלו, וכשתראה שהוא מתקיים ותבין שהוא לומד תורה לשמה, הוי מתאבק בעפרו! התבטל אליו! שאף לריאותיך, למד איך מתרוממים טפח וטפחיים מעל העולם הזה ועובדים את ה'. אפילו אתה לומד תורה הרבה, הלא אתה יכול לעלות במדרגה ולהתחיל ללמוד יותר לשמה. ובכן אם תסתובב ליד יהודי

ויאמר אם הוא רוצה כך שיהיה כך, ויהיה בשמחה עם כל מה שהקב"ה עושה עמו, וימשיך לצעוד ולהתנהג ביראת שמים - השכינה תשרה בביתו ויהיו הוא ובני ביתו מלאי שמחה ואושר. זהו מה שהבעש"ט הגיע ללמד אותנו.

כזה ראה וקדש

כשיהודי הולך לבנות בית, עליו לדעת על מה מסתכלים בהערכה. מסתכלים בהערכה על דרכי הבעש"ט. הרי יש לנו בימינו כל-כך הרבה יהודים שאפשר להסתכל עליהם בהערכה. אנשים חסידים ואנשי מעשה אשר בטלים כעפרא דארעא להקב"ה. הם אינם צעירים כבר, הם כבר באים בימים וכבר עברו כל מיני נסיונות החיים. הסתכל עליהם, הסתכל על שמחת החיים שלהם, הסתכל על רצינותם. מה משנה לך עכשיו כל החיצוניות - אם הוא הולך עם הכפתורים כאן או אם הכפתורים שם; אם הוא הולך עם מנהג זה או עם מנהג זה? זה מה שנחוץ עכשיו?! הרי אין זה נוגע כלל!

ובכן, זכינו להיות בבית זה שיש בו שמחה גדולה כל-כך, ביטול נפלא כל-כך לתוכניתו של הקב"ה; בית שיש בו התמסרות מוחלטת למצוות, כזו חמימות! כזו השראת השכינה! צריך להראות על זה באצבע כדי להבין במה מדובר, צריך לדעת לינוק מזה ולהבין - **מה אנו רוצים ללמוד? אנו רוצים ללמוד איך להיות יהודי. להיות יהודי פירושו להתבטל לתוכניתו של הקב"ה, להיות יהודי פירושו שכאשר האדם שרוי במצב שהוא כל-כך מאכזב כי הוא שונה**

לטוס ממדינה למדינה, היו אנשים עולים על מטוס, מתיישבים במחלקת העסקים, והמטוס היה עושה סיבוב באוויר ומגיע לאותו מקום שממנו יצא, והם הרגישו מאושרים עלי אדמות. זה מראה איזה מין אנשים יש בימינו. אתה שואל את האדם לאן הוא רוצה להגיע ואתה רואה שאינו מבין מה השאלה - "מה זה נקרא לאן אני רוצה להגיע? אני רוצה להיות כאן ולהנות מן האכילה והשתיה".

הבעש"ט הראה לנו שני דברים, לאן צריך להגיע ואיך אפשר להגיע אליו. ובדרך זו שהראה לנו, נולדו שינויים בין התלמידים, היו שהדגישו יותר סוד מרע והיו שהדגישו עשה טוב, היו שהדגישו את המחשבה והיו שהדגישו את המעשה. אבל החילוקים האלה לא היו אף לא עשרים אחוז (להוציא ממה שאמרנו בתחילה). העיקר היה לאן צריך להגיע ואיך אפשר להגיע.

וכשרואה האדם יהודים שקיימו את כל עניני החסידות וזכו לכל הבא בעקבותיהם, זה ממלא אותו שמחה גדולה וזה מועיל לו לזכור לאן צריך להגיע.

וכשהאדם קולט זאת, הוא אוהב כל בן ישראל כלבבו, כי אם הוא רואה אצלו ולו מעלה אחת, מיד הוא תופסה בשתי ידיים, ולא אכפת לו כלל מה שאחרים מדברים עליו - הוא איש כזה וכזה...

עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים

ברוך ה' זכינו ליטול חבל בשמחת החתונה וראינו אנשים מכל הגוונים (אף

זה שלומד תורה לשמה, זה קצת יתדבק בך ואף אתה תתחיל ללמוד יותר לשמה.

אל מקומו שואף זורח

אנשים שאלו אותי (שאלה ילדותית): ידענו שאתה נותן שיעורים על דרך החסידות, מה הפשט שמסרתי שני הספדים בשבוע שעבר על הגר"ח קנייבסקי זצ"ל? וכי שינית את המהלך? מה אומר ומה אדבר, לא מחכמה שאלו זאת. אם האדם זכה ללמוד תורה לשמה, הרי הגיע לאן שצריך; אם האדם זכה להשראת השכינה, הרי עשה מה שצריך; אם האדם זכה לבטל את עצמו ולברך את בני ישראל ולפעול להם ישועות, אם האדם זכה לענווה כזו עד שלא היתה לו שום שייכות לקנאה תאוה וכבוד, הרי עשה מה שצריך.

אם האדם יכול להיות במעמד גדול ורב רושם ולהשאר בענווה ובשמחה כאילו אין הדבר קשור אליו, הלא עשה מה שצריך, והרי על זה דיברו. מה זו חסידות אם לא זה? ובכן מה תרצה לומר, שהלך בדרך שונה מהדרך שסלל לנו הבעש"ט הק'?! אין הכי נמי, תחילת דרכו שונה היתה מהדרך שלימדונו רבותינו, אבל אחרי שהגיע, הרי הגיע. עלינו להבין לאן אנו רוצים להגיע - לשם אנו רוצים להגיע רבותי! כשהאדם יודע לאן הוא צריך להגיע והוא משתוקק להגיע לשם, הרי הוא מחפש כל דרך אפשרית.

היום נהיה העולם עולם כזה שבו אנשים אינם חושבים שצריכים להגיע לאן שהוא. בתקופת הקורונה כשלא יכלו

נאה; הוא יש לו בנים יותר טובים, הוא יש לו פחות טובים". הכל הוא מפני שמסתכלים סביב סביב ואין מסתכלים על הנקודה שאליה כולם שואפים.

הקב"ה עזר לנו זכינו להיות בשמחה מרוממת כזו, במקום שאין בו שום מחיצות, במקום שאין רואים בו את הלבושים, כי אם את היעד שאליו כולנו רוצים להגיע, עלינו להחזיר זאת בעצמותנו. אכן זכות גדולה היא בשבילנו להשתתף בשמחה זו ולשאוף מהאווירה הקדושה. מתפללים אנו מקרב לב שהשמחה תשפיע שמחה גם להלאה ושנוציא משמחה זו מה שאפשר להוציא, שנזכור את היעד, שנבין מה קורה כשלומדים תורה לשמה, כמה שמחה זה מביא, כמה בתים זה בונה, כמה רוחניות זה מביא לעולם, כמה גשמיות המועילה לרוחנית זה מביא לעולם.

וכשנזכור כל אחד מאתנו להסתכל על היעד, נדע מה יש לנו לעשות, ונאהב את כל בני ישראל אהבת נפש, וכשנראה חסרון אצל אחד מבני ישראל, נאמר: בוודאי הוא כדי שאוכל לעזור לו ולהשלים על-ידי כך את עצמי, ואם איני יכול לעזור לו, בוודאי הוא כדי שאיש אחר מישראל יעזור לו וישלים את עצמו. הש"ת יעזור שנמשיך לשמוח יחד עד ביאת גואל צדק ונשמח יחד עם משיח צדקנו ואז יואר עינינו לראות כל מה שהיה לנו כאן. עכשיו כבר אור לנו, אבל אז נוכל לראות בפרוטרוט את האור הגדול שיש לנו. יעזור ה' שייכנס בלבנו מה שצריך להכנס ושינעשה ליהודים יראי שמים אמיתיים.

גם שאינם בני ברית). השמחה שהיתה שם, השלמות שהיתה שם, האהבה והאחוה ושלוש ורעות שהיו שם, היו באופן שאי אפשר לתאר במילים. מי שלא היה שם, לא יוכל להבין. כזו התרוממות! מאין נובעת התרוממות זו? שמעו ותחי נפשכם! היצר הרע משכיח מן האדם את היעד שאליו הוא רוצה להגיע, וכיון שאינו זוכר את היעד, הוא מוצא את עצמו מרוחק מכל אלה שאינם מיישרים קו אתו ואינם הולכים בדרכו במאה אחוז. הוא עובר לידם ואינו מברכם בברכת שבתא טבא, כאילו לא ראם. הוא פוגש אותם בחתונה ומתבייש ליתן להם יד במעגל הריקודים... אך כשהקב"ה מזמין מצב שאינו רגיל, מצב שבו הקב"ה הסיר הרבה ענינים של עולם הזה, הרי זה מועיל לבני אדם לזכור לאן הם רוצים להגיע. וכשזוכים להיות במקום כזה אשר הוא מקום שבו זוכרים לאן רוצים להגיע, אזי כולם מסתכלים למקום אחד ואין שום פירוד ביניהם.

לכן אמרו חז"ל בשילהי מסכת תענית: "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלוקיני זה קיווינו לו ויושיענו, זה ה' קיווינו לו נגילה ונשמחה בישועתו", וכמו שפירשו הצדיקים כי אז יראו כולם את היעד וכולם יראו עליו באצבע.

רק כשאין זוכרים את היעד, אז כל אחד מסתכל על השני - "הוא יש לו בית יותר נאה, הוא יש לו פחות נאה; הוא יש לו מכונית יותר נאה, הוא יש לו פחות

מדור אור החיים הק'

ערב שבת קודש פרשת תזריע - כ"ט אדר ב' תשע"ט

חיבור תורה שבע"פ עם תורה שבכתב

עשיתים, אעשה לא נאמר וכו' יעויין שם דבריהם, וכן כמה מאמרים שדומים לזה (כך איתא במסכת מנחות כט, ב: בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: רבש"ע! מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות וכו' חזר ובא לפני הקב"ה, אמר לפניו: רבונו של עולם! יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי? וכו' וכן מבואר בספרים שמשה רבינו השיג רק מ"ט שערי בינה ור"ע השיג גם את השער החמישים, ולכאורה כל זה סותר את מה שאמרו במדרש שלא היה דבר שלא נמסר למשה מסיני).

אין חכם יודע יותר ממשה

ונראה כי ישוב המאמרים הוא, כי הן אמת שכל דבר תורה נאמר למשה ואין חכם יכול לדעת יותר ממה שידע משה, והגם שתצרך כל דורות ישראל מיום מתן תורה עד שתמלא הארץ דעה, אין חידוש שלא ידעו משה (כל החידושים היוצאים מדברי הראשונים והאחרונים בחידושיהם ובתשובותיהם בנגלה ובנסתר, את הכל ידע). אבל ההפרש הוא כי משה נתן לו ה' תורה

רבי עקיבא היה דורש מה שלא ידע משה

בפרשתו נאמר (יג, לז): וְאִם בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשָׁעַר שְׁחֹר צָמַח בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טְהוֹר הוּא וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן. וכתב האור החיים הק': בתורת כהנים אמרו: טהור, יכול יבטור וילך לו (כלומר: יכול שאין הכהן צריך לטהרו) תלמוד לומר וטהרו, יכול אם אמר כהן על טמא טהור, יהיה טהור, תלמוד לומר טהור וטהרו (היינו שצריך לשני התנאים, גם שיהיה טהור לפי הסימנים וגם שיטהרו הכהן בפיו) ועל דבר זה עלה הלל ע"ה מבבל (ירושלמי פסחים פ"ו ה"א). משמע שלא היה יכול להכריחם (את החכמים) מהמסוק עד שעלה לארץ ישראל וקיבל שכן הוא ההלכה כמו שדרש הוא...

ובהמשך כתב האוה"ח הק': וראיתי ליישב מאמרי רז"ל שאמרו (ויק"ר פכ"ב) שלא היה דבר שלא נמסר למשה בסיני, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ו[מאידך] אמרו במקום אחר (במד"ר פ"ט) כי רבי עקיבא היה דורש מה שלא ידע משה, כאומרו (ישעיה מב, טז) הדברים

ויסוד זה מסביר גם מה שאנו רואים בספרי החסידות שלוקחים דרך בעבודה ומפרשים בהם כוונת הפסוקים, ואם עד כה היה נדמה לנו שעשו כן רק כדי שהיסודות יעמדו לזכרון, כעת מבואר שמדובר בעבודה אמיתית של צירוף תורה שבע"פ עם תורה שבכתב אשר בשבילה באנו לעולם. היסודות מסורים בידינו מאז מעמד הר סיני; הפסוקים כתובים וקיימים בספר התורה, ועכשיו עבודתנו לחברם לאחדים.

וזה לשון הספה"ק "דגל מחנה אפרים" (פרשת בראשית): "התורה נדרשת בכל דור ודור לפי מה שצריך לאותו דור, ולפי שורש נשמתן של אותו הדור כך ה' יתברך מאיר עיני חכמי הדור ההוא בתורתו הקדושה". הוי אומר: לא רק שמתגלה להם יסודות חדשים, אלא גם מתגלה להם איך למצוא אותם יסודות חדשים בפסוקי התורה. ומפטיר שם: "והכופר בזה, כאילו כופר בתורה חס ושלום".

לראות בטוב ה' בארץ חיים

ממשיך האוה"ח הק': **וזה היא עבודת התורה הנקראת ארץ חיים**. ביאור דבריו על-פי המבואר בספר "שערי אורה" שתורה שבכתב נקראת חיים משום שהיא שורש החיות, ותורה שבע"פ נקראת ארץ שהיא כנגד העולם הזה שנראית לעינינו בארציותה, וזוהי עבודתנו, לקחת את כל מה שנמצא בעולם הזה ולמצוא את מקור חיותם ולקשרם אליו. ובשפת הקבלה: ארץ הוא מלכות, חיים הוא יסוד, ועל-ידי העבודה

שבכתב ותורה שבעל פה (כשתי תורות נפרדות), והנה הארון ב"ה בחכמתו יתברך רשם בתורה שבכתב כל תורה שבעל פה שאמר למשה, אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן לו בעל פה היכן הוא רמוז בתורה שבכתב, וזו היא עבודת בני ישראל עמלי תורה ללבש ההלכות שנאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כולן יתנו להם מקום בתורה שבכתב.

ולזה תמצא באו התנאים וחברו תורת כהנים וספרי וכו' וכל דרשתם בכתובים אינם אלא על פי ההלכות [שקיבלו ממשה מסיני] והלבישום בתורת ה' תמימה שבכתב (את ההלכות כבר ידעו מתחילה מפני שקיבלו אותן איש מפי איש עד למשה רבינו, אלא שישבו וחיפשו היכן יש ריבוי או מיעוט וכו' והלבישו בהם את ההלכות), ואחריהם ועד היום, זו היא עבודת הקודש בני תורה, לדייק המקראות וליישבם על פי המאמרים שהם תורה שבעל פה.

עבודת לומדי התורה

בענין זה יש לציין שאף האוה"ח הק' עצמו זה מה שהוא עושה בספרו; הוא לוקח יסודות ומפרש אותם בכוונת המקראות בכל מיני אופנים מחודשים. ואף הוא עצמו כתב כמה פעמים שכל אחד רשאי לפרש את כוונת הפסוקים כפי הנראה לו, אך זאת בתנאי שהיסודות שבהם הוא מפרש את כוונת הפסוקים – אמיתיים. וכאן מבואר בדבריו שלא רק שהאדם רשאי לעשות כן, אלא אדרבא, זוהי עבודת עמלי התורה.

יודע איך להתנהג, הרי הוא נחשב כלומד תורה שבע"פ, כי אין כתוב בתורה להדיא: "ראובן שיש לו סכסוך ממוני עם שמעון באופן כזה וכזה, יותר ויבטח בה' שימציא לו חסרונו ממקום אחר". וכשהוא הולך לברר איך הוא צריך להתנהג במצבו, הרי הוא נחשב כמקשר תורה שבע"פ עם תורה שבכתב.

כך כתב בספה"ק "בית אהרן" כמה פעמים שכל עבודת חיי האדם היא לחבר תורה שבע"פ עם תורה שבכתב, והיינו **שיקח מצבים שאינם ברורים ויטייגע לבררם עד שימצא - כך כתוב בתורה.** וזה משלים את התורה, לא מפני שמתחדש עוד פלפול בתורה, אלא מפני שמתחדש **שעוד מקרה שנראית כאירוע גשמי, היא אופן חדש של התגלות התורה.** וכיון שהאדם נוטל את המקרה ומחזירו אל התורה, על-ידי שהוא מקיים פסוק בתורה באופן מחודש זה, **הרי הוא מחבר תורה שבע"פ עם תורה שבכתב.**

בירור ההמצאות החדשות

יותר מזה כתבו **הספרים** שהקב"ה מגלה בזמנינו גילויים חדשים כדי שיצטרכו עם התורה לברר את הלכותיהם וזהו בירור גדול ועצום לתורה. דוגמא לדבר היא החשמל שהומצא רק במאה הקודם, ודנו הפוסקים בענייניו אם מותר להדליקו בשבת או אסור, ואיזה איסור יש בו, אם יש בו איסור הבערה או איסור בונה. תורה שבע"פ היא שמבררים היכן מקומה בתורה שבכתב. הן כפי שנתבאר לעיל, איננו יכולים להמציא דינים

לקשר את הדברים הגשמיים עם הרוחניים, מחברים יסוד עם מלכות.

ומלמדנו האוה"ח הק' שחיבור זה נעשה גם כשהאדם עושה חיבור בין תורה שבע"פ לתורה שבכתב. כשהאדם מטייגע למצוא מקום בתורה שבכתב לתורה שבע"פ, הוא עושה יחוד שנקרא "ארץ החיים".

מסיים האוה"ח הק' את יישובו: **וענין זה לא נמסר למשה כולו לדעת כל תורה שבעל פה היכן היא כולה רמוזה בתורה שבכתב** (ולמה לא נמסר למשה רבינו? כי זוהי עבודת כל הדורות הבאים אחריו להתייגע בזה), **ולזה אמרו ז"ל שדרש רבי עקיבא דרשות שלא ידעם משה, אין הכוונה שלא ידע משה עקרון של דברים, הלא ממנו הכל אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, אלא שלא ידע סמיכתם ודיוקם היכן רמוזים בתורה, וזה לך האות מה שלפנינו שדרש הלל מהכתוב ההלכה שנאמרה למשה בעל פה, ולא גילה ה' למשה עיקרה בכתוב ובא הלל ודרשה, ודברים אלו נכונים הם.**

יסוד הדברים הוא שהתורה ניתנה באופן שכל אחד יהיה לו חלק בה, והיינו לא שיחדש דברים שלא ניתנו למשה בסיני, אלא שיקח את מה שנמסר לנו איש מפי איש עד למשה רבינו וימצא לו מקור בתורת שבכתב.

בירור המצבים גשמיים

והנה בספרי **החסידות** אנו רואים שיש ליסוד זה עוד חלק יותר עמוק. כשיש לו לאדם איזה נסיון או התמודדות ואינו

וכאמור, לא רק באלה הוא כך, אלא גם בכל מצב המתחדש אצל האדם, כי מה חילוק יש בין טכנולוגיה חדשה שהומצאה וצריך לברר מה רצון התורה בעניינה, לבין מצב חדש שנקלע בו האדם אשר אף אחד בעולם עדיין לא נקלע בו, כי אף אחד לא היה בדור כמו שלו ועם תכונות וסביבה כמו שלו, **וכשהוא מתפלל להשי"ת שיאיר את עיניו והולך לשאול בעצת מורה דרכו, הוא מחדש בתורה שבע"פ ומחברה לתורה שבכתב.**

חדשים, אך אנו יכולים לקחת מציאות חדשה שהיא תורה שבע"פ ולברר מקומה בתורה שבכתב.

וכעין זה יש כל הזמן המצאות חדשות וגילויים חדשים, ובכולם שאלות להלכה, ולמשל המקררים המתחדשים חדשים לבקרים, איזה מהם מותר לפתוח אותו בשבת ואיזה מהם אסור, ומה הפתרון שיהיה מותר לפתחו. עם כל בירור כזה, מחברים תורה שבע"פ עם תורה שבכתב.

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש פרשת ויקהל פקודי - כ"ח אדר תשפ"א

הרה"ק רבי יעקב יוסף בהרה"ק רבי דוד מסקווירא זיע"א

ב' ניסן תשכ"ח

כשהבחור הגיע לגרודנא לאחר נסיעה ארוכה על הרים וגבעות, התחיל לחפש את ביתו של ראש הישיבה. אנשים הראו לו את ביתו של ראש הישיבה, והנה הוא ניגש רועד כולו ונוקש קלות על הדלת בתקווה שראש הישיבה לא יפתח אותה. אך למזלו, ראש הישיבה פתח. הבחור הציג בפניו את בקשתו להתקבל לישיבה וראש הישיבה אמר לו: "שתי שאלות יש לי לשאול אותך". לימים כשהבחור גדל והיה לאיש וסיפר את המעשה, אמר שבאותו רגע כמעט פרץ בבכי - "איזה שאלות הוא רוצה לשאול אותי? הרי איני יודע שום דבר!". אך ראש הישיבה המשיך: "השאלה הראשונה: כמה ימים עברו שלא אכלת ארוחה חמה?". השיב לו הבחור: "כמה ימים". הכניס אותו ראש הישיבה הגר"ש שקאפ למטבח הבית והכין לו סעודה חמה. תוך כדי שהגיש לו

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה

אחד מהמסתופפים אצל רבינו, ראש הישיבה הגה"ח ר' משה גרין זצ"ל, הגדיר מה שהרגיש בהיותו אצלו על-פי מעשה שהיה (וכן שמעתי מעשה זה מהרה"ג ר' משה וויינבערגער שליט"א כפי ששמע מבעל המעשה). המעשה היה לפני המלחמה עם הבחור בנימין ליפטין. בחור זה לא היה עילוי גדול, אך אביו רצה מאוד שילמד בגרודנא בישיבתו של הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל. קיבץ אביו פרוטה לפרוטה במשך תקופה ארוכה עד שהיה לו מספיק הוצאות בשביל שכירת עגלה ועוד סכום קטן כדי ליתן לאחד שילמד עם בנו. מלבד כמה שורות גמרא אותן למד בילדותו אצל המלמד בכפר, לא ידע הבחור כלום, אך כיון שאביו רצה כל-כך שיסע לגרודנא, קם ונסע.

תמיד עובדות וסיפורים בענין אהבת ישראל. מרגלא בפומיה בשם הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א שהרוצה לבחון את עצמו אם הוא אוהב ישראל, יבדוק האם הוא מוכן לגשת ליהודי שנפצע ולמצוץ את המוגלה (אייטער - pus) בפיו. לאחר הסתלקות דודו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א היה מדבר הרבה על האהבת ישראל שלו. היה אומר שהרבה נוהרים לציונו משום שנמשכים אליו מחמת אהבתו כמים הפנים לפנים.

כמה פעמים סיפר על זקיני הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זיע"א שכאשר היו האנשים עוברים אצלו בסך ומושיטים לו קוויטלאך, שכיח היה שיעצור באמצע קריאת הקוויטל של העומד לנגדו ויחזור לעיין בקוויטל של מי שעבר לפניו. כשנשאל פעם לפשר הדבר, אמר: לפעמים כשאני קורא על צרותיו של העומד לנגדי, אני מרגיש כל-כך את צרתו עד שנדמה לי כאילו היא צרתי ואז אני יכול לעזור לו משום שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, לכן אני חוזר לעיין בקוויטל הקודם כדי להסיח את דעתי מצרתו עד שאהיה כעומד מבחוץ ואוכל לעזור לו.

אחד מהחסידיים סיפר שכל פעם שהיתה לו איזו שמחה, לא היה מרגיש אותה עד שהיה נכנס אל הרבי ז"ל, כי אז כשהיה נכנס אל הרבי ומספר לו על השמחה השרויה במעונו, היה הרבי קורן אור מרוב שמחה ופורץ בהתרגשות - "נולד לך בן? מזל טוב! מה אתה שח? יעזור השי"ת שתוכל לגדלו לתורה ולחופה ולמעש"ט ויהיה לך רק נחת

את הארוחה, אמר לו: "אילו הרבנית היתה כאן, היתה עושה זאת יותר טוב, ועכשיו שאינה כאן, אני עושה ככל שביכולתי". לאחר שאכל והחיה את נפשו, אמר לו ראש הישיבה: "עכשיו אשאלך את השאלה השניה: כמה ימים עברו שלא ישנת על המיטה?". השיב לו: "כמה ימים". הכניסו ראש הישיבה לחדר השינה והציע לו מיטה... כשהבחור קם משנתו, אמר לו ראש הישיבה: "עכשיו אתה יכול ללכת לישיבה - התקבלת לישיבת גרודנא!".

אמר ר' בנימין בעל המעשה: לאחר מכן עברו עלי תלאות המלחמה ושתייתי את כוס התרעלה עד תומה, מה שלמדתי בגרודנא בוודאי איני זוכר, אך שתי השאלות האלה ליוו אותי כל הימים בעברי את שבעת מדורי הגיהנום, והרי אני יהודי ומניח תפילין ושומר שבת, הכל בזכות שתי שאלות אלה. אהבתו של ראש הישיבה ליוותה אותי ולא נתנה לי להישבר ברוחי.

כשר' משה גרין סיים את הסיפור, אמר: אף אני איני זוכר עובדות וסיפורים מהרבי ז"ל שהרי צעיר הייתי לימים, אבל דבר אחד אני זוכר והוא - **האהבה שהיתה לו לכל אחד מישראל, איך שקירב אותי, איך שקירב כל יהודי, איך שהשתתף בשמחתו של כל אחד כמו גם בצערו של כל אחד. כל מה שיש לי היום, נזקף לזכותו של הרבי ז"ל.**

תוכו רצוף אהבה

אכן האהבת ישראל של רבינו היתה נשפכת מלבו הטהור, ואף הוא היה מספר

נסעו ההורים לרבינו ולאחר ששמע את הצדדים, פסק את פסקו שיעשו את הניתוח וישלח דברו וירפאם. למעשה, עשו את הניתוח והניתוח הצליח למעלה מן המשוער. לאחר מעשה נודע לו שהרופאים רימוהו כשאמרו לו שמונים אחוז מהחולים שורדים את הניתוח, והאמת היתה באותה תקופה שרק חמישים אחוז מהמנותחים שרדו וכל השאר נפטרו...

הגדרתו של הגר"י קמינצקי היא הפלא ופלא! הוא עשה חשבון פשוט - יכולים היינו לדון לפי ההלכה האם במקרה כזה שבו הצלחת הניתוח תלויה בספק, מותר לנתח או לא, ויתכן שהיינו מגיעים למסקנא שאסור לנתח. אבל מה האם רוצה? הלא היא רוצה דבר אחד - שבנה יחיה ויארץ ימים, ובכן ידעתי שכאשר תלך אל הרבי מסקווירא, בוודאי יורה לעשות את הניתוח, כי בגודל האהבת ישראל שמפעפעת בלבו בוודאי ירצה גם כן כמותה שבנה יארץ ימים בבריאות הגוף והנפש. ולענין הצלחת הניתוח, הלא פשוט וברור שמן השמים לא יאכזבוהו, ובוודאי הניתוח יצליח, כפי שבאמת היה.

רעים האהובים

מעניין לציין שבין רבינו והרה"ק רבי אברהם יהושע העשל מקאפיטשניץ זיע"א - אשר היה גם כן ידוע בגודל אהבת ישראל שלו - שררה אהבה עזה, עד כדי כך שבהלווייתו של הרה"ק מקאפיטשניץ, הלך רבינו הלוך ובכה לאורך כל הדרך, זאת למרות שכמעט ולא היו רואים את רבינו בוכה אף פעם.

יהודית..." אומר היה זאת בחמימות גדולה כל-כך, וזה מה שהיה מסייע לו להרגיש את שמחתו.

כרחם אב על בנים

הגאון רבי יהושע געלדצעהלער זצ"ל סיפר שבשנת תשי"ט היה לו תלמיד אחד בישיבה שהיו לו שני נקבים בלבו והרופאים אמרו שבגלל כן לבו עובד פי ארבע מלב רגיל, כך שבהגיעו לגיל עשרים יהיה לבו כלב זקן בן שמונים, והציעו לנתחו כדי לתקן את המום בלבו. התעורר אז ויכוח בין האב והאם, ובעוד אם הבחור רצתה לגשת אל הניתוח תיכף ומיד, ביקש האב להמתין שנתיים ימים ונימוקו עמו משום שעדיין אין להם לרופאים מספיק נסיון וידע בניתוח זה, מה גם שהרופאים אומרים שרק שמונים אחוז שורדים את הניתוח והנותרים שובקים חיים לכל חי, אך האם טענה שאסור להתמהמה, שהרי המתנת שנתיים כמוה כהמתנת שמונה שנים כי כל שנה נכפלת לארבע.

באו ההורים לבקש את הכרעת ראש הישיבה הגר"י געלדצעהלער, אך הוא לא רצה להכריע והפנה את השאלה להגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל. הגר"י קמינצקי גם כן לא רצה להכריע ואמר לו להפנות את ההורים אל רבינו הרבי מסקווירא. עורר הדבר פליאה בעיני הגר"י געלדצעהלער והציג בפניו את פליאתו: "מה!? אתם מאמינים שלרבי מסקווירא יש רוח הקודש?!". השיב לו הגר"י קמינצקי: "בטוחני שמן השמים לא יאכזבו את הרבי מסקווירא".

והסביר האדמו"ר מסקווירא שליט"א: שמחתו לא היתה מפני שחשב ששם הוא יינצל, להיפך, הרי ידע שהסיבה שהעבירוהו לשם כי רצו לחסלו יחד עם כל היהודים ר"ל, אלא שמחתו היתה מפני שזכה להיות עם עוד יהודים.

מנחם משיב נפש

הרה"ח ר' שמואל עמרם ווייסמאנדל ז"ל סיפר: הרבי מקאפיטשניץ התאכסן בסוף ימיו בבית אבי הרה"ח ר' משה דוד ווייסמאנדל ז"ל, וכשנסתלק, התחיל לבו של אבי לנקוף שמא לא התאמץ דיו בטפלו ברבי וממילא נחשב לו הדבר כאילו היתה לו יד בהסתלקותו של הרבי זיע"א, ולא היה יכול להירגע. כעבור שני חדשים, הלכתי עם אבי אל הרבי מסקווירא, וכיון שראה הרבי את אבי, מיד פרץ בהתרגשות: "איזו זכיה גדולה יש לך שהצדיק נסתלק בביתך!". הגיב אבי: "על כל הגוים זכיה כזו!". כשהבין הרבי את צערו של אבי, התחיל לנחמו - "זה לא קשור אליך כלל וכלל, רגלוהי דאיניש אינון ערבין ביה, סיבה היתה למה הוצרך להחזיר את נשמתו דוקא בביתך, ואדרבא, כל מה שהוא הגיע לביתך הוא משום שהגיע זמנו להסתלק מן העולם. סוף דבר זכיה גדולה יש לך שהוא נסתלק בביתך".

כשראה הרבי שעדיין לא נחה דעתו, נעמד ואמר: "רצוני שתאמר בפה מלא: זכיה גדולה היתה לי שהצדיק נסתלק בביתך". אבי ניסה להתחמק, אך הרבי לא הרפה; הוא לא עזב אותו עד שהוציא זאת מפיו.

ובענין זה יש לספר שפעם נפגש ה'בית ישראל' מגור זיע"א עם הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטרייוקא זיע"א והפליא בפניו ה'בית ישראל' את האהבת ישראל של הרבי מקאפיטשניץ, וכה סיפר: פעם הגיעה אליו אשה אחת בבכיה שמצאו מחלה מקננת בגופה והרופאים אין נותנים לה תקוה. אמר לה הרבי מקאפיטשניץ: "מבטיח אני שתתרפאי ותהיי כאחד האדם. שמעה האשה ונגרעה". לאחר מכן אמר למקורביו: "האמת היא שאיני יכול להבטיח, ומדוע אם כן לא חששתי שמא הבטחתי לא תקויים וישימוני ללעג ולקלס? כי אמרתי בלבי שכדאי לי כל הבושות והטענות כשיבורר שהבטחתי שווה כקליפת השום, ובלבד שבת ישראל תהיה רגועה במשך כמה ימים..."

אכן כן, צדיקים אלה היו גדושים באהבת ישראל, והיו לוקחים הרבה על עצמם. רבינו היה אומר כל יום את כל ספר התהלים כדי להמשיך ישועה לבני ישראל...

שמחת הצדיק

בשנות המלחמה היה רבינו אסור בבית האסורים, בתחילה הושם ביחד עם אסירים גוים והיה לו צער רב מזה, רק לאחר מכן העבירוהו ושמוהו ביחד עם יהודים. העיד בנו יבחל"ח האדמו"ר מסקווירא שליט"א, שכל פעם שסיפר על כך, אמר: "כשיבוא המלך המשיח, אולי תהיה לי כאותה שמחה שהיתה לי אז כאשר הוציאוני מבין הגוים ושמוני בין יהודים כמוני".

מפאלטישאן זיע"א לא היה היכן להיות בפסח. כשנודע הדבר לדודו הרבי מסקווירא, הזמינו להיות אצלו עם הרבנית וחמשת ילדיהם. באמצע הסדר, נכנסה אחת מהבנות הקטנות למקום הגברים, ורמז הרבי ז"ל אשר היה נודע בשמירתו היתירה על הקדושה והטהרה - שיוציאוה. הלכה הבת להלשין לאמה על הדוד שאינו אוהב אותה. למחרת, שלח הרבי ז"ל להודיע שהוא רוצה לדבר עם הילדה הקטנה. כשניגשה אליו, אמר לה: "איני שונא אותך; אני אוהב אותך. אל תיראי! אך ילדה צריכה לדעת היכן מקום הנשים ולא להיכנס למקום הגברים..."

על רופא שאינו מרגיש

פעם אמר לו רופאו ד"ר רובינסון: "לא טוב לבריאותך שאתה מרגיש כל-כך בצערו של כל אחד ואחד; כשנכנסים אליך אנשים עם צרות, עליך ללמוד להרגיע את עצמך". השיב לו רבינו כמתמיה: "מה?! כשנכנס אליך יהודי ומספר לך על כאבים שיש לו בגופו, אינך מרגיש בצערו?!". אמר לו הרופא כמנצח: "לא! איני מרגיש". אמר לו רבינו: "אם כן אינך רופא". כך היה הדבר פשוט אצלו לגודל האהבת ישראל שבערה בלבו שכל יהודי מוכרח להרגיש בצער חברו...

שלא תשתכח תורה מישראל

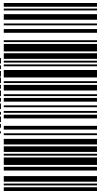
האהבת ישראל שהיתה לו בלתי ניתנת להשגה. ניקח לדוגמא את השקעתו בהקמת שיכון סקווירא. לאחר מכן התבטא כמה פעמים: "אילו ידעתי מראש מה זה להקים דבר כזה, לא הייתי מכניס עצמי בזה, אך טוב הוא שלא ידעתי". אי-אפשר לתאר את העגמת נפש שהיתה לו אז כאשר התקשה בזה, אבל הרגשתו היתה שרק כך יוכל להציל את הדור ושהכל כדאי בשביל זה...

הגה"ח ר' משה גרין זצ"ל השווה לזה מה דאיתא במסכת ב"מ (פה, ב) שרבי חייה עשה שלא תשתכח תורה מישראל. מה עשה? זרע כותנה ומהכותנה קלע רשתות, ועל-ידי הרשתות צד צבאים, והאכיל את בשרם ליתומים, ומהעור הכין קלף וכתב עליו חמשה חומשי תורה והלך למקום שאין שם מלמדים ולימד את הילדים עיי"ש. אף הרבי ז"ל נעשה אדריכל וקבלן כאשר התעסק בכל הצריך לבניית השיכון, והכל - כדי שלא תשתכח תורה מישראל.

תוכחת אהבה

האדמו"ר רבי אברהם שמואל מפאלטישאן זיע"א סיפר שפעם יצא הדבר שלאביו הרה"ק רבי אלעזר

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשורה משמחת!

מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4815 16th ave	קראטנא	
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	וויליאמסבורג
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעיד	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם יזכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

ארה"ק

105	חדר ארונות מס	מרכז בעלזא	ירושלים
8	רח' אוהל יהושע	מקוה יד כהן	בית שמש
	רמה ב'	מקוה רחוב דובר שלום	
	קרית נדבורנא	בית המדרש הגדול 'נדבורנא'	בני ברק
	רחוב הרב שך	חנות 'מול איצקוביץ'	
	רחוב יואל	מקוה בית פנחס	
10	רחוב ראב"ד	בית המדרש טשערנאביל	
5	רחוב בעלזא	מקוה בעלזא	
	רחוב בעל הגס רובע ז	בית המדרש בית שלום	אשדוד
	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	בית המדרש בית דוד שאול	
	רחוב יהודה הנשיא רובע ז	בית המדרש בית נפתלי	
	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	בית מדרש בעלזא מרכזי	
5	רחוב פתח יצחק	בית המדרש 'בית אהרן'	ביתר עילית
5	רח' הרצוג	בית המדרש	חיפה
052-760-0162		שכונת הבעש"ט	פתח תקוה

אירופה

	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
--	-------------------	------------------